సానందో పాఖ్యానము

శ్రీరస్తు.

సానందోపాఖ్యానము.

వచనము.

ఇది

మంగళంపల్లి రంగనాథరావుగారిచేత

[illegible]

మొదటికూర్పు 1000 ప్రతులు

కాకినాడ.

శ్రీ [illegible] ముద్రాక్షరశాల.

1914

వెల 0—4—0

శ్రీ సాంబశివాయనమః

సానందోపాఖ్యానము

వచనకావ్యము.

క. శ్రీధరుమతియును మేశుని । రాధామాధవవిలాసు రమణీభాసున్ ।
బోధానందున్ సుగుణాం । భోధిం దలచెద గృతిపరిపూర్తిగసంగన్ ॥

అగణ్యంబగు నైమిశారణ్యంబున శౌనకాది మహర్షులు పురాణంబులువినుచు సూతుంగని వినయంబున నిట్లనిరి. మహాత్మా నీవలన స్కాందపురాణ పుణ్యకథలన్నియును వింటిమి. సానందుడను ఋషిప్రభావంబు వినగోరెదము. అతడు యమపురికేల నేగె. అచ్చట నారకుల బాధలుపాపి కైలాసలోకంబెట్లు చేర్చె అతనికింత మాహాత్మ్యమేలగలిగె చెప్పుమనిరి. అవిన సూతుండిట్లనె. మహానుభావులారా సానందుం దలంపించిరి. యానందంబయ్యెడు మేనబులకలు వొడమెడు శివభక్తులలో సానందుడుత్తముడు. అతనిమహత్త్వము వర్ణింపజాల, శివునికోరిన మనస్సే మనస్సు శివునికథలాలించు చెవులే చెవులు, శివునిం బూజించు చేతులే చేతులు శంభునివర్ణించు జిహ్వయే జిహ్వ, గౌరీనాథుం జూచెడు కన్నులే కన్నులు. శివునికిమ్రొక్కు నుదురే నుదురు శివాలయంబునకుంబోవు నడుగులె యడుగులు ఈశుని జపమే జపము భర్గుని భక్తియే భక్తి చిన్మయాత్ముని సేవయే సేవ శివునిదలపోయు నేర్పే నేర్పు శివునిమహిమ లెన్నెడు చదువే చదువు. కావున మునీశ్వరులారా శివకథ చెప్పుభాగ్యంబుగలిగించితిరి శ్రద్ధాళువులై వినుడు శివకథలని యిట్లనియె. సంసారమహీజంబునకు వాయువును ఆశాపర్వతంబునకు వజ్రంబును, పంచేంద్రి

య గజంబునకు సింగంబును, అరిషడ్వర్గదవాగ్నికి బర్జన్యుండును పాపమండూకంబులకుం దండశూకంబును దుఃఖసముద్రబడబంబును మోహసారంగవ్యాఘ్రంబును ఖేదమను తమంబునకు సూర్యోదయంబును, సచ్చిదానంద విభూతియు, హంసపరిష్కృతంబునునగు బదరికాననంబొప్పు అచ్చట సకలవేదవేదాంగాది సర్వవిద్యాపరిపూర్ణుండై రంపవనాంతరి కాననుండగు బ్రాహ్మణాగ్రగణ్యుండు పూర్ణచిత్తుండు వెలుంగుచుండు. అతండు ప్రజ్ఞకు శేషుని, శాంతికి భూకాంతను, స్వారస్యతంబున భార్గవుని, వేదాంతవిద్యకు బ్రహ్మను వైరాగ్యంబున శుకుని, బోధంబున సనకు, శిష్టత్వమున వసిష్ఠుతపంబున గౌతమునింబోలు.

అతండు బ్రాహ్మ్యముహూర్తంబున మేల్కని ముక్కంటిం దలంచి శిష్యులతో గంగకుం జని గ్రుంకులిడి నిత్యవిధులాచరించి ఫాలంబునం బూదింబూసి యింటికేతెంచు అతండు సతతంబు శివభక్తి నిష్ఠాగరిష్ఠుండై నిటలాక్షుధ్యానించుచు హోమంబులుగావింపుచు సధికాదరంబున నతిథులం! బూజింపుచు సర్వజనరంజకుండై యుండె. అతనిభార్య యార్యపరిచర్యారతయై యెప్పుడు పతిసేవబాయక బహువిధ సేవలొనర్చుచు బతియె దైవమని తలంచుచు పతివ్రతాశిరోరత్నమై మెలంగుచుండు అది బహురూపవతి, యువతి, సుగుణవతి, కాని సంతానహీనురాలై యుండె. ఒకనాడే కాంతమందిరంబునం గాంతుంగూడి చిఱునవ్వొలయ నిట్లనియె. చంద్రుడులేనిరాత్రి, దీపంబులేని గృహంబు, సింగంబులేనివనంబు, హంసంబులేని సరోవరంబు, బిడ్డలులేని గృహంబు, మనకు సకలసంపద లున్నవియు బిడ్డభాగ్యము లేదయ్యె. ఒకచక్కనికొడుకు గలిగెనేని చెక్కిలినొక్కి చెక్కిలిగిలిపెట్టి పక్కున నవ్వెనేని ముక్కపతో ముద్దాడు వారిభాగ్యమే భాగ్యము కొడుకులుగలుగని దంపతుల సంగమంబేటికి, భోగంబులేల విభవంబులేల గౌరవమేల భాగ్యమేల మేడలేల, మిద్దెలేల ఇవన్నియు నపేతంగాదని చెన్నుచుంటివిచుమీ ప్రొద్దుటలేచి గొడ్డుదానిం జూడంబాపంబని పెద్దలు చెప్పుదురు. అపుత్రస్యగతిగతుల్లేవని నిగమంబులు పలుకుచుండినవి, ఇట్టి మహానుభావు కుత

మాధవుండు లేకుండుట కొఱంతగాదె. భక్తజనసంతుష్టుండగు విరూపాక్షుని
వేడి గుణవంతుండగు పుత్రుంగోరుమని పలికినవిని యవ్వనితామణి హి
తమధుర ప్రియభాషణంబులకు సంతోషంబునొంది పులకాంకితగాత్రుం
డై యతండిట్లనియె। ఉవిదా వినుశివుండు వదాన్యశేఖరుండు దేవేంద్రుని
కఖిలభోగములిచ్చె. నవనిధులు కుబేరునకిచ్చె. విష్ణునికి చక్రంబిచ్చె
బంగరుకొండం గింపురుషాదులకిచ్చె బ్రహ్మకు నిర్మాణశక్తియిచ్చె తన
యునకు విద్యాగురుత్వంబిచ్చె, అర్ధశరీరంబు పార్వతికొసంగె. జహ్నుపుత్రి
నుడుపతినిధరియించె. కావున నతని దాతృత్వగుణంబు నుతింప నెవరితర
ము మహానుభావుడు, సజ్జనప్రియుడు, అవ్యయుడు, ఉమాధవుడు లోక
మంగళుడు, ఉదారకృపాశాలి, బ్రహ్మవిష్ణువందితుడు ఫణిభూషణుం
డు భోగమోక్షము లాశ్రయించిన వారికిచ్చును, కావున బాలాబాలెం
దు ధనునారాధించి శీఘ్రంబ కులపావనుండగు నొక్కచక్కనికుమారుం
బడసెదనని భార్యనింటనుంచి యరణ్యంబునకుంజని యొక్కసరోవరంబు
ప్రాంతంబున కుశాసనాసీనుండై పంచాక్షరీ మంత్రంబుచ్చరించి భస్మంబు
సర్వాంగంబులనలంది రుద్రాక్షమాలికలుపూని గురుందలంచి ప్రాణాయా
మంబాచరించి చిన్మయుండగు పరమశివుధ్యానించి యింద్రియంబుల గెలి
చి యరిషడ్వర్గంబుం బరిమార్చి యష్టపాశములఁగోసి భ్రాంతినిర్మూలంబు
గావించి సప్తవ్యసనంబులు నిర్జించి చిత్తంబు నిశ్చలయుక్తిం జేర్చి శివాభి
భిధ్యానించుచు పరమవైరాగ్యంబునొంది రాజయోగంబుననుండి స
ర్వము మఱచి సహస్రారపద్మంబున నిష్టదైవంబునిల్పి పరమతపంబొన
ర్చుచుండె. అంతకొన్నాళ్ళకు శివుండు ప్రసన్నుండై సతనిం జూచి యి
ట్లని కొనియాడె, నిర్మలస్ఫటికోపమకాంతిపుంజరంజిత దిగ్విభాగా జటా
జూటసంఘట్టగంగాతరంగా, చంద్రరేఖాలంకృతశిరోవిరాజితా, ఫణిగణాభ
రణామణీమండితశరీరా, సూర్యచంద్రాగ్నినేత్రా గజచర్మాంబరధరా, త్రి
శూలహస్తా కాలకూటాలంకృత నీలకంఠా భసితాంగరాగ విలాసా
యుక్తా సహాయావృషభారూఢా నీతేజంబుజూడంజాలంగరుణింపవేమ
న్నింపవే బ్రోవవేయని సాష్టాంగదండనంబాచరించి మేనంబులకలుప.

డము నానందబాష్పసంసిద్ధనేత్రుండై యని నిటలతటఘటితకరకమల పు
టుండై నిలిచియున్నం జూచి సుందరఫాల శంకరుండు మందహాసంబు సేసి
యిట్లనియె. ఓ విప్రోత్తమ నీ తపంబునకు నిచ్చ మెచ్చితి. నీ యిచ్చకువచ్చిన
వరంబడుగుము. అనిన నతండిట్లనియె దేవా నేను బుత్త్రార్థినై నీకొఱకు
తపంబు సల్పితిని. సద్గుణయుక్తుడు. నీచభోగవిరక్తుడును, నీకు భక్తుడును
నగు పుత్త్రుని దయచేయుము అనిన భవానీనాథుండు కడుముదమంది వి
ప్రశేఖరా, నీకు, శుభశరీరుండును సుగుణాకరుండును. శాంతినిధియు ప
రోపకారియును నిశ్చలస్వాంతుని, అఖండశక్తిమంతుని, ఏమి తలచిన ద
క్షణంబ దగ్గఱకువచ్చి నిల్చునట్టి మహిమగలవాని, కారుణ్యమూర్తియు
మత్పాదాబ్జభక్తుండును కులపవిత్రుండును గలుగ వరమిచ్చితి అని శివుండంత
ర్హితుండయ్యె, బ్రాహ్మణుండును పరమామోదంబున నింటికేతెంచి త
ద్వృత్తాంతమంతయు నింతికిం జెప్పె, నాయింతియెంతయు సంతసించె.

అంత గొన్నాళ్ళకు బూర్ణచిత్తునిపత్ని భద్రవంతి గర్భవతియయ్యె
తెల్లబాఱిన మోము నల్లని చూచుకములు గలిగి యెలనాగ భస్మలిప్తశరీ
రుండును గరళకంఠుండునగు శివుం బోలె నట్లయగు గర్భస్థుండగు జీవుం
డు శివుడుగాడె. మఱియు నవ్విరిబోణి జఠరస్థశిశుప్రభావంబున శైవతే
జంబు నిండియుండ ధర్మంబులు సంయమీంద్రుల వలన వినగోరు శంక
రువిమానంబు దెప్పించి దానిపై నెక్కగోరు నరకలోకవాసుల కైలాస
వాసులగావింపగోరు, శివసాన్నిధ్యంబున నుండగోరు. ఇట్లుండ గొన్నాళ్ళ
కు నెలలు నిండె. ఆయంగన కోరికలెల్ల మగడు దీర్చుచుండె. అంతనొ
క్కనాడు శుభముహూర్తంబున కేంద్రాది శుభస్థానంబుల గ్రహంబులుం
డ భద్రవంతి కులభద్రుండగు నొక్కకుమారుంగాంచె. అట్టి శుభవార్త
పూర్ణచిత్తుండు విని స్నానం బాడి పుత్త్రునకు జాతకర్మంబు చేయించి గో
భూహిరణ్యాది దానంబు లిచ్చె. పేదకు పెన్నిధి దొరకినట్లు తత్త్వజ్ఞానిని స
జ్జనుండు గన్నట్లు, రవిం జూచిన చక్రవాకంబు రీతిని శివసమానుడగు నా
భూసురకుమారుం జూచి బ్రాహ్మణులు సంతసించిరి. పదపడి పూర్ణచి
త్తుండు కుమారునకు సానందుండను పేరిడి మిక్కిలి గారాబంబున బెంపు

చుయుక్తకాలంబున చౌలోపనయనాది కార్యంబులొనర్చె. ఆకుమా
రుండు మాతాపితాంశసంభవుండు గావున సకలవిద్యలు గురువునొద్ద నొ
క్కమాఱువిని గ్రహింపగలిగె. మఱియు నితండు సకలవేదాంత పురా
ణేతిహాసంబు లభ్యసించి శివుండె పరమదైవంబని నమ్మి మహాశివభక్తుం
డై యుండె, శివభక్తులంజూచి మాటలాడు నన్యులతోడ గూడడు. శివపు
రాణంబులు శ్రద్ధగలిగి వినుంగాని యన్యపురాణగాథల విననొల్లడు. శివ
మంత్రంబులు వినుంగాని యన్యమంత్రములు జపింపడు శివపదపద్మము
ల జూడ గోరుంగాని యన్య దేవతల జూడంబోడు. అ
తని వైరాగ్యము, అతనికల్యాణగుణములు, అతని శివభక్తి మాహాత్మ్య
ములకు అతడె సాటిగాని యన్యులు లేరు. తుచ్ఛభోగముల కాసింపడు.
తుచ్ఛమంత్రి జనంబులజోలిదలపడు. తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞమీరడు లే
శమాత్రమును ఇతరదేవతల నుతింపడు శివాంకితంబులగు కృతులగద్య
పద్యరూపంబుననొనర్చు. శివునర్చించు శివుండు పరతత్త్వంబను లోకంబు
శివమయంబనితలంచు.

ఇట్లుషోడశవర్షపరిపూర్ణుండై షోడశకళా పరిపూర్ణుండగు చం
ద్రుంబోలి దండకమండలువులు ధరియించి శైవచిహ్నంబులగు భ
స్మరుద్రాక్షమాలికలు ధరించి దివ్యసుందర విగ్రహుండై సనా
తన యోగీశ్వరుకరణిందిరుగుచుండి యొక్కనాడు మునీశ్వరపుణ్యా
శ్రమరమ్యంబగు నొక్క తపోవనంబుగాంచి యందుబ్రవేశించి శివుం
గూర్చి తపంబొనర్ప నిశ్చయించి నిరాహారుండయి వేసవియందుగ్రీం
బునసహ్యంబగు నెండయందును వర్షాకాలంబున నిరంతరధారాసారవ
ర్షంబునను శీతకాలంబున కంఠదఘ్నసలిలంబులనుండి నిశ్చలుండయిహృ
దయాంబుజంబునంబులితోలు దాలుపును నిల్పి తపంబుసల్పుచుండె. అ
పుడయ్యాశ్రమంబునన్న మృగంబులెల్ల సానందుని తపఃప్రభావంబున
జాతివైరంబు మానివర్తిల్లుచుండె. ముసలిదియగు సింగంబునకు నేనుం
గుకర్ణంబూతయిచ్చు. పాములపిల్లలకు నెండదగులకుండ నెమిళ్లు పించం
బులు విప్పిపట్టి నీడకలిగించును. పులిపిల్లంగూడి లేళ్ళు కేళియొనర్చు, ఇ

ల్లుండ నొక్కనాడు శివభక్తులును భసితత్రిపుండ్రధారులును రుద్రాక్ష మాలాధరులునగు కొందరు మునీంద్రులేతెంచి సానందుండు శివుండని తలంచి సాష్టాంగవందనంబాచరించిరి. వారికిఁ బ్రమదంబున సానందుండె దుర్కొని యథోచితపూజలాచరించి తోడితెచ్చి యుచితాసనంబులఁ గూ ర్చుండఁబెట్టి యిట్లనె. మహాత్ములారా పుణ్యప్రదంబగు నొక్కకథఁ జె ప్పరే యనిన నందు ధర్మప్రసంగుండను మునిపుంగవుం డిట్లనియె. పుణ్యా త్ములొందెడుగతులు పాపాత్ములొందెడుగతులు విస్తరించి చెప్పెద. విను మని యిట్లు చెప్పందొడంగె. ఈభూలోకంబునం బుణ్యపురుషులు దానధర్మోపకారాది సుకృతంబులనేకంబులు సేసి చిరాయుష్మంతులై సక లభోగంబులం బరితృప్తిం బొంది ప్రయాణసమయకాలంబునం బుత్రమిత్ర భార్యాబంధువర్గంబులు పరివేష్టించియుండ సంతసంబుతోడ మాటలాడుచు ననాయాసంబున గర్మశరీరంబులు విడిచి దివ్యశరీరంబులు దాల్చి. శివుని కింకరులు శాంతమూర్తులయి తోడ్కొనిపోవ సంయమనీనగరంబున కేగుదురు. ఆమార్గంబెట్టిదనిన బంగరుగృహంబులు స్ఫటికసోపా నములు చంద్రకాంతవేదికలు. హిరణ్మయమంటపములు వైడూర్యకుట్టి మంబులు ముత్యాలతోరణములు పానీయశాలలు మంచిమంచి మేలుక ట్లు బంగారుమేడలుగలిగియుండు వెండియుఁ బేగవంతంబులగు తురగంబు లు భద్రగజంబులు రథంబులు, సుందరులగు సుందరులు సమస్తపరిమ ళమిళితమలయపవనంబు వికసించిన కలువలదొల్లదామరలచే నుల్లసిల్లు చు విమలజలములుగలిగిన సరసులునుగలవు. మఱియుం జందనమందార మాకందపనస వకుల రసాల సాల నారికేళ ఖర్జూర ప్రముఖతరు చ్ఛాయావితాన శీతల భూరుహంబులును కురువకకురంటక కరవీర పారి జాత కాంచనసుగంధబంధుర పుష్పారామప్రదేశంబులును గాంచనకమ ల కల్హారకుముదపరిమళమిళితకమలాకరంబులును కలహంసమయూరశు కపిక శారికాచంచలీకమనోహరనినదకోలాహలంబులును సద్యోఘృతద ధిక్షీరమకరందఫలరసనదీప్రవాహంబులును పంకుమదకుంకుమ కర్పూర పాటీరకస్తూరికాది సుగంధద్రవ్యంబులు పంకంబులుసేసి పన్నీటం బాం

కించి గలిపిపోసిన కనక రాజతపాత్రంబులును గంధర్వమానినీ దాన మానంబులును పారిజాతప్రసూనవర్షణంబులును ధవళచ్ఛత్రచామర కేతనశిబికాసమూహంబులును, గుసుమకిసలయకలితభవనంబులును జిగురాకుపాన్పులును స్ఫటికదీపికలును ఎఱ్ఱనితెంగల్వ దోనెలునుగలిగి శోభిల్లుసమ్మార్గంబున నప్పరమపుణ్యులు గిరిజాకలితహృదయులయి శివకింకరులు మణిగణఖచితకాంచనసముచిత కోటిసూర్యప్రకాశ దేదీప్యమాన విమానంబులపై నెక్కించి వేణువీణారావంబులును మంగళతూర్యరవంబులుం జెలంగంగొందఱు తురంగంబులపై నిగొందఱనేనుంగులపై ని గొందఱనాందోళికలపై ని నెక్కించికొని పోవుచుందురు. మఱియు నీపుణ్యాత్ములెగునిరుపక్కల కాంతలాలవట్టములు పట్టుదురు. కిన్నరాంగనలు వింజామరలువీతురు. గంధర్వస్త్రీలుగానంబు సేయుదురు. రంభాద్యప్సరసలు నాట్యంబు సేయుదురు. ఇట్టిపుణ్యాత్ములు యమకింకరులు సేయు ననేకవిధోపచారంబులనందుచు వోవుచు నడుమనడుమ విశ్రమింపుచు యముని నగరంబుచేరుదురు. వీరినియమకింకరులు పురబాహ్యప్రదేశంబున నిలిపివేగ యమునికి విన్నవింతురంతటనంతకుండుగురుడు గంధర్వకిన్నరాది గణంబులంగూడి చని యాపుణ్యాత్ములను వినయంబునం బూజించి సంతసించి చిత్రగుప్తుంగని వీరలపుణ్యంబులు వేర్వేఱం జెప్పుమన్న నాతండిట్లనియె. వీరుపాత్రస్నానము చేయువారు వీరుకవుల నన్నాశించిరి. వీరుసజ్జనవిధేయులు. వారుపరస్త్రీసంగమంబు లేనివారు వారుదీనులగాపాడినవారు. వారుదయాళురు. వీరుసత్యవ్రతపరిపాలకులు. వీరుసౌశీల్యముగలవారు. మఱియు సాలంకృతకన్యాదాతలు మిత్రులకోర్కెలుదీర్చువారు. న్యాయప్రవర్తకులు, గురుభక్తులు, దేవతాభక్తులు, దుర్జనదూరులు, అరిషడ్వర్గవిజేతలు, పుణ్యతీర్థయాత్రికులు, యజ్ఞంబులొనర్చినవారు, శైవవ్రతపరులు, అతంతు ధర్మవివాహంబులొనర్చి బ్రాహ్మణులకు సకలపదార్థంబులదానమిచ్చినవారు. శివునకు పూవుదోటలొసఁగినవారు. సజ్జనులకు ఋణంబులిచ్చువారు! శైవులకు వస్త్రంబులుగట్టి సమర్పించె. అథమాఘమునకై వినుప

శా॥ మొసఁగ్గినవారు. గ్రీష్మకాలంబున నిటలాక్షునకు వసుధారగల్పించి
నవారు. వైశాఖపూజలయందు దాళవృంతంబులు పానకంబులు గం
ధంబులూలు పండ్లిచ్చినవారు. కఱవులలో నన్నంబు వస్త్రంబు లిచ్చినవా
రు. చెడిచేరిన చుట్టాలరక్షించినవారు యుద్ధంబున నిల్చిపోరినవారు, గో
దాన భూదాన, శాఢీదానములిచ్చినవారు. వేదంబుజెప్పినవారు శివాల
యంబున దీపంబుపెట్టినవారు శైవాలయప్రాకారంబు నిర్మించినవారు,
శ్రీశైలమేగువారికి ధనసహాయులయిన వారు అభ్యాగతపూజలొనర్చిన
వారు. రోగులకు ధర్మంబుగమందులిచ్చి రోగంబులమాన్పినవారు శైవ
భక్తులంగని సాష్టాంగవందనంబాచరించినవారు. కలనైన బొంకనివా
రు శివునికోవెలయందాటలపాటలవారిని నిలిపినవారు శివునికిమండపం
బుగట్టించినవారు, రథంబుగట్టించినవారు శివునికైంకర్యమునకుగుఱ్ఱము
లనిచ్చినవారుకరులనిచ్చినవారు శివాభిషేకంబునకు దటాకంబు నిర్మించి
నవారుగోపురంబున దీపంబుపెట్టించినవారు శివప్రీతిగవృషోత్సర్గంబొనర్చి
నవారు పుణ్యనదులగ్రుంకినవారలుఉపవాసంబులొనర్చినవారలుజననీజన
కులువృద్ధులు, తనయులు, బంధువులు, హితులుభుజించిన పిదపభుజించిన
వారు పంక్తిభేదంబు సేయనివారు, శిథిలంబులైన శివాలయంబులం బున
రుద్ధారణంబొనర్చినవారు వృద్ధులగు తలిదండ్రులం బూజించుచు శు
శ్రూషచేయువారు జితేంద్రియులై యుండువారు లోకాపవాద భీరువు
లు, పరదూషణవిముఖులు, పితృకార్యరతులు, పరధననిరపేక్షకులు, ప
రులదూషణ సహించినవారు, విద్యాసక్తులు, సద్యోదాతలు, ఏకపత్నీ
వ్రతులు, కీర్తిమంతులు, శివకథాశ్రవణాసక్తులు, శివపూజకు పూవులొ
సఁగించువారు శృంగారాదిరసంబులతో శివునిపేర ప్రబంధములు చెప్పిన
వారు ధర్మారామంబులు పెట్టినవారు కఱవులలో జొండ్లిండ్లు చేయించి
నవారు చీమలు, దోమలు, నల్లులు, పేలు మొదలగువాని హింసింపని
వారు పాపంబు మనసునసైన దలంపనివారు పరుల సంపదలకు పరమా
నందమొందువారు తల్లిదండ్రులయెడ గురువులయెడ దోసమున్నని వా
రింబలుకనివారు కాశీకేగువారికి వెచ్చములొసఁగి విత్తమ్ములు పాదక్షేత్రలు

నిచ్చినవారును రుద్రాక్షదానం బొసఁగినవారు నుత్తరాయణ ప్రసంసంపదంబ
కరత్ప్రావృత్తపకాలంబుల బ్రాహ్మణులకు శైత్యోష్ణనివారణంబుగ దధ్యోదన
గుడజలసుగంధగంధపుష్ప తాంబూలచ్ఛత్రచామర పాదరక్షాదానంబు
లిచ్చినవారు నిరతాన్నదాన కనకరత్నాంబరాభరణ సాలగ్రామశివలిం
గదానంబులొసఁగినవారును, పరోపకారాది సుకృత పరాయణులును,
సంక్రమణ, గ్రహణకాల ప్రశస్తసవత్సధేను గజదక్షిణ తాంబూలప్ర
ముఖదాన వినోదులును సర్వకాలంబుల మార్గంబుల ప్రసాదంబులు స
డిపించిన మతిమంతులును, అగ్నిష్టోమాతిరాత్ర వాజపేయపౌండరీకప్ర
భృతి యజ్ఞంబులుగావించినవారును, మహానుహుల కగ్రహారంబులు క
ల్పించినవారును, శివస్థానంబు లేర్పఱిచినవారును, ఇట్లనేకవిధంబుల సక
లధర్మంబు లొనరించిన పుణ్యపురుషు లిందున్నారని చిత్రగుప్తుండు చ
దివి వేర్వేఱంజూపినం గారుణ్యంబునం జూచి యముండప్పరమపావను
బహువారంబు గె వారంబొనరించి ముకుళితకరకమలుండై యిట్లని
యె. ఓపుణ్యజనులారా, యోమహాత్ములారా, మీరిటకు వేంచేసితిరి.
దయచూపితిరి ధన్యుండనైతిని. మాభటులు మిముంగొలిచి వచ్చునప్పు
డుపచారముల్కెంతయోగింపబడెనుగదా, చాలదూరము వచ్చితిరి. అల
సితిరి. చాలా సేపాయెను, మానేరములు మన్నింపవేఁడెదనని వారినందఱ
కనకమణిమయవిమానంబు లెక్కించి దేవతాస్త్రీల వెంటఁగూర్చి య
మరావతికిం బంపె. తూర్యనాదంబులు చెలంగె. పుష్పవర్షంబు గురిసె.
ఇట్లు వారలు స్వర్గంబున కేగి యింద్రునిచే సత్కరింపఁబడి సుఖులై సు
స్థిరులై యుండిరి. అనిన సూతుంగని యా ఋషి మునులు తర్వాతికథ చె
ప్పుమనిన నిట్లనియె. సానందుండానందంబునొంది ధర్మప్రసంగుంజూచి మ
హాత్మా మహాత్ములకథలు చెప్పితివి. కర్ములగతులు చెప్పుమనుటయు
ధర్మప్రసంగుండు సానందుం గనుంగొని యికనీకు బాపాత్ములగతులు
దెల్పెదవినుము. పాపంబులుచేసి పాపాత్ములు ప్రాణావసానకాలంబున
శ్లేష్మంబు కంఠగతంబై దేహంబెఱుంగక దైన్యంబునొంది దద్దరిల్లి
యుండ యమకింకరులు భయంకరోదగ్ర విగ్రహులై ప్రాణంబులు

పాశంబులం దిసి యాతనాశరీరంబునం దుంచి మెడకు గొలుసులు పెట్టి కుక్కలఁగొనిపోవురీతిగా యమపట్టణమార్గంబున నీడ్చికొనిపోవుచుందురు. మార్గంబంతయు కర్దమంబు వినుము. గహనంబును కంటకంబులు, కత్తిరాళ్ళు, వేడిమిగలయెండయు, క్రూరమృగంబులు, శాకినీఢాకినీగణంబులు, సుడిగాలి, భయంబు గలుగునట్టుల నఱచు బెబ్బులులు, సూకరంబులు, ఎక్కడఁజూచిన చిటచిటయని నభంబంటిమండు మంటలును, కనుమలును, గుట్టలును, పల్లములును, కుంపట్లు, కంపలు, డొంకలు వసనాభిగాలి, పాములు, తేళ్ళు, జెఱ్ఱులు, ఇనుపముక్కులు గలకాకులు, వాడికోఱలుగల కుక్కలు, గచ్చపొదలుచ్చకాలువలు, శునకమలము, హయములమూత్రము, వెచ్చనిగాడిదెలద్దెలు, చచ్చిముగ్గికంపెత్తిన జంతుకళేబరములు పాడునూతులు, బండలు పేడగుంటలు, పెంటదిబ్బలు, పెద్దగడ్డలు కంకములు, పల్లేరుగాయలు, గుల్లలు, కొండచీమలబారులు గొల్లున గూయునక్కలు, అఱచి యదల్చెడు పిశాచములు- పిడుగులుపడుట, నిప్పులుగురియుచు మేఘములు లేనివానలు, పురుగులు, రొంపెయైన నున్నపుటేళ్ళు, గొప్పచీకటిపుట్టించు పెనుపొదలును, గొప్పతుమ్మెదగుంపులు, కందిరీగలు, కన్నులుదెరువనీయనిగాలిదుమ్ములు, ఉష్ణరమంటెడి యుష్ణరాసులు, ఉడుకెక్కినయిడుసులు, దుర్గంధమెత్తెడు జలదానిమడుగులు, గలవు. అట్టిదుర్గంధము దావాగ్ని ఎముకలపోగులు, వేదన, ఖేదము, సుడిగాడ్పు, అడవి, మేదఃపంకము రక్తకూపము, భూతంబులుగలుగునాత్రోవం బోవుచో జీవులాహాయోయీపాపంబేలచేసితిమని మొఱలిడుదురు. యమభటులచేఁగొనిపోబడునపుడుకోరలరక్తంబుదాగివి తోడేళ్ళబాధంపనేప్పువారు పులులసంపడింబడవారలువారు కన్నులుపోదుచెడికాకులకును, గండుతుమ్మెదలకునులోనైయొదిగెడువారును, కాయంబులుడుకెత్తగా నెండకును అగ్నిజ్వాలలకు నులికిపడ్పగా గూలువారును భయంకరంబులగు పాములంజూచి పాఱితరలంబడువారును, అడుగులు తొట్టఁబడి నున్నపుటేళ్ళలో బడువారును, కాళ్లుజారి కత్తిరాళ్ళ ముండ్లు పల్లేరుగాయలుఁదగిలి యేడ్చువారును,

మహాబలంబునవీచు గాలివడిచే బోయి గచ్ఛప్రాదంబులో బడువారును, పి
డుగుల మ్రోతకు భీతిల్లి యుచ్చకాలువలలో జొచ్చువారును, నిష్ఫలవా
నకోర్వలేక తుమ్మకంపలలో దూరువారును, స్థలుప్రకరంబు రాలవానగురి
యుచుండ భూతంబులచెంతకు జేరువారునునై దీనులై దిక్కులేక శో
కింపుచు పోవుచుండ యమకింకరులు కఠోరాకారాన్వితులై, కొట్టుచు, ది
ట్టుచు నలియగొట్టుచు, సొమ్మసిల్ల దట్టుచు, అలిగితన్నుచు నెన్నుచఱచు
చుచచ్చినట్టుగొట్టుచు మూటకట్టగా కట్టుచు పెడబొబ్బలతో మోదుచు భూతం
బులు కోపింపుచు, కంఠములంబట్టిన నెత్తురుగార బిట్టుళ్ళుచింపజవండలు
చేయుచు, మూర్ఛకొంది యెంతసేపటిను జేఱిపిరాక యుండువారును,
కాకులుగద్దలు తన్నగా, కోకోయని యార్చి నేలగూలగా పై బడికండ
లు పెరుకగా జీకాకుపడి యవయవములు చీమలుదిననేడ్చువారును, సర్ప
కంబులుగబళించి మేనులు బాధింపబెగ్గడిలువారును ఈ బాధలకు సురి
క్కపాఱిపోవుచు గుక్కలచే జుట్టుబడి యెటుపోలేక నేడ్చువారును, విడు
వకకుఱియు నిష్ఫలవానలో మలమలమాడువారును, కొరిత్రసున్నపు
కళ్ళలో వేసినుసురుమని నేపిన సుర్రుక్కువారును, అగ్నిజ్వాలలంబడియొడ
ళ్ళు పొక్కపొరలి యేడ్చువారును, నిలువనీడ లేకనీళ్ళకు వాపోవగా యమ
కింకరులులాగిననేడ్చువారునై యుండిరి. ఇట్లు యమకింకర బాధితులై
నారకులుమఱియు, దండధరభటులు గుప్పగుప్పనం గుదిగొప్పించి యె
ప్పజెప్పుచు, జెప్పలెత్తి తెప్పతెప్పన గుప్పించి మోములనాయ మెత్తుచు,
మొత్తుకొమ్మని గొట్టరాళ్ళవేసి సిళ్ళబెట్టి చేదొద్దిదిప్పి రివ్వురివ్వున రి
వ్వుచు గొరివ్వణంగ గొంతదూరంబు నిబ్బరంబుగ పరువులుపాఱించి
ముండ్లపొదరిండ్లదూరినవల్లె తొళ్ళ కుదగిలించి తెలియంగక్కరంపంబుల
దెంపునకొంకి ముండ్లనుగల కాడికొన్ని కండలు కండలుగా రాలనీడ్చియు,
నిట్లధికావస్థలదూలించియు, చబుకులంగొట్టియు, చుబుకంబులదట్టియు,
మడిమతాకులంబరచియు బెడచేతులంజరచియు పచ్చదబ్బల మోదియు,
బహుమారపథంబులు బహుప్రయాసంబున నడిపించుకొనిపోయిననచ్చె
నటులు నొచ్చియు విచ్చియు సోలుచు పీలుచు సొలయుచు మసలుచు క

డలేనిదుఃఖంబులంగుందియు పడరానిపాట్లంగుందియు మధ్యందినమార్తాండకిరణంబుల వేడిమిని మండియు, దావానలకీలలంగాలియు, మంగలంబుల వేగియు, భూతప్రేతపిశాచబ్రహ్మరాక్షస శాకినీ ఢాకినీ కోలాహలకహకహార్భటంబులకులోనియు దావానలకీలలంగాలియు, ఝంఝానిలపాతంబులమూలియు, నెత్తురుకోతులందేలియు, గర్తమంబులగ్రుంకియు పాషాణచూర్ణహారికంబుల గ్రుంకియు. వేదనలగరంగియు, గన్నీళ్లమునింగియు, మృగపక్షిగణంబులపాలం గాయంబులును గాయంబులు మూగిన మశకమక్షికపల్లికాదికాయంబులు వికీర్ణంబులైన కేశపాశంబులును విచ్ఛిన్నంబులయిన ఘాలదేశంబులును, తృషాక్షుధాబాధలకు నిలువరింపనేరక పదవులెండినండఘుచు నీటికివాపోఘచు కూటికినోరుదెఱచుచు. దగ్గుత్తికలముఱబెట్టుచు వెన్నంటిన కడుపులును, గుంటబడినకన్నులును. దుమ్ముమునడిన చెవులును సొమ్మసిల్లిన తనువులును గలిగి యుప్పుడప్పాపాత్ములు దమలోనిట్లనుకొనిరి. మహాదేవునిచింతింపమైతిమి. ధర్మంబుదలపమైతిమి. గురువుకాళ్లవెలనని కోరమైతిమి. ఈశ్వరుమహిమలెంచమైతిమి. శైవశాస్త్రంబులు చదువమైతిమి. శివభక్తులంబూజింపమయితిమి శివభక్తులజేరమైతిమి. కామక్రోధంబుల విడువలేమైతిమి. మోహంబుమానమైతిమి. ధర్మంబొనర్పమైతిమి. శ్రీశైలంబునకరుగమైతిమి. తీర్థయాత్రల జేయమైతిమి. పుణ్యతీర్థంబుల మునుగమైతిమి. గర్వంబు డింపమైతిమి. గొప్పవారల మనుకొంటిమి. ఇష్టుల, బంధులదూషించితిమి. జ్ఞానులనిందించితిమి శివభక్తులదెగడితిమి పరులమేలోర్వమైతిమి పరులబాధపెట్టితిమి పరస్త్రీలగూడితిమి పుణ్యాత్ములజంపితిమి రోగలచేటు చూడమైతిమి. శివతత్త్వంబుల జరుపమైతిమి మంకుతనము మానమైతిమి, కీర్తిసంపాదింపలేదు, మన్మథబాణవేదనల కోర్వజాలక యింతులగూడి సుఖంబని మోసపోతిమి. ఇప్పటికిన్ని కష్టములందితి మింకెన్ని రానున్నవో, పెద్దలమాటలువినక యిష్టము వచ్చినట్లు సంచరించినందున నిప్పుడు వారిమాటలు సత్యములయ్యె దుఃఖఫలంబనుభవింపుచుంటిమి. మనకింక దిక్కేదియని కన్నీళ్లువరదలై

పారవేయుచు నలుదెసలం గనుంగొని, భీతులై యున్న పాపులం గని మహోగ్రకోపావేశులును, సందష్టదంష్ట్రాగ్రరౌద్ర వికటాట్టహాసవదనగహ్వరులును బ్రళయకాల కాలనీరదసంకాశ భయంకరాకారులును జండప్రభోద్దండ దోర్దండమండిత కాండకోదండభిండివాల ప్రముఖనిఖిలాయుధనికాయులును దుర్నిరీక్ష్యతామ్రనేత్రులునగు కాలకింకరులు పూర్వోక్షణంబుల వీక్షించి. కోపంబు మొగంబులరూపింప నప్పాపకర్ములకిట్లనిరి.

మీరు దుష్టాచారులు మిమ్ముఁజూచినంతనె పాపములువచ్చు. మీరెట్టిమాటలాడిన గారణం బేమి. కష్టములు గట్టెక్కెనని గర్వించి యిష్టాలాపములాడుచున్నారా, ఈమూత్ర మీపురీషము. ఈముదిగిన కుక్కమాంసము ఈచెడుమలము. ఈగాడిదెలద్దెయు మీకు భోజనములు ఇకమీకువిచారమేల పాపముచేయగూడదని పెద్దలు బుద్ధులుచెప్పగా గద్దించితిరి. వారిపై కంఠపూర్తిగా కోపము ద్వేషము కలిగియుండెను. పాపములేదు, గీపములేదని పెద్దల నాక్షేపించితిరి. చచ్చినమీద జీవుడేమగునో మోక్షములెందునో మూఢులైతిరి. ఇప్పుడు జ్ఞానమువచ్చెనో యని తర్జనభర్జనలుచేయుచు ధనలోభంబునగాని పనులుచేసి వచ్చినారు మీపాపఫలంబు సేవింపగా నాలోచనవచ్చినది. మీతో మాకు సరసాలతో పనిలేదు. మదమాత్సర్యంబులు వదలక మదవతులంగూడి మదనకదనం బొనర్చితిరి. ఎఱిగిచేసిన పాపమునకు ఫలంబువద్దన్నం బోవునే పుత్రదారాది పోషణంబునకై ఘోరపాపములొనర్చితిరి. అవియిప్పుడనుభవింపుచున్నారు. వారువచ్చి మీకడ్డుపడిరా, తాజేయుపుణ్యపాపములు తననీడవలె వెంటనంటివచ్చును మీరెంతచింతిల్లినను ప్రయోజనంబులేదు మీరెంతవంతనొందినను మాకుజాలికలుగదు మారాజుపాదములాన, ఇంటిలో ప్రవేశింపకమునుపె మొలుకలరాయిడి యన్నట్లు, యమపురంబు ప్రవేశింపకమునుపె యాతనలు తలచుచున్నారు. మీనడక గుమ్మడికాయలో నావగింజంతయైనగాలేదు. భూమికి యామ్యపట్టణంబునకు నెనుబదాఱువేల యోజనంబులదూరంబు ఇంక

మీఁరెప్పనునడచెదరు. అనిక్రోధఘూర్ణితాక్షులగుచు యమభటులు
కొందఱుపాపుల గుదియల గొట్టుదురు. కొందఱిని పరిఘలతోఁ ద్రోలు
దురు. ఒకనిని కోలలతోఁ గొట్టుదురు. ఒక్కని నెఱ్ఱగ గ్రాగిన లోహపు
గుఱ్ఱముపై నెక్కమని గొట్టుదురు. ఒకనికట్టెలతో మెత్తగ మొత్తుదురు
ముండ్లకంపతో కన్నులు పెరుకుదురు కొఱవులెత్తియుందురు. భల్లము
లతో నొకని గొట్టుదురు. ఒకనిపటుకాఱుతో బట్టుదురు ఒకనిజప్రాతిం
బెట్టికొట్టుదురు ముసలాయుధంబులతో గొట్టుదురు కత్తులతో పొడుతురు
శూలంబులతోఁ బ్రత్తురు. ఒకనియవయవంబులం గోయుదురు. కుంతము రొ
మ్మునబెట్టి బాధింతురుఒకనిపై కెగరవేసికత్తియొగ్గుదురు రాలుమోయిం
తురు గిరగిరద్రిప్పి నేలబెట్టికొట్టుదురు కుక్కలగరపింతురు గాడిదలచే
ద్రొక్కింతురు తలబగులగొట్టుదురు వీనికి బూలదండలన్న వేడుకయని
తేళ్ళదండలు కంఠంబున వైతురు. ఒకనికి సగిలని పాములనువేయుదురు.
దాహమని యడిగిన నుప్పబెట్టుదురు. సంగీతము బాడుమని యొకని
కన్నులలో మిరియములునూరి యుంతురు. సెముడుపాలు పొడిపింతురు.
పరిమళవస్తువు లీతనికి ప్రాణమని శునకశూకరమలము కస్తూరియని జ
లదారినీళ్లు పన్నీరని కలిపిపూయింతురు వేపచేదు, నేలవేము, అభిని,
ముష్టిపండ్లు నాత్మజలముతో నూరికలిపిగొట్టాలతో నొకని చేతనింకొకనికి
బోయింతురు వీడు ఎన్నిజంతువుల జంపినాడు. ఒకనాడును మాంసము
లేదేని యన్నమునోటికిబోదని వానిశరీర మాంసముగోసి తినిపింతురు.
దాహమన్న తగరము, సీసముకరగించి పట్టిపొట్టనిండ బోయుదురు. జి
ల్లేడుపాలలో గుల్లసున్నముకలిపి త్రాగింతురు. కుళ్ళినకుక్కసంజుడు,
గాడిదలద్దె తినిపింతురు సలసలగాచిన నూనెనెత్తి మునుగునట్లు పోయు
దురు దురదగొండి, నల్లేరుకలిపి నలుగుబెట్టుదురు. ఉడుకుచున్న గుఱ్ఱ
పుటుచ్చలోముంచియెత్తుదురుఎంతకునోర్వలేని యొకవిటుంబట్టికట్టావీడు
తనవనితం దలంచి విరహవేదన నొందుచున్నాడు. వీనికాసుఖము కలిగిం
పకున్న దుఃఖము చల్లారదని వీనికి వైతోఽ్యపచారం బొనర్పవలయుగా
దెయని యొంతలోఁగాలిన యినుకపు బసుంపబెట్టి పల్లేరుముళ్లత

ణ్యంబుగఁజేసి గంపగత్తర తలగడగఁజేసి యుఱ్ఱెతులకు నరకాళ్ళకు నా పపిండిపట్టించి కన్నులలో మిరియంపుకాయలుపెట్టి కళపెళకాగుచున్న నూనెపైపైజిలికి బగ్గునమండెడు కుంపట్లుపెట్టి రేగుకంపలు సాకునట్లుగా విసరుచు నోటఁబొంతజెముడు పాలుపోసి కాలెడు నినుపతుండుఁదెచ్చి యిదె కాంత కౌగిలించుకొమ్మని చెంతఁబెట్టి యిట్టిభోగమీరే కాలమందైన ననుభవించితిరే యనుచును నైత్యోపచారంబులు చాలునా యనుచును నలియఁగొట్టుచు భటులు యమపట్టణంబుం జేర్చిరి.

అంత సకలరోగంబులు మూర్తిమంతంబులై కొలువ నీలమణిపీఠంబున నీలనీరదసంకాశ భయంకర విగ్రహుండును బ్రజ్వలజ్వలన జాజ్వల్యమానరూక్షేక్షణ వస్త్రాలరక్తనేత్రుండును చండయుధ హస్తుండును నీలమరకతచ్ఛాయ తమఃకుటుండునునై నిండుకొలువున్న యముంగాంచి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి చేతులు మోడ్చి యిట్లనిరి. దేవా నీయాజ్ఞ శిరసావహించి భూలోకంబున కేగి పాపులం బాశబద్ధులఁజేసి నీ సన్నిధికిఁ దెచ్చితిమనుచు నాగ్రహంబునలోనికి దీసికొనిరండనియె. వారు తెచ్చి యెదుటనిల్పిన కోపంబునం జూచి చిత్రగుప్తుంగని యిట్లనియె. ఓ మహాత్మా చూచితే యీమహాపాపుల వీరింగనుగొన్న పాపంబుగలుగు వీరలెవ్వరో యేపాపంబులొనర్చిరి వేర్వేఱం జెప్పుమన్న నతండు కవిలెకట్టందెచ్చి యిట్లుచదివె. దేవద్వేషులు వేదదూషకులు బ్రహ్మణవిరోధులు గోహతులు, శైవద్వేషులు, లోకబాధకులు నీచచిత్తులు అన్యాంగనాలోలుపు, భక్ష్యచోరులు, దుశ్శీలురు లోభమోహావేశులు, మద్యపానరతులు, అన్యాయప్రవర్తకులు ధూర్తులు, చలచిత్తులు, గురునిందకులు సంసారమోహితులు, కులనీతివర్జితులు, కోపులు, కుత్సితులు, మాంసప్రియులు, దుష్టవర్తనులు, కాపట్యప్రధానులు, కలుషాత్ములు, సాధుబాధకులు, మూర్ఖస్వాంతులు, క్రూరులు, పరధనాసక్తులు, బంధువిరోధులు మిత్రవంచకులు, హరిభేదబుద్ధులు, అహంకారప్రధానులు, జీవహింసకులు. గురుపితృభక్తి విరహితులు అనివేద్యభుంజాపి, విష్ణుశివాలయంబున కెన్నడుపోము, సాధుదుష్టుల సావాసము

చేసినవాడు వాడు వేదవిప్రవిరోధి, వీడు విష్ణుద్వేషి వీడు హింసకుడు వాడ ధర్మప్రవర్తకుడు, వాడు దుర్గుణ శిఖామణి హరిహరపూజా బహిర్ముఖుడు వీడు హరిహరకథలు విననిపాపి వీడు, హరిహరనామంబులు గీర్తింపనివాడు వీడు హరిహరుల గొల్వనివాడు వీడు హరినైన హరునైన మ్రొక్కనివాడు వీడు హరినైన హరునైన సేవింపనివాడు మదపుటేనుగువచ్చితరిమినా భయముచేగాని మరచిగాని శివాలయంబు ద్రొక్కడయ్యె వీడు వాడు పర్వదినంబులని చింతింపక యింతులం బొందుగలిగె. వీడు శివాలయంబున జార వినోదంబులొనర్చె. వీడు యుద్ధంబున బ్రభువునకు నొప్పుగలిగించె. వీడు సూర్యాభిముఖుండై మూత్రంబు విడిచె. వీడు రాత్రులందశుచియై జ్యోతులంజూచె. వీడు తప్పుసాక్ష్యమిచ్చి పరులకు ముప్పుగలిగించె. వీడు లెస్సగా గిన్న యింటికి హానిదలంచువాడు పెద్దలకు దారివెట్టడు. వీడు గృహారామహారకుడు. వీడు రాజసభలంకుంజేరి లంచమునిచ్చి జ్ఞాతులకు ద్రోహమొనర్చె. వీడు బ్రాహ్మణక్షేత్ర వినాశకుండు వాడింటంజేరి యుప్పచప్పని మాటలు చెప్పి మాయచేసి సంసారులగు స్త్రీలంజెరిపి సంగమించువాడు. ఋతుమతియై పతికొఱకు వేచియున్న పరసతితో నీతులువగూడె. సోదరుల మేలోర్వలేక, మంత్రములచేతను, మందులచేతను జంపినమహాపాపి వీడు. వీడు యాచకుడై బ్రాహ్మణులకు రేపురా మాపురా యిచ్చెదనని త్రిప్పి తుదకు గసరికొట్టె. వీడెల్ల కాలము దబ్బరలాడుచుండు. తండ్రితద్దినమని పెద్దలు చెప్పినా మాకక్కరాదని మానినపాపి వీడు. భోజనమందు పంక్తిభేదము చేయువాడు వీడు. భార్య మాటలు విని తలిదండ్రులకు కీడు చేసినతుంటరి వీడు. వీడు భిక్షుకులం బిలిచి బిచ్చమిచ్చెదనని చెప్పి కుక్కలనుసిగొల్పెను. కరపించెను. జారచోరత్వములసంచరించినవాడు వీడు. వాడు వావివరసలు లేనివాడు. వీడు కపటవర్తనుండు. వాడు శివరాత్రులందు భుజించి, శివభక్తులం జూచినవ్వి, శివుందూషించి, శివనిర్మాల్యము ముట్టక శివకంటకుడయిన వాడు. స్నేహము చేసి తన్ను నమ్మి నిష్కపటంబుననున్న స్నేహితుని జంపజూచినవాడు వీడు. వీడు సజ్జననిందకుడు, వీడు గడియకునూఱువిధాలనాలోచనలు చే

యు కలనైనా దాక్షిణ్యములేనివాఁడు వీఁడు తామసులలో నగ్రగ
ణ్యుఁడు. ఎట్టివానినైన గణింపక ధనమార్జించువాఁడు వాఁడు వీఁడు వా
రకాంతలకు సొమ్ములు పెట్టి జూదరియై వర్తించినవాఁడు. వీఁడు రాజులయొ
ద్దకేఁగి యిచ్చకంబులు చెప్పి తీర్థవాసులయొద్ద సుంకంబుపుచ్చుకొమ్ము
నీకు ధనంబుగలుగునని చెప్పె. వీఁడు గురుభార్యతో సంగమించె. వాఁడు
తండ్రిఁగూడిన దానింగూడె. వీఁడన్న యన్న యన్నలినాక్షినిబొందె పి
నతల్లింబొందిన పాపిష్ఠుఁడు. వీఁడుతమ్మునిభార్యంబొందె. వాఁడత్తంగూడె
వాఁడుచెల్లెలింగూడనెంచె. వీఁడుచండాలితోనుండె. వాఁడువిధవలకుగర్భం
బుసేసె. వాఁడు బ్రాహ్మణకాంతలంగోరె. వాఁడుమునిపత్నికలంగోరె.
వాఁడుబోనకత్తెలభోగించె. వాకిట అతిథినిలిచి మొఱలిడఁగా వినిపించు
కొనక యింటిలోఁదూఱి కడుపునిండదిని యూరకున్న దుష్కృతివీఁడు వీఁడె
క్కసమరణము, పోషకము, తిలదానము. శ్రాద్ధము గలుగు నక్కసకు
దగినకులధర్మంబునొనాడి వర్తించినవాఁడు. వీఁడుదానంబులెల్లంబట్టె. ని
త్యకర్మలంద్యజించె. దేవగృహాన్యాయమార్జితవిత్తంబులచే యత్నించువా
రమార్థకన్యయంబులేదు ఎక్కువదక్షిణ కన్యనిమ్ము, అదిపోయిన ద
క్షంబు వీఁడన్నమువిక్రయించు, వీఁడు గన్నముయిండ్లలోచొచ్చి హాస్యంబు
చెప్పి పనిజేసి సంతృప్తిఁగలవించి దుష్టాన్నంబుదినును. వీఁడుపరస్త్రీ
యెల్లవస్తువులు రేవుమాసిపోతేబెట్టి గోరముచేయఁగాక నర్తకులపా
డుచేసినాఁడు, ఈరాజు నిరంతరంబు శిష్టపరిపాలనంబు, దుష్టశిక్షణంబు
మానె. దుర్మంత్రులంగూర్చుకొని సప్తవ్యసనంబులమరిగె. శత్రువుల
జయింపలేఁడు. తనయాజ్ఞమన్నించిన వాని మన్నించె. గురుసాధులఁదం
డించె. నిర్మలగుసాధువుల విచారింపఁడు. పుణ్యముసేయఁడు. నేస్యాలం
గూడె. దేవాదాయంబులధ్వంసంబొనర్చె బ్రాహ్మణులను అనేకవిధములహిం
సించె. మఱియు కొండెములు విని పరమసాధువులందండించి దండుగలు
విధించి ధనమార్జించినపాపి యీరాజునేఁడెవనిసాయఁజేయుదమని యా
లోచించి రాజునొద్దకేఁగి కొండెములుచెప్పి బహునూటులఁబంబులకు హానిచే
సిన మహాసుప్రాప్తంబుఁదీర. వారలుమగలకుగిలకట్టుబెట్టి యెంతబాపిన

సిగకోతలమారి. కుక్కలు, కాకులు, పందికొక్కులు, పిల్లులు, జపు
లు, కుష్ఠురోగులు, జారకాంతలు, కోళ్ళు, ముట్టుతలు, నపుంసకులు,
రుద్రాగుఫారలు దాకినను స్నానముచేయనివాడువీడు వీడు శివాల
యంబులో విబూది యిచ్చిన పారవైచె. శైవపురాణ ప్రసంగంబుగలి
గెనా వీడు లేదను భస్మరుద్రాక్షధారులంజూచి వీడుదోషంబులెంచె. శి
వభక్తునిజూచి వాడు దూషించినాడు. శివుడూరేగుచు దనగుహ్యము దగ్గ
ఱరాగా చన్నవదలుపు బిగించిన పుణ్యుండువీడు. తనకు దెలియకు
న్నను సమస్తశాస్త్రపండితుండనని శివభక్తులతో వీడు వితండవాదము
లాడె. వీడు గోహింసకుండు. వాడు గజహింసకుండు. వాడశ్వభేదనుడు. వీ
డావులకు తృణజలంబులవలయువేళలబెట్టక హింసించె. వీడు బ్రహ్మహత్య
లు చేసె. వాడు బాహాంతో వీడనిశంబు సుర సేవించు. వీడు నగలు చేసియి
చ్చెదనని బంగారము దెప్పించి తూచి సన్నయిచ్చి బంగరుపుచ్చుకొని వస్తు
వులు చేసి యియ్యక హరించినవాడువీడు. వీడన్నకు బెండ్లి కాకుండ తా
ను సంబ్లాడిన పరదేశి. వీడు రాజునొద్ద నమ్మకముగనుండి రహస్యము
రాజు శత్రువులకుం జెప్పి రాజ్యంబు నాశంబు నొందించిన రాజద్రోహి
వీండనిపిల్చి మందులు పెట్టి జ్ఞాతులను వీడుచంపినాడు. వంచనలేక నమ్మి
కొలిచిన భృత్యులయందు నేరము మోపి జీతమెగబెట్టిన దిట్టవీడు. వీడు
కన్యావిక్రయమొనర్చె. వీడు బ్రాహ్మణకన్యకల జెరబట్టె. వీడు పుణ్యాత్ము
లనూలనాడె: వాడు విశ్వాసఘాతకుండు. వీడుపలువురిలో తనప్రగల్భ
ములు చెప్పి తన్నుస్తుతించుకొన్నాడు. దొంగలచేరదీసిభాగ్యవంతులయిం
డ్లకు కన్నముపెట్టించి ధనమార్జించి నదుండగీడువీడు. వీడు పేదలయిండ్ల
పై బడితిను. శూరుడనని మాటచెప్పి యుద్ధముచూడగానే పరుగెత్తె
డుబంటు వీడు. నూటికొక్కటైన సత్యముపలుకక నిష్ఠురభాషణములాడునీ
చుడువీడు. వాడు తాజేసినపనులు పరులకు దెలియవలె ననిషంబముగలి
గి ప్రకటించును. పంచాక్షరీమంత్రంబు జపింపడు, విభూతినుదుట బెట్టడు
పుణ్యకార్యము చేయడు. నీతిలేనివాడు. వీడు హరునినిందించినాడు. వీడు
హరకథలు గలుగుచోట చెవులుమూసికొనియె. ధాతువులకుణమ్ము దెలి

యెఱుఁడు. నిదానములేదు. రోగముగనిపెట్టలేడు. కాలముదెలియఁడు. దూ
తలక్షణములెఱుఁగఁడు. ఔషధగుణములెఱుఁగఁడు. వైద్యుఁడనని బయలు
దేఱి యనేకులఁజంపినాఁడు. ధనమార్జించినాఁడు. సంగీతములువినును.
కళాశాస్త్రములువినును. శైవశాస్త్రమహిమంబువినఁడు. భోగభామల
గూడి పొద్దుపుచ్చునుగాని, ధర్మగుణముదలఁపఁడు. అక్కఱలేనిపనులకు
పరుగులెత్తునుగాని పుణ్యతీర్థయాత్రలకు అడుగువెట్టఁడు. సంసారమం
దలి యాశచే కష్టబడును పరలోకవాసంబులోనఁదల్పఁడు. ధనమార్జించు
నుగాని దానంబుచేయఁడు. ఒకరికి బుద్ధిచెప్పఁబోవుఁగాని తనతప్పెఱుం
గఁడు. ఉదయాస్తమయంబుల నిద్రించును. అమావసనాఁడైనా నదికిపోఁడు
యెప్పుడు కల్లుద్రాగును. అమంగళుఁడు. తేలుబల్లి త్రోవలుగాచి ని
దురభోజనములేక దంతముచేఁబట్టి బాటసారులనప్పగొట్టి భయము
పుట్టించి కాసువీసము సంపాదించినవాఁడువీఁడు. వీఁడుతిరునాళ్ళకేగి క్రి
క్కిరిసియున్న తెరవలపాలిండ్లు రాచికొనుచు తిరిగివారివస్త్రవులు కత్తి
రించి హరించినమాలఁడు వీఁడు ఒకనాఁడన్నము కొంచెము తక్కువైన త
లిఁగొట్టుకొనికొట్టును. అన్నమువేళకు ఇంటికివచ్చునా. పాటుపడఁడు. ఇం
టిలోసొమ్ము దొంగిలిజూదమాడును. ముదుసలివాండ్రంబెట్టితన్నును
తినివారినవిశ్రాంతిఁజూడక విలాసవతులవిలాసమునకు దగిపట్టుదన సొ
గసుంతవలెనని తలచినప్పుడు మంగలిపని జేయించుకొనును. తానుప్రభు
వని దర్శనమునకు సజ్జనులువచ్చినా లేపమువ్రాసింపఁడు కూర్చుండుమన
ఁడు. అనుకూలయగు తనభార్యపైతప్పెంచి వదిలిపెట్టినాఁడు వాఁడువి
ద్యావేత్తయగు గురువునవర్జించె. అప్పుచేసినప్పుగూడుతిని యప్పుతె
గబెట్టినాఁడువాఁడు. వీఁడు తల్లిదండ్రులకుహితవులుచెప్పినా తంత్రింగసరును
వాఁడుకోమటు సంపన్నుఁడయియున్నాఁడని యసూయపడును. వీఁడు, తాదా
నమిచ్చినవస్తువులమరలబుచ్చుకొన్నాఁడు. పేదలకుమేలుచేయఁబోవువారి
కి అడ్డుపెట్టినాఁడువీఁడు. శరణుజొచ్చినవారిఁదరిమినాఁడువాఁడు. వీఁడుతర్జని
తో పంట్లవోమిగండూపజలంబులు సీటనుమిసె. అనియుత్తమంగున బ్రి
హ్మహత్య సురాపానగురుతల్పగమనసువర్ణస్తేయతత్సంగతాది మహా

పాపిసహితులను స్త్రీపతిశిశుజీవహత్యాద్యుప పాతకవిహితులను హరిహర పరాఙ్ముఖులను, అఖిల ప్రాణిహింసా పరాయణులను, వేదబాహ్యులను, వ్యాధయవన పార్వతీయమ్లేచ్ఛచండాల చార్వాకప్రముఖ దుర్మతస్థులను భస్మరుద్రాక్షవిరహిత త్రిపుండ్రులను విశ్వాసద్రోహులను, విశ్వాసపాతకులను, వేర్వేరంజూపి తత్కర్మంబులచిత్రగుప్తుండు చిత్రవైఖరిని వినుపించిన నాలకించి సమవర్తి మండుచున్న యగ్నిపై నాజ్యంబువోసినట్లు మండిపడి ప్రళయభైరవాకారుండై దీర్ఘనిశ్వాసరోషభీషణుండై సందష్టదంష్ట్రా కరాళభయదాట్టహాసముఖుండై కుటిలభ్రుకుటీతట నిటలుండై శోణనేత్రకోణంబుల బ్రస్ఫురద్విస్ఫులింగంబులురాల, నొక్కపెడ నవ్వునవ్వ కొలువెల్ల భయంబంద ప్రచండకాలదండంబు బ్రహ్మాండమంటబగుల నెగురవైచి పట్టిహృదయంబునంగలుగు కోపంబు మొగంబునగలుగ మొగంబుజేవురింప నప్పాపజాతులంజూచి తలయూచి నిరంకుశ త్రిలోకభయంకర ప్రచారులగు తనపరిచారకులం గనుంగొని యిట్లను ఇచ్చటి సనాతనమహాపాపపుంగవుల యనుజ్ఞన విజ్ఞానేశ్వరప్రకారంబున విధిజ్ఞులకుం దగుయాజ్ఞ వినుండని యముండిట్లనియె.

గృహదాహకులంబట్టి నిప్పుమంటలలోబెట్టి కాల్పుడు గురుభార్యాగాములనసి పత్రివనంబుల నుంచుడు. అంగంబుల నఱకుడు విద్యాన్నకన్యా విక్రయులను యంత్రములలోబెట్టిత్రిప్పుడు. మద్యమాంసప్రియుల నంధకూపమునద్రోయుడు. నీతిమాలిప్రజల పాలించిన రాజుల మంగలంబులంబెట్టి వేచుడు కొండెంబులు చెప్పినవారలం గొడవండులతో గంపలు చెండుడు. అట్టులుకోయుడు శివద్వేషి నాలుకలుగోసివండుడు శివదూషణ విన్నపాపుల చెవులలోగాలినశూలములు జొనుపుడు శివునిమూర్తిని చూడనివారి కన్నులుకత్తి మొనలతో పొడువుడు శివునిబూజింపని వారికరములు ఖడ్గధారల దెగగొట్టుడు. శైవాలయంబునకేగని ఖలులబట్టి దెబ్బలులవాతంబెట్టుడు హరస్మరణచేయని ఖలుల జఠరంబుల సీసంబుగాచి పోయుడు పర్వతిథులందు నియమవిముఖుల

కూడిన దుర్మార్గులం బెనుబాములకోఱలం గఱపింపుడు. తగని మగువల
తో సంగమించిన తులువలంబట్టి కాలిన యినుపబొమ్మల కంటగట్టుడు
భ్రాతృమిత్ర గురుబంధుల నిందించినవారిపై ననేకయుగముల దనుకం
బర్వతంబుల బడవేయుడు శివునకు మ్రొక్కనివారలం గుక్కలచే గర
పింపుడు. హరద్వేషులపై నేనుగులనెక్కించి త్రొక్కింపుడు లోభులం
బట్టి వజ్రదండపురుగులుగల బావులలోఁ ద్రోయుడు. విశ్వాసఘాతుకుల
నుక్కుకొఱ్ఱులనెక్కించి త్రొక్కుడు, వేదవిప్రద్వేషులంబట్టి కఱుకుటం
పాలచే దఱుగుడు అనృతవాదులను కండలు చెక్కుగు బాడిసెలతోడ
మహాకోపనుల దేహంబులు గాలకాలిన సున్నపురాళ్ళలో బడవేయుడు
బూదగాండ్రింబట్టి పగ్గంబులంగట్టి కఱుకురాళ్ళ సోకవీధులం దిప్పుడు
సన్మార్గవర్తనులజూచి సహింపక తూలనాడిన పాపాత్ముల ముసలం
బులబట్టి తలలు పటాలున బగులగొట్టుడు పశువధచేసినవారి పొట్టలలో
సలసలగాగిన తైలముపోయుడు తప్పుసాక్ష్యము చెప్పినవారి శరీరము
నుండి చర్మమొలిచి యుప్పుసున్నమునూఱి పలుచగచేసి పట్టింపుడు మే
లొనర్చినవారికి కీడుదలంచువారిని నిప్పులగుండంబులం ద్రోయుడు. పర
కాంతల విరహంబునకు వేదననొందెడువారల మర్మంబుల నీతముండ్లం
జొనుపుడు కాలినసూదులు గోళ్ళలోను చేతులలోనుంపుడు. శరణాగతు
లరక్షింపని రాజాధముల భూతప్రేత పిశాచంబులకుం బలియిండు. గొ
ప్పనాపదవచ్చినపుడు లేకున్నవారిబట్టి కాలినయినుపపెనాలపై మొ
ఱలువెట్టగా గూలవేయుడు తల్లిదండ్రుల నన్నదమ్ముల దుఃఖపెట్టినవా
రిని మాటిమాటికి భల్లంబులం [illegible] చోరులపై రాళ్ళురువ్వుడు వ
ర్ణధర్మంబులం బరిత్యజించి [illegible] వెట్టుకొని తిరుగుదురాత్ముల
రాతిరోళ్ళలో బెట్టికుమ్ముడు పైతృకకార్యంబులొనర్పని వారింబెట్టి ప
రిఘంబుల ఒమ్ములంగొట్టుడు పెద్దవారల నుసురుపెట్టినవారియు నురు
గాలములచేదీయుడు ధనాపహారులం గొలుములంబెట్టి తిత్తులూదుడు అ
తిథిపూజావిముఖులంబట్టి కాళ్ళు త్రాళ్ళంగట్టి నేరెడుకొమ్మలకు వ్రేలగ
ట్టి సందిన్నిగాల్చునట్లు కాల్చుడు భక్ష్యభోజ్యంబులందు విషంబువెట్టిప్రా

ణహానిగావించిన పాపులం గరళకూపంబులం ద్రోబ్బుదు కృతఘ్నులంబ ట్టి యనేకకల్పంబులు మలమూత్రక్రిమికీట దుర్గంధకూపంబులగూ ల్చుదు. పక్షిదంబులాడువారిని తైలప్రాకారంబ బడద్రోబ్బుదు. పంక్తి భేదంబుగావించినవారినోట విషంబులువోయుదు ఉదకసమీపమున ను రులొడ్డి మృగపక్షిగణంబులంబట్టి మ్లేచ్ఛులంబట్టి కత్తిబోనులంద్రోసి గండశిలలు దలలెత్తకుండ నెత్తుదు.

మఱియు ననేకవిధంబులగు బాపంబులాచరించిన పాపాత్ముల పాపతారతమ్యంబు దెలిసి మదాజ్ఞోల్లంఘనంబుగాకుండ మీమీ నేర్పులు మెఱయ వారివారికిందగిన, నరకంబులు, రౌరవంబును, కుంభీపాకంబును, అసిపత్రవనంబును అనలలోహస్తంభంబును మొదలుగాగల దుర్గతులనిందఱి శోధించుచున్న నిమిషార్ధంబైన కాలూదనీక నేదదేఱి నరకాళంబీక యధికారపక్షంబెట్టుచు, భూమియు సముద్రంబులు, గాలి; యాకసము, సూర్యచంద్రులుండు నందాక జీవులజావకుండ నొప్పించుమని భటకోటికిం జెప్పి నారకుల నొప్పగించియంపె.

మఱియు వీరసేనుండును సేనానాయకులం బిలిచి తాను నేత్రములముద్దుటుంగరంబొసంగిన నతండు భయభక్తి పూర్వకంబుగబుచ్చికొని దండధరునకుం బ్రణమిల్లి శెలవందిచనియె. చనియతండు యముని యాజ్ఞ మున్నాటికి కింకరులకుం దెలియంజెప్ప, అప్పుడా యమకింకరులు భూతప్రేతపిశాచగణంబులు, చెలరేగి కఠాకఠోగ్రటులై లోకంబులకుం గుబులొంద బరశుపట్టిస ప్రాసముసల ముద్గరతోమర దండగదాది సాధనంబు లంకింపుచు బెడబొబ్బలిడుచు వెడవెడ నవ్వుచు చెంగునం దాటుచు రింగున దిరుగుచు, నాడుచు బాడుచు, ముష్టిఘాతంబులం బాధింపుచు బెట్టురట్టడి గొట్టుకొనిపోయి తన్నగరదక్షిణ దగ్భాగంబున నయోమయ ప్రాకారబంధుర నప్రద్వారక వాటప్రపాటనంబుగాగదలి యందుబడిద్రోచిన చిరకాలంబు మహాఘోరనరకంబులం బడరాని యిడుమలంబడి జీవులు బహుదుఃఖము లనుభవింతురు. అనవిని విస్మయ గతమానసుండై సానందమౌని జాలిగలిగి శివస్మరణంబు నేసి ధర్మరాజుంగని కిట్లనె.

ఓమునిశేఖరా మీరు చెప్పిన గాథలువినగా మనముసంతసింపఁగాలేదు. కొందఱు సుఖించుటయేమి కొందఱు కష్టములందుటయేమి, శివుని కృపయట్టిలుండెనా, పుణ్యాత్ములచరిత్రలు విన్నమీఁదట పాపాత్ములకథలు వింటిని. పంచదారదిన్న వెనుక చేదుమ్రింగినట్లున్నది. కటకటా నిటలాక్షుండు దయాసముద్రుఁడే, కొందఱిని తీవ్రదుఃఖములఁబొందించెనే పాపము వారలు దిక్కులేక శోకింపుచున్నవారు దీనులై యున్నవారిని బ్రోవకున్నమంచిదా, శివుఁడు, జీవదయాపరుఁడు, సర్వదేవవిభుఁడు, సర్వకారణము, సర్వసాక్షి, సర్వమంగళదాయకుఁడు, సర్వవ్యాప్తుఁడు, ఆర్తజనత్రాణుఁడు, అనాథనాథుఁడు, అకారణబంధువు దీనపోషకుఁడు కృపాంభోనిధియని, ఈశుని వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసంబులు దెలుపుచున్నవి. కావున నమ్మహాదేవుని నుగ్రహంబులేమింజేసియె పాపులుదుఃఖంబు నొందుచున్నారు. ఆమహాత్ముని దివ్యమహిమ నవధరింప నెవరితరంబు పూర్వమందు దేవతలు రాక్షసులు సుధకొఱకై క్షీరసముద్రమును, ద్రచ్చిరి. అప్పుడు సర్వలోకసంహారకారకంబై హాలాహలంబుపుట్టె, అంత దేవేంద్రాదులు శివుని శరణుజొచ్చిరి. శివుండు హాలాహలంబు భక్షించి లోకంబులరక్షించె. సమస్తలోకంబులకు నేనేకర్తనని గర్వించిన బ్రహ్మశిరంబుద్రుంచె యజ్ఞఫలప్రదుండగు తన్నెఱుంగక దూషించిన దక్షుంజంపె, ఎదురెవ్వరులేక మదముతో త్రుళ్ళిపడుచున్న త్రిపురాసురుల సంహరించినాఁడు పాంథులను బాధపెట్టెడు మన్మథుని ఫాలాగ్నిచే భస్మముచేసినాఁడు సృష్టిస్థితిలయకారణుఁడగు దేవుండు రక్షించెదనన్నవలదని యడ్డుపడువారుగలరె చరిత్రములు పాపనాశకంబులు, భక్తలోకపాలకంబులు, కలిహరణంబులునగును మాకశత్రుచరిత్రలు కోరదగినవియు పాపంబుల బోదోలునవియు, రాజయోగాశ్రయంబులు, భక్తక్షేమకరంబులునగును, శంభునిసేవయు నామంబులును, శివస్మరణంబులు, వేదాంతవిహరణంబులు, ఘోరపాపహరణంబులు సంసారపారావారతరణంబులునగును శైవకథలు పావనములు దేవతాసంజీవనములు యోగిరక్షకములు శుభసంబులునగును. మఱియు హరుని కేలా

శ్రీ సా నం దో పా ఖ్యా న ము.

క్షుమీక్షణములు నిగమార్థంబు బోధించును జగదీక్షణములు భుక్తి ముక్తిప్రదంబులునగు జగంబేకార్ణవంబైనపుడు వైకుంఠంబ్రోవ మత్రియమ్యో కాలునికివెఱచి తన్నుశరణంబుజొచ్చిన మార్కండేయుంగాచె. లోకబాధకులయిన వ్యాఘ్రాసురాదులంజంపె. అఖిలామర్త్యులం గాచి శరణాగత రక్షాబిరుదుచెల్లించె. ప్రళయకాల దాండవంబునం జరణఘట్టనంబున బ్రహ్మాండంబు జూర్ణంబుగావించు నరకమునను న్న జనులెప్పటికి సుగతినొందగ... న్నప్పటినుండి హృదయసంతాపం బాఱదు కటకటా శంకరుండు ... క్లింపడమ్యె కొందఱిం దుర్గతులకు కొందఱిని సద్గతులకుంబంపె. ... కేమికలిగె. అతని ... లేమని చెప్పుదు కపటనాటక సూత్రధా... రమ్యె అందఱం జిన్మయానందమగ్నులంజేసినం దనసొమ్ముకొల్లవోవునె. ఓమహాత్ములారా యిప్పుడు నాకొక యుపాయంబుతోచుచున్నది. మీరందఱు బుద్ధిమంతులు నావెం బడిరండు. అనిన వారలిట్లనిరి. ఓమునిశేఖరా నీమనంబుననేమి తలచితివో, యదిమేము త్రికరణశుద్ధి నొనర్తుము మేము నీవారమైతిమి. అనిన సతండిట్లనియె. యమపట్టణంబునన్ను పాపులజూడ వేడుకయ్యెడునేను యమపట్టణంబునకేగి యముంగాంచి మాటలాడి నారకుల విడిపింపకున్న నాహృదయతాపముదీఱదు. కనుక జాగేలబోగను అనిహృదయంబను పీఠంబున శివునింగూర్చుండపెట్టి నిర్మలభావంబను జలంబుల నభిషేకంబొనరించి, సత్యంబను పీతాంబరంబర్పించి పుణ్యంబనే గంధములంది, ధ్యానకుసుమంబునం బూజించి శమదమంబులను ముత్యాలహారంబులిడి, విశ్వాసమను ధూపంబువేసి విజ్ఞానమను దీపంబుపెట్టి వైరాగ్యమనుఫలంబు నివేదించి దాక్షిణ్యంబను తాంబూలంబిచ్చి శాంతియను ఛత్రింబుపట్టి, హరా, పరమేశ్వరా, యీపర, పార్వతీమనోహరా, నిఖిలాండనాయకా మహాఫలదాయకా విష్ణుబాణా, సురవరార్చిత పాదపద్మా, శూలవిదారితారీయని స్తుతించి నిమీలితాక్షుడై తలచె. అపుడు మహాప్రభావిలసిత రత్నమయకాంచన దివ్యవిమానంబొ

క్కటి యాకసంబునుండివచ్చె. దానింజూచి మునులంత అద్భుతంబం దె. యానానందు నభినందించి యతని యనుమతిం బుష్పకంబతనితో నెక్కెను. ఇట్లమ్మౌనులంగూడి పుష్పకంబెక్కి వేణువీణా గానంబులు ను మంగళతూర్యఘోషంబులును శివదూతపాఠక ఘోషంబులును జె లంగ ముప్పురంబునకు జనుచుండె. అక్కడ సకలధర్మాధర్మ వి దులైన మౌనులు పరివేష్టింప, వలసిన పనులు చేయయక్షపన్నగగరుడా దులుండ మనోహర గానంబుపాడుచు గంధర్వులగ్రభాగమున గొల్వ కంకణంబులు గల్లుగల్లున మ్రోయగా జారణాంగనలు వింజామరలువీవ ముత్యాలమండపములో రత్నసింహాసనంబున యముండుకొలువై యుం డె. అపుడు కెంపులదులకింపు నెట్టని కాషాయవస్త్రంబును తళతళలా డు మెత్తనిజింకతో లెడమ్మువైపున నొప్పతెల్లనిజన్నిద మ్మొప్పగళమున రుద్రాక్షమాలికలు మెఱయంగమ్మని వీణారవమ్ము మెలగ జపసరమును కుంచికయుదాల్చి నారదుండువచ్చి సింహద్వారంబు చెంతనిల్చె. ఆవా ర్తవినివైవస్వతుండు సత్వరంబుగ నెదురేగి సాష్టాంగవందనం బాచ రించి పూజించి తోడితెచ్చి యొక్కరత్నాసనంబుపై గూర్చుండబెట్టి యిట్లనియె.

మహాత్మా మీరానాయింటికి విచ్చేసితిరి. శుభంబుగలిగె పవి త్రుడనైతి. నాకోర్కెలీడేరె. నావిని నారదుండు ధర్మరాజా నీకు సేమం బె నీయత్ని బాగున్నదా. నీమిత్రులకులగ్గ మునిమిత్రులకును కుశలంబె. య నినస్వామీ వినాయుచే నేలోకంబును లేదు దేవదేవాసు లోకంబులం గుత్రిమ్మరుచుండ్రా విశేషంబులెవ్వియేని కనియుందువు. తెలియంగోరెద నానతిండనియె అనిన నారదుండిట్లనియె. శివభక్తశిఖామణి సకలనిగ మాంతవిదుండు వయానసముద్రుండు శంకరమంత్రసిద్ధుడు సానందుడను యోగి కోటిసూర్యప్రభల నొప్పు దివ్యవిమానం బెక్కి రౌరవంబు వ చ్చినిన్నదర్శించి సింహమాటలాడి తనమాహాత్మ్యం దీప్తరంబునంజూపి నారకులనెల్లంగని కనికరించి వారలబాధలు శమియింపంజేసి వారిని శి వసాలోక్యంబు నొందుంగలంపు. నీమేలుగోరి చెప్పితిని, నామాట

యందు నీకుబాటియేని యుపాయంబున నగరంబుపాడువడకుండ నాలోచింపుము అనిన జెప్పినవిని తనయుండు కలహాశనముని గనుగొని మీరాడుమాటలు చింతంబులుగావు. సానందురాజిందు ఈనారకుల నెట్లుబాధలవలన దప్పించు కైలాసంబుచేర్చునెట్లు. ఈతనిపాటి యోగులు భూమిపై నిలేరె, వింధ్యపర్వత గర్వంబణచిన యగస్త్యునికంటె, అరకాలగన్నున్న గౌతమునికంటె, త్రిమూర్తుల ప్రాశస్త్యంబుదెలిసిన భృగువుకన్న బ్రహ్మనెదిరించి ప్రతిసృష్టిచేసిన విశ్వామిత్రునికంటె, సగరుకుమారుల బూడిదచేసిన కపిలునికంటె, ముక్కుసకోపముగల దుర్వాసుకంటె నీతనిమహాత్మ్యమెక్కుడా, మాండవ్యుడు, శాండిల్యుడు శౌనకుడు కాశ్యపుడు, మార్కండేయుండు మొదలగు మహాతపశ్శాలులులేరా అందఱేల, సనకాదులును మీరును బ్రహ్మకుమారులైసకల జగంబులం బ్రసిద్ధులైయుండ మీకంటె గొప్పవాడా, మిమ్ముంగాదని వాదింపనోపు, ఇప్పుడు చెప్పిన ఋషులు తపమున దీసిపోదురె. మీరువిచిత్రంబుగజెప్పెదరు. సానందురాజిందు. పచ్చిపట్టణంబుంజూచివచ్చినదారినెపోగాక. అంతియెకాని యతడేమిచేయజాలు. ఇన్నాళ్ళనుండి చూచుచుంటిమి. ఇట్టివింత లెన్నడయిన బుట్టినవె. శివునియనుగులాన. ఎండమావులలో నీరుగనవచ్చు. శేషునెత్తిన జేయవచ్చు. బూడిదెలోజమును దీయవచ్చు. అగ్నిజ్వాలలుదాగవచ్చు దామరతూండ్లతో బంతిగట్టవచ్చు పరమతపంస్సు నెగురవేయవచ్చు. కానిపాపాత్ముల పాపంబులుపాపిమూ పార్వతీపతిలోకంబుచేర్చుటదరంబుగాదు. దేవుడిచ్చినపదంబు దీసివేయుట. బూడిబొట్టుంబెట్టుకొనుటగాదు. ఆయువుమూడినవారింగాని నాబంటులు తీసికొనిరారు. నాకడసన్యాయంబులేదు. మీరెఱుగరా ధర్మరాజని పేరెట్లుకలిగె: పుణ్యాత్ములైనం బాపాత్ములైనం బట్టినాదూతలుతెత్తురు. పుణ్యులంబరిశీలించి యుత్తమలోకంబులకుంబుత్తు. పాపకార్యంబులంజేసిన పాపాత్ములంబట్టి నాదూతలు నానావిధనరకంబులంబడద్రోసి తత్తత్కర్మఫలంబుల నారకులననుభవింపజేయుదురు. కావున నారాజ్యవిభవంబు నాశంబునొందింప శివభక్తుడు సిద్ధునితరంబుగాదు. అతని

కిశివభక్తి యీవిధంబుగఁదలకెక్కెనో తమకుఁజేతగానిపనులకుం బట్టి పూనిరేని హరిశ్చంద్రుఁడయి పగఁగొన్న విశ్వామిత్రునట్లగుదురు. అనిన నారదుండిప్పురేగతిపోయిన నాకేమని లోననుకొని దబ్బర లేచియమున నుమతింగొని యథేచ్ఛంజనియె.

అంతట సానందుండెక్కిన విమానరాజంబు జ్వాలాప్రభా విభాసిత దిగ్విభాగంబయి యోతేరంబోవులు గుంపులుగూడి చూచి నారదుండు చెప్పినట్లు నిక్కంబుగ నిదే పుష్పకంబు రమణీయమణివిలసితంబయి యొప్పెడు. అతఁడాడినమాటదప్పనేట్లు. ఇది యీసానందుని విమానంబుగా దేని యిక్కడవిమానంబులకిట్టి సొంకముగలదె. ఈమహాత్మునిరాకయిక్కడివారికి మేలురాకయగు నారకుల కష్టంబులు నేటితో గట్టెక్కెను సందియంబులేదు. మనమాతని దర్శించి మనపాపంబుల నీగుదమని యాడుకొనుచుండ దండధరకింకరులువచ్చి యముంగాంచి సానందుండు విమానమెక్కివచ్చెనని వాకుచ్చిరి. ఇట్లువినగనే శమనునకు మునుపటి బింకమును, గర్వమును, ధైర్యమునణగెను. కంపమును, భయము, విస్మయముఁగలిగె, కింకరులతోడను సభికులతోడను గక్ష్యాంతరంబులు దాటిచని సానందుని నానందంబునఁగని తద్దివ్యసుందరవిగ్రహంబునకుఁ దత్తేజోమహిమకు నత్యద్భుతంబంది సాష్టాంగనమస్కారం బాచరించి కేలుమోడ్చి, శరణాగతయూనసముద్రా! మునివినుతా! చిన్మయశంకరమంత్రజప కారణమ్ముదగ్ర, మీచరణంబులాశ్రయించెద. నన్నుంగరుణింపుము. మీపద జలజసందర్శనంబునం గృతార్థుఁడనయితి. నాపూర్వపుణ్యంబుపండె. పిచ్చుకకుంటుమీదంగంగాప్రవాహంబువచ్చినట్లయ్యె. నన్నుంధన్యుంజేయనెంచియె మీరువిచ్చేయుట. వచ్చి నాయిల్లుచూచి నాపూజలంగీకరింపుడు. నావుడు సానందుండు కృతాంతుని సంభాషణంబులకు సంతోషించి మునులుం దానును విమానంబుడిగ్గి యమునికయిదండఁబూని నడుచుచు యముని వినయమునకలరి కక్ష్యాంతరంబులు గడచి చని యముని కుశలంబడిగి దీవించి లోపలకతనితోడంజనియె. యముండును సానందుం నున్నతరత్నపీఠంబున గూర్చుండఁబెట్టిన భక్తికంబుగంబూజించి దక్కుం

గలమునుల నర్ఘ్యాసనాసీనులం జేసి పూజలొనర్చె. అపుడు సానందుండా
నందంబునం దపనందనుం దిలకించి యిట్లనియె. ఓయీ ధర్మరాజా నీని
ర్మలగుణంబులు మునీంద్రులు చెప్ప విని నిన్నుజూడవచ్చితి. చూచితిని. నీ
వినయాది సద్గుణంబులకు మెచ్చితి. నీపూజలన్నియు గౌరవంబునంగీకరించె.
పెద్దలయెడ భక్తిగలిగి పూజించుట సజ్జనలక్షణంబు. కోపప్రసాదంబు
లు రాజులయెడ సహజంబులు పెద్దలయెడల గోపంబుగలవాడయ్యె నేని
యెట్టిభూపాలుండయినం జెడు రాజసతామసంబులు గలుగునట్టివర్తన
లు రాజులకడ తారతమ్యంబులుండునె. రాజగుణంబుగలిగి నీతిదక్ష
దిక్పాలురు మెచ్చునట్లు రాజ్యంబు సేయుచున్నావు. ధర్మరాజను పేరు నీ
కు దగును. అనిన ధర్మరాజిట్లనియె. అనఘా భవచ్చరణసేవ నొసంగిన ధ
న్యుడనయితిని మరల మ్రొక్కి యయ్యామి మీ రేతపంబున జని
చితిరి. మిమ్ముం బొగడ నింద్రాదులకు శక్యంబె. నన్నేల పెద్దగా జేసి యిట్ల
నియెదరు. నేను దొలిజన్మంబున శంభునారాధించియుంటి. తత్ఫలం
బున నేడు మిమ్ముం జూడగంటి తమరేపని మీద వచ్చితిరి. చెప్పుమన్న
నతండిట్లనియె. పనివచ్చినదేమియు లేదు నిన్నును నీపురంబు జూడగు
త్సాహము గలిగి వచ్చితిని నిన్ను జూచితిని నీమహిమ జూచితిని నీప
ట్టణము చూడ వేడుకయ్యెడు రమ్ము. నావుడు యమ్మాట విని విన్నదనం
బుగలిగి లోలోఁ గిన్కపూని యోహో నారదనష్టుఁడయ్యె ఈముని యీపు
రి పాడు పడజూచెనే పిలువని పేరంటమునకేల వచ్చె నితడు కార్యము
దప్పినది నారదుడు వచ్చి యితని రాక చెప్పినపుడు సరకుగొననయితి న
ప్పుడే శంభునకెఱింగించిన నిది తప్పమార్గంబానతివ్వడే బుద్ధికిమో
సమయ్యె మనమాటలు సాగవు తపస్వుల యాలోచనలు వృథయగు
నా నేనే వెఱ్ఱి యోచనలను జేసితినేని నలుగురు నగుదురు. ఈతనికేరీతి
నుత్తరమిత్తును ఏమియు దోచదు మనస్సునకుం జింత గలిగెడు మహా
మునులు త్రిమూర్తులనయిన నతిక్రమింతురు. తాపసులకోపప్రసాదం
బులం మేరువు తృణముగను తృణము మేరువుగను జేయ జాలుదురు
కరుణ యెంత సులభంబయియుండు కోపంబునట్లెయుండు. వీరలెవ్విధం

బుల జీవులకుపచారంబు జేయంజూతురు వీరికివ్యతిరేకప్రవర్తనులపయి
కోపంబు గలిగి శపింప జాలుదురు. అప్పుడప్పుడువారందరు దేవేంద్రుని
సంపదలెల్ల సంద్రంబు పాలుగాజేసి యొకపుడు నూఱుయజ్ఞంబులు చేసిన
నహుషునింగొండచిలువగమ్మని శపించె, మహాశూరులు పెక్కండ్రను
నొక్కడుబూదిచేసి సత్యవాక్యపరిపాలన దీక్షాదక్షుండు నొక్కడునీ
చసేవపాపాచెకొపునందెనేబారునట్లుచక్కెరయొలుకునట్లుపలికిననిము
నులసమ్మరాదు స్త్రీతోడి చెలిమి సింగంబుతో జెరలాటమట్లుండు. ఇంక
పెక్కుదలంపులేల యతడు చేసినట్లు యొప్పెదనని నిశ్చయించియముండ
యాపురంబలంకరింప నాజ్ఞయిచ్చెద పిమ్మటం జూడందగు వసిన ముని
యు వల్లెయనియె. అంతశమనుండు కింకరులంజూచి పట్టణంబు తత్క్ష
ణంబ యలంకరింప జాటింపుడనియె. వారట్లొనర్చిరి. అప్పుడప్పురంబు
గల యంబిమ్మియగుర్వాది ధూపంబులిడి పన్నీటంగల యంజల్లిముత్యా
లముగ్గుపెట్టిరంభా క్రముకస్తంభంబులు నాటి యలంకరించిరి. అనంత
రంబంతకుండు సానందునిందపస్వులను వెంటబెట్టుకొని కింకరులు గొల్వ
జిత్రగుప్తు నిందోడ్కొని. పట్టణంబు చూడ బయలి వెడలి వీధి వీధులం
జూపుచు నండలివిశేషంబులం దెలియంజెప్పచు జని, చని సానందుం
గని యిట్లనియె.

అడెయాగంబులొనర్చి సోమయాజులై మహాసాధసీములనున్న
వారింజోటుము హేమరంభాస్తంభ విజృంభితులై యొప్పెదు నదిదా
తలుండుచోటు మాణిక్యరత్నమయాలయంబది, గురుభక్తులు, విశ్వాసప
రులుండుచోటు ముత్యాలతోరణంబులుగల యిలువరుస సత్యభాషణు
లుండుచోటు, మృదుగీతంబునుం బద్మశ్రేణియుఁగలదిహారిహారసమబుద్ధు
లుండుచోటు మద్దెలలు తాళములుగలిగి నాట్యంబు గలిగియుండెడు
ఇల్లు దానధర్మములు చేయువారుండు నెలవు. అందమగు నరదంబులం
దు నున్నతములగు తురగములపయిని మత్తగజంబులపయిని యందమా
నందలంబులందు నెక్కితిరిగెడు పుణ్యాత్ములంబురందర సదృశులంగం
టె ఇట్లాదరంబుపెంపున నాదండధరుండు పట్టణంబెల్ల జూపుచు విశేషం

బులు చెప్పుచు కూడవంటివచ్చుచున్న యమునింజూచి సానందుండానం
దింపుచు జనుచుండె. వానింజూచి పౌరస్త్రీలు హర్మ్యాగ్రంబులెక్కి
యిట్లనిరి. సకలలోకంబులు సృజించుబ్రహ్మయో, జగంబులం బాలించు
విష్ణువో, లోకములెల్ల లయంబునొందించు కందర్పవైరియో, మూడు
మూర్తులకు మూలంబగు పరబ్రహ్మంబో, కాదేని యీయముండితని
కిట్లు సేవజేయనేల. నారదుండు చెప్పిన సానందుడయగునని శూలంబు గే
లంబూనలేదు చర్మంబు ధరియింపడయ్యె. కంఠంబునం గరళంబు లేదయ్యె
నిటలంబునం ధనంజయాంబకంబు లేదయ్యె. పాశభూషణంబులు లేవు సా
రంగంబుం బట్టడు కానిశివుండె సానందుండై భువింబుట్టి చరింపుచుండె.

అనిమఱియు నోచెలియా యితడే శివపూజాధురంధరుండు. ఇత
డే నారకులదుఃఖంబులు వోగొట్టజాలిగలిగి వచ్చినవాడు. ఇతడాగురుభ
క్తివిశ్వాసములు గలవాడు వేదవేదాంగవిదుడువీడా, వీడా సర్వజ్ఞునికు
లచక్రవర్తి. అనుచు ముత్యాలతలంబ్రాలు జాలకంబులనుండి పౌరప
ల్లవాధరులు చల్లుచుండిరి. ఇట్లు పట్టణంబు తిరుగుచు వినోదంబులు వీక్షిం
పుచు సంతోషింపుచు యమునింగనుంగొని సానందుండిట్లనియె. ధర్మ
రాజా యీపురంబు జూడంజూడ దనివితీరదు. చూచినదె మరలంజూచినట్ల
గు అట్లగుటకు గారణంబు దెల్పుమన్నం గృతాంతుండిట్లనె. మహాత్మా
యీనగరివిశేషంబులం జెప్పెద సావధానులరై చిత్తగింపుడు. ఇమ్మహా
పట్టణంబున సకలధర్మాధర్మ విధినిషేధ ప్రాయశ్చిత్తమని దూషణంబుల
కాదికారణుండగు సంయమిజనంబు లుండుటం జేసి యీపురంబు సం
యమనీనగరంబను నభిధానంబునం బ్రసిద్ధంబయ్యె.

పూర్వపశ్చిమోత్తర దక్షిణదిగ్భాగంబుల మరకత సువర్ణాదు
ర్వర్ణాయఃపరికల్పిత వర్ణంబులు దేజరిల్లు, దత్తద్గృహద్వారంబుల నా
లుగుగోపురంబులు ప్రకాశమానంబులై వెలుంగుచుండు నదియునుం
గాక యప్పాటి లకుయుందొమ్మిదివేల ప్రధానద్వారంబులు నొక్కొక్క
కోటి ముందర నొక్కొక్కగోపురంబును నలరారు నాలుగులక్షల బ
దాఱువేల రాజమార్గంబులును డెబ్బదిమైదువేల శివాలయంబులును

విష్ణుస్థలంబులునుగలిగి దశసహస్రకోటి వీరకింకరులు కరంబుచేతం బరిపాలితంబై రాజిల్లు నీరాజధానికి బశ్చిమదిగ్భాగంబునం గోటిసూర్యప్రకాశమానంబై దగద్ధగాయమానకనత్కనక గోపురంబుగలదని యచ్చటికి సానందుండై డగ్గఱినచని యచ్చటి పురుషులంజూపి వీరలు సకలధర్మస్వరూపులు దేహాంతంబున దేహంబులువిడిచి సుకుమార దివ్యమంగళవిగ్రహంబులు గైకొని దివ్యవిమానంబులెక్కి మదీయకింకరు లత్యంతసంభ్రమంబునం బరిచర్యలొనర్ప విద్యాధరగంధర్వకామినీ జనంబులు తాళవృంతంబులు వినుపింప దివ్యవాద్యంబులు మొఱయంబరమోత్సవంబున మహనీయగోపురంబుసొచ్చి యిచ్చటబంగరుమేడల కల్యాణమంటపంబులం జంద్రకాంతవేదులం జంద్రశాలలను హైమసోపానభాసిత కాసారతీరంబుల దివ్యాప్సరోస రోజలోచనలతోడంగూడి క్రీడింతురు. అనినసానందుండానందంబునం దపననందనా వీరలుధారుణి నేపుణ్యంబులొనర్చిరి చెప్పుమనిన నతండిట్లనియె. వాపీకూపతటాకంబులనిర్మించినవారు. దానధర్మము లొనర్చినవారు. విద్యావంతులు సత్యభాషణులు ధైర్యశాలులు పితృతర్పణతత్పరులు నిత్యనైమిత్తిక యథాకాలకర్ములు వీరుయుద్ధంబున వెన్నియ్యకనిల్చిపోరి హతులైరి. ఇతడు కఱవుకాలంబున ధాన్యముగొని కొన్నధరకమ్మించిన పుణ్యాత్ముడు బీదలకప్పిచ్చి న్యాయంబుగ బుచ్చుకొనువాడితండు శత్రువులకైనను పకారంబొనర్చు పరుల నొవ్వబలుకడు. ఇతడు తనకున్నంతలోన బరులకన్న పానాదులిచ్చు. వీరుపూజ్యులం బూజించి యాశ్రయించినవారు వీరుమిత్రులం గాపాడినవారు వీరలు యజ్ఞంబులొనర్చినవారు, వీరుసమస్తభూత దయారతులు వీరుహరిహర పురాణకథలు విన్నవారలు వీరు శివపూజాపరులు వీరలేకపత్నీవ్రతులు వీరలు శివాలయంబులూడిచి జలముచల్లి, శివపూజకుం బూవులుదెచ్చిన మహానుభావులు వీరుకొల్లాపురము కుంభఘోణము, కమలాలయము, వృద్ధ కాశి చిదంబరము, కాశి గోకర్ణము కాంచీపురము శ్రీశైలము వేంకటాచలము కాళహస్తి యహోబిలము, ఆదివరాహము, రామేశ్వరము శ్రీరంగము అరుణాచ

ఈనారీరత్నంబులు విమలపతివ్రతాత్వ మహాత్మ్యమున దేహావసానమున దనువులువదలి దివ్యశరీరలై దివ్యగంధమాల్య దివ్యాంబర భూషణధారిణులై దేదీప్యమానంబులగు విమానంబుల నెక్కి గరుడగంధర్వ కిన్నరాది దేవతావనితలు చామరధ్వజవ్యజనంబులుపూన మహావైభవంబునం దమదమపతుల సద్గతిబొందకుండ నుద్ధరించివచ్చి యుచ్చటగలుగు రాజతప్రాసాదంబుల రజతమంటపంబుల సుందరమందిరములం గాపురంబులు సేయుచు, సుగంధబంధుర కమలవిలసిత జలజాకరంబుల జలక్రీడలాడుచు మృదులతాంతశయ్యల బవళించుచు ఉద్యానంబుల విహరించుచు గలకంఠ, శుక, శారికాదికలస్వనంబుల కలరుచు కుసుమితలతారాగంబుల నివసించుచు, దీగెయుయ్యెల లూగుచు, గాశ్మీర కర్పూర, పాటీరహరిద్రా పంకసంకలితగాత్రశోభితలగుచు, సిద్ధవిద్యాధరాది కాంతలతో నృత్యములాడుచు, వేణువీణా వినోదముల మోదింపుచు ప్రాణవల్లభులం బంచ భల్లకిక్రియాకలాపంబుల, గాఢాలింగనంబుల, మధురాధర సుధాపానముల దశవిధచుంబనంబుల, నిర్బంధంబుల, గరంచి మెప్పించుచు నిర్విఘ్నంబుగ చిరమగు సుఖానందం బనుభవింపుచుం బతులు మన్మథసామ్రాజ్యం బేలించుచు నిచట నుందురనిన సానం దుండు వీరలేమేళ్ళు పుణ్యంబు లొనర్చిరి చెప్పుమనియె, దీనిభర్త మహాపాపి మృతినొందనిది యతనితో సన్నిజొచ్చె. దీనిపాతివ్రత్య మహిమం జేసి మఱియుకింకరులుభీతులై, దీనిభర్తం దొర్చెరి. స్త్రీలకు భర్త మృతుడైనపుడు సహగమనంబు చేయుట యుత్తమధర్మంబు స్త్రీలెల్లా నర్చకేని మగనివంశంబు వారిలో పదునాల్గుతరములవారిని, పుట్టినింటివంకవారిని నేడుతరములవారిని సద్గతికిం బంపగలుగుదురు. యీపతివ్రతలచరిత్రలు గొంతవఱకుం జెప్పెద జిత్తగింపుము. పురుషుడిగ్గినను మనమునకినుకనొందదు. మిత్రులు, పుత్రులు బంధువులు వలదన్నను మానక సహగమనంబు చేయును. భర్తను మనస్సునలిల్పి నుంచుచు నగ్ని లోనుఱుకును. అట్టివారలుపేరు కలలోనైన మగనిమాట జవదాటక మగ్ని దైవముగ దలచి, మగడడన్న పిమ్మట [illegible] భ

ఈనారీరత్నంబులు విమలపతివ్రతాత్వ మహాత్వమున దేహావసానమున దనువులువదలి దివ్యశరీరలై దివ్యగంధమాల్య దివ్యాంబర భూషణధారిణులై దేదీప్యమానంబులగు విమానంబుల నెక్కి గరుడగంధర్వ కిన్నరాది దేవతావనితలు చామరధ్వజవ్యజనంబులుపూన మహావైభవంబునం దమదమపతుల నధోగతిబొందకుండ నుద్ధరించినచ్చి యచ్చటగలుగు రాజతప్రాసాదంబుల రజతమంటపంబుల సుందరమందిరములంగాపురంబులు సేయుచు, సుగంధబంధుర కమలవిలసిత జలాకరంబుల జలక్రీడలాడుచు మృదులతాంతశయ్యలం బవళింపుచు ఉద్యానంబుల విహరింపుచు గలకంఠ, శుక, శారికాదికలస్వనంబుల కలరుచుకుసుమితలతారాగంబుల నివసింపుచు, దీగెయుయ్యాల లూగుచు, గాశ్మీర కర్పూర, పాటీరహరిద్రా పంకసంకలితగాత్రశోభితలగుచు, సిద్ధవిద్యాధరాది కాంతలతో నృత్తములాడుచు, వేణువీణా వినోదముల మోదింపుచు ప్రాణవల్లభులంబంచ భల్లకిృయాకలాపంబుల, గాఢాలింగనంబుల, మధురాధర సుధాపానముల దశవిధచుంబనంబుల, చిత్రబంధంబుల, గరంచిమెప్పింపుచు నిర్విఘ్నంబునం దిరమగు సుఖానందం బనుభవింపుచుంబతుల మన్మథసామ్రాజ్యంబేలింపుచు నిచట నుందురనిన సానందుండు వీరలేమేమి పుణ్యంబు లొనర్చిరి చెప్పుమనియె, దీనిభర్త మహాపాపి మృతినొందనిది యతనితో నగ్నిజొచ్చె. దీనిపాతివ్రత్య మహిమంజేసి మదీయకింకరులుభీతులై, దీనిభర్తం దేర్చిరి. స్త్రీలకు భర్తమృతుడైనపుడు సహగమనంబుచేయుట యుత్తమధర్మంబు స్త్రీలట్లొనర్చిరేని మగనివంశంబు వారిలో పదునాల్గుతరములవారిని, బుట్టింటివంకవారిని నేడుతరములవారిని సద్గతికిం బంపగలుగుదురు. యీపతివ్రతలచరిత్రలు గొంతవఱకుం జెప్పెద జిత్తగింపుము. పురుషుడిల్లినను మనమునకినుకనొందదు. మిత్రులు పుత్రులు బంధువులు వలదన్నను మానక సహగమనంబు చేయును. భర్తను మనస్సునలిల్పి మండెడు వహ్నిలోనుఱుకును. అట్టివారలువీరు కలలోనైన మగనిమాట జవదాటక మగనిదైవముగదలంచి, మగండున్న పిమ్మట మిగిలిసపరిసానవసి భో

క్తితో భజించి పరపురుషుల దలయెత్తిచూడక, మగనిపై నలుకనొందక, మగనితో నెదిరించి మాటాడక, బంధుగులకు కలకొలది నుపచరింపుచు. మగనిమనసు నెరిగి మెలగుచు, నిరుగుపొరుగిండ్లకుబోక సకల జనులు దన్నుం బొగడునట్లు వర్తించి భర్తమృతుండైన యనలజ్వాలలంబడిన పడతుకలు చుమీ వీరు. వీరలు, మగల మామల నత్తల నన్నల దమ్ముల బిడ్డల నొవ్వంబల్కక మనసు కెక్కునట్లు గొలిచి యాదరించి పరిచర్యల జేసినవారు పతులతోడి సంగమకాలంబునందక్క మేలంబులాడనివారు, వీరు భర్తకు ముందారగింపరు, పెనిమిటి నిద్రించిన వెనుక నిద్రించి భర్తకుముందె లేచువారు. కోపమును విసుగును లేక భర్తకు పరిచర్యచేసినవారు కలిగినకొలది సింగారంబు గావించికొనక పెనిమిటి యెదుటికిరారు. తనప్రియులు భర్తవద్దపలుకరు. దమనడువడికంబట్టి మగల కసూయత కలుగనీరు. సొమ్ములేదది లేదడలేదని, భర్తను ఆయాసపెట్టరు. భర్తపరదేశమేగెనని యతనిరాకగోరుచుండ్రు. అలంకారము చేసికొనరు. అతడు వచ్చెనన్నవార్త వినగనే సంతోషముతో నెదురేగి తోడితెచ్చి పీటవేసి పదంబులుగడిగి కుశలప్రశ్నంబుగావించి యలతదీర్చి వేగిరము వంట జేసి స్నానంబాడించి మధురపదార్థంబు లిష్టంబులగునట్లు భుజింపంబెట్టి తాంబూలంబిచ్చి పక్క సవరించి యతని శయనించిన పిమ్మటం బదంబులొత్తి, భర్తసేవజేసిన వనితలువీరు. మగని సంతోషమే తమకు సంతోషముగను మగనిదుఃఖమె తమకు దుఃఖముగను వర్తిల్లిన వారువీరు. వీరలు తమమగల సఖులబాంధవులనియాదరించిన వారనుమీ, పురుషుడాచరించిన వ్రతములే యుత్తమవ్రతములని నమ్మతించిన వారువీరు. అతనిపలుకులు వేదాక్షరములని చరియించు చెలులువీరు. భర్త కోపించినపుడు తాము నలుగక భర్తమంచంబునొద్ద క్రిందబరుండి పెనిమిటి కరుణించి పిలిచినపుడు దరిజేరిన సారసముఖులువీరు, ఋతుమతియైన నాలవనాడు స్నానమాడి చలువవలువ గట్టి మగనిమొగము గనక మునుపు పరులజూడని మగువలువీరు. మగడు పరస్త్రీ నాసక్తుండైనను అప్రియంబులుపలుకక, యెప్పటియట్ల వర్తిం

వృచు, నుంసువారువీరు వీరలు, కార్యంబుల మంత్రులవలెను, కరణం బుల దాసీలవలెను, భోజనంబు బెట్టుటలో, దల్లులవలెను, శయనంబున రంభలం బోలి భర్తలయెడ వర్తించినవారు. వీరలు గౌరీవ్రతములు లక్ష్మీవ్రతములు, సరస్వతీ వ్రతములు లోనగు వ్రతములొనర్చినవారు. వీరలు శివాలయంబుల నూడ్చి యలికి పలుభిన్నపు ముగ్గులుపెట్టి యలంకరించినవారు. వీరలు సర్వ మంగళా ప్రియుండగు శివునకు మంగళహారతులిచ్చి మంగళములు పాడిన పుణ్యాంగనలు అని యిట్లు పతివ్రతలగు స్త్రీలం జూపి యచ్చటు బాసి పూర్వదిశ కరిగి యచ్చట కమనీయ నవరత్న ప్రభాచకచ్చకిత కాంతి సంతాన సంభరిత గోపురంబుల త్రివిక్రమావతారుండయిన విష్ణు వయిభవంబున విష్ణుపదంబు నంటుచు సకల కళాపరిపూర్ణంబయి బ్రహ్మాండంబు భాతినొప్పుచున్న వైకుంఠపురంబుం జూపి యచ్చట విహరించు పుణ్యాత్ములం జూపి వీరలు జనులు మరణ కాలంబున మోహబంధనలం దెగగోసి మోహనదేహంబులు ధరియించి నవరత్న కిరీట సర్వాభరణ ధారులయి పీతాంబర పరిధానులయి సుగంధంబులందిని దివ్యాంగదీప్తులు దిశల వెలుంగ మహోత్సాహులయి దుందుభి ముఖర వాద్యంబులు చెలంగ విమానారూఢులయి వ్యోమ పదంబునవచ్చునపుడు సిద్ధ విద్యాధరాదిదేవ తాస్త్రీలెదుర్కొనుచు నూడిగంబులొనర్చ నానందింపుచు నిమ్మహాగోపురంబు సొచ్చి వచ్చుచు నిచ్చట విశాల రత్నమయప్రాసాదంబుల భోగంబులనుభవింపుచు దేవతా వనితలతో క్రీడింపుచు సుఖంతురనిన నానందంబు విస్మయ ప్రమోదంబులు గలిగి వీరలెవరెట్టి పుణ్యంబులొనర్చిన వారు చెప్పుమనిన శమనుండిట్లనియె. అరుణోదయము కాకమును పే నిద్రలేచి త్రిమూర్తులం దలంచి భగవద్భక్తుల జేర్కొని పుణ్యతీర్థంబులను పుణ్యక్షేత్రంబులను సంస్మరించి సీతా ప్రముఖ పతివ్రతల వినుతించి భాస్కరాదుల గొనియాడి విహిత కర్మలనుష్ఠించి పవిత్రులయి పాపంబులం బాఱందోలిన వారు వీరలు. వీరు కార్తీక మాఘమాసంబుల ప్రాతస్స్నానం బాచరించినవారు. వారు చాంద్రాయణ కృచ్ఛ్రాది వ్రతంబులా

చరించిన వారు వీరు సదోపవాసవ్రతనియతులు వారు పెద్దలయిన తలి
దండ్రులకు భక్తితో శుశ్రూష చేసినవారు. వీరుసత్య వ్రతపరాయణులు
వారు సుశీలంబుగలవారు వీరు స్త్రీలకు మర్మమియ్యనివారు. వీరలు దై
న బలంబుగలుగు వారు వీరలు భాగీరథిం గ్రుంకినవారు, వారు గౌతమి
లోను, వీరు కేతకిలోనువారలుయమునలోనువీరు ప్రయాగలోనువారు కా
వేరిలోను, వారునర్మదయందుగ్రహణంబులసంక్రాంతులందునుబ్రతిదినంబ
రుణోదయంబున స్నానంబాడినవారు వారు వీరలేకాదశీ వ్రతపరులు
వారుసోమవారవ్రతులు, వీరుకృష్ణాష్టమీవ్రతాసక్తులు. వీరుప్రతిది
నము దినకరునకు బ్రణామంబు నమస్కారంబు లాచరించువారు. ఒకరు
చేయు ధర్మమునకు సంతోషించు పుణ్యాత్ములీతలు. వీరలరిపుద్వారం
బుంధయించిన ధీమంతులు వీరలు శివకేశవులయాలయంబులకుంజని
మ్రొక్కెడు పుణ్యులు, వీరలు భాగ్యమస్థిరమని తెలిసి కలిగినకొలది ర
హస్యంబున దానమిచ్చిన ఘనులు, వీరలు హరిహరులనభేదబుద్ధింగొలు
చుధీరులు. ఇంటబిండివంటలు దేవపిత్రుకార్యేతరదినములందు వండిరేని
పరులకు బెట్టక దిననివారువారు. పుస్తకములుగట్టి పుణ్యపురాణములు
వ్రాసి శిష్యులకుదానమిచ్చిన పుణ్యాత్ములువీరు. ఉంగరములు పట్టుచీరె
లు వరాలు, గురువులకిచ్చినవారువారు. వీరలు పుణ్యవ్రతంబులాచరిం
చిముగించి యుద్యాపనలొనర్చినవారు. వీరు కృష్ణభటులు, వారుపరులమే
లోర్చినవారు. వీరుపకారులు, సాధుపూజకులువారు. వారపకారులకుప
కారులు, వీరుమంత్రజపితలు, వీరు పరుషంబులు పలుకనివారు. వీరలుకు
తుపకాలంబున నతిథులకై వేచివచ్చిన యతిథులందోడ్కొనివచ్చి యర్ఘ్య
పాద్యాదివిధులంబూజించి భుజింపబెట్టినవారు. అనియిట్లు యముండుసా
నందునికిందనపట్టణంబునకుం గలపూర్వపశ్చిమోత్తరద్వారంబులను నచ
టనున్న పుణ్యాత్ములను జూపివారు వారుచేసిన పుణ్యంబు లెఱింగించి మ
రియు నిట్లనియె.

మహాత్మా దక్షిణపుఖాకిలి యొక్కటియున్నది. అదిచూడఁదగ
దు. అక్కడమహాపాపులుందరు వారుమదాజ్ఞననుసరించి ఘోరనరకం

బుల వేయంబడి నరకఫలంబనుభవింపుచుందురు. అదిదుస్తరము. దు ర్ఘటము, ఉగ్రము, సంతాపకరము. దుష్ప్రభము, దుర్భ రము, దుస్సహము, కావున గనరాదు. వినరాదు, తలపరాదు, కావున జనదగదు. అందుబ్రహ్మహంతలు, శిశుహంతలు, పశుహంతలు, స్త్రీ హంతలు, గర్భహంతలు, మిత్రద్రోహులు, కృతఘ్నులు, మొదలగు వారును గ్రూరచిత్తులును, నిగమద్వేషులును, హరిహరద్వేషులు, వి శ్వాసఘాతకులు సకలఘాతకులు, స్వామిద్రోహులు మొదలుగాగలదు ష్కర్ములు, త్రుటికాపానిమేషమాత్రకాలంబైన విరామంబు లేక పడ నిపాట్లంబడి దుఃఖదహనదందహ్యమానమానసులయి వేదనలంబొరలు చున్నవారు. మహానరకద్వారంబు మిమ్మువంటిమహానుభావులు స్వప్న మందైనభావింపభావ్యంబుగాదు. మరలుండనీన సానందుండు మందస్మి తంబుచేసి యిట్లనియె. 'ఓయముడా నాకడనేలలేనిపోని దుశ్శంకలు క ల్పించెదు. నేనన్నియుంజూడక కానిమరలను నీమాటవలనం బ్రయోజ నంబులేదు. మేలునుగీడును సమంబుగా దలంచనిమనుజుడు మనుజుడుగా డు. మొదలసంకల్పించిన కార్యముందుదిముట్టింపలేనివాడు మానవుడేకీ డైనమ్మైలైన సంత్యనుగినవలె.ఆరంభించి కార్యంబుసాగింపలేనివాడుఅనా మకుడనందగు.కావున నావాకిలింజూపుము రమ్మన్న నతండిట్లనె. అయ్యా యవ్వాకిలిమీరుచూచినపిమ్మట ననహ్యతకలిగిక్లేశంబుగలుగునని వెర చితి నింతియెగాని యేమింకొద్దియులేదు. మీవంటిదివ్యపురుషుల వ్వాకిలిం జూడగాదని తలచియిట్లంటి. మీకుమనంబున నానారకులను వారను భవించు నరకములను జూడవేడుకయ్యెనేని నిశ్చయుడు చూపించెదనని సానందుం దోడ్కొని మహాంధకార బంధురంబగు దక్షిణద్వారంబు చెంతకుంజనియె. అచట నీలదేహులు భయంకరాకారులునగు యమ కింకరులు, తలుపులుదెఱచిరి. అచ్చోటనున్న నారకుల యార్తారవంబా లించి సానందుండు కాళ్లుదడబడుచుండ మార్తాండతనయుండీక్షించి యయ్యావీరింజూడ మీకు గుతూహలంబయ్యెనే, రంపు గనుండు, వి నుండు, నారకులయార్తనాదములు, మహాత్మా యమహావ్రణంబయో

ణయంబు చతుర్లక్షయోజనవిస్తీర్ణంబు. ఇందు రౌరవాదిఘోరనర
కకూపంబులుగలవు. భువింబాపాత్ములతిఘోర మహాఘోరపాపంబులాచ
రించి మరణంబునొంది కర్మశరీరంబులు విడిచి ప్రేతకళేబరంబులు విడిచి
యాతనాశరీరంబులంది మదీయకింకరులు వెంటనంటిరామార్గంబునం బె
క్కుడుములంబడుచు వైతరణీనదిం దరిసి దానిదాట శక్యంబుగాక మును
గుచు, దేలుచు. ఈదుచు, గొంతగాలంబయిన వానిని మదీయభటులీడ్చి
తెత్తురు. అట్టినారకులను మదీయకింకరులలో సేనానాయకులుచూచి చి
త్రగుప్తుండు చెప్పిన యాయానరకములందు వారలందోచి యమకింక
రులంగావలియుంతురు. నారకులు నరకములంబడి మద్భటులచే నల
యింపంబడుచు మిగులశోకింపుచుందురు. ఇట్లు వచ్చుచున్న ప్రేతనేతం
గని భటులుత్సాహంబునం బమతమనేర్పులు మెఱయంజూపుచు కొంద
ఱం బాపులపదంబులం దాళ్ళగట్టి యసిపత్రంబులంబెట్టి యిఱుపక్క
దిప్పెదరు. నారకుల, మెదడు మాంసంబు ఖండంబులు నేలంబడుచుండు
ను. కొందఱంగుదియలతో మోదుదురు. కొందఱుగాలినరాళ్ళపై నుదుకు
దురు. కొందఱంధతంబులూడగొట్టుదురు కొందఱంబదనైన బాడిసెలతో
బదములు నఱకుదురు. కొందఱిని బల్లెములతో గ్రుమ్మెదురు, కొందఱను
నారసములతో మేనులుచ్చి పోగుచ్చుదురు. కొందఱను ఱోళ్ళలో బెట్టి
యినుపరోకళ్ళతో దంపుదురు. కొందఱింగత్తులంబట్టినాలుకలు కోయు
దురు. కొందఱిం కఱకురంపంబులతో దనువులుదఱుగుదురు. కొందఱిని
గాలినగాలాలగుచ్చి లాగుదురు. కొందఱనుక్క కొఱ్ఱులపై నెక్కిం
చి నుఱిక్కింతురు. కొందఱంగలగానుగులంబెట్టి యాడింతురు. కొందఱిం
గోరుగండ్లతోగన్ను వెఱికినిమ్మపండ్లుగుచ్చి చెట్లకంటగట్టి సింగాణికోలలం
జెందుదురు. కొందఱంబట్టి పులులకప్పగింతురు. కొందఱనలుగులతో బా
డుతురు. కొందరపయి దున్నలదోలింతురు. కొందఱిని శూలంబులందగి
లింతు కొందఱ సర్వాంగంబులంగాల సర్పములంగఱపింతురు, కొందఱి
నేలంగూలిచి తోమరంబులతో నొప్పింతురు, కొందఱికండలుకోయుదు
రు. కొందఱిప్రేవులుదోతురు. కొందఱిమొముకలు విఱుతురు. కొంద

మర్మములు వీడగొట్టుదురు. కొందఱ నినుపముక్కుల కాకులు వాడిచి మాంసంబూడఁదీయును. గండుతుమ్మెదలు ఝుమ్మని మూఁగి శరీరమ్ములు దొలుచును. శాకినీ ఢాకినీ ముఖ్యపిశాచములు కొందఱి రక్తము పీల్చును. కుక్కలు బలమగు కోఱలతో కొందఱం జిరుదొడలు పట్టిపీకును. కొందఱను మదపు టేనుగు నెక్కి త్రొక్కును. కొందఱను కొండముచ్చులు వచ్చి పీకి కఱచి చీకాకుపఱచును. కొందఱిం దేళ్ళప్రాకరలం ద్రోయుదురు. కొందఱి శరీరంబులు గుల్లలు తిత్తులవునట్లు బాధింతురు. కొందఱ కంటకపాషాణప్రదేశంబుల బడనీడ్చి శరీరంబు పుండ్లువడి నంబుండ్లు వెలికి యుప్పంగారముం గూరుదురు. ఆకోతలా వేతలా కరకరి. యాయాతిః యాభీతి, యాకొల్లు, ఆకట్లు పడి నారకులు డస్సి దుఃఖితులయి యీబాధ లెప్పుడు దప్పును. ఇంకేమి బాములు పడుదుమో యనుచు దమలో నిట్లనుకొనిరి. నిటలాక్షుం గొల్వమైతిమి. దేవతలకు మ్రొక్కమైతిమి. శంబుమంత్రంబు జపింపమైతిమి. విశ్వేశు వినమైతిమి. శైవచరితలు వినమైతిమి. శూలియాలయంబునకేగి మ్రొక్కమైతిమి. పురారిం బూజింపమైతిమి. నుదుట విభూతిం బూయమైతిమి, రుద్రాక్ష పేరులు దాల్పమైతిమి. కాశికి బోమైతిమి. శివుని కథలు వినమింజేసి చెవులలో నినుపశూలములు గ్రుచ్చుచుండిరి. త్రొల్లి దానమీని చేతుల బాడిసెలం దఱుగుచున్నారు. తీర్థయాత్రలు చేయని పాదములు రంపములఁ గోయుచుండిరి. సజ్జనులతోడం బ్రియంబుగ మాటలాడమికి నాలుకలఁ గోసిరి. సజ్జనసహవాసంబు జేయమింజేసి పుణ్యలేశంబు గలుగదయ్యె. పాపఫలంబమితంబయి యుండె. ప్రమాదంబయ్యె. సుఖంబెట్లు కలుగునను సమయంబున ధర్మరాజు కింకరులు కన్నులెఱ్ఱజేయుచు భీషణభాషణంబుల నదల్చి యిట్లనిరి. ఓహో యిల్లు గూలగ బావి త్రవ్వినట్లున్నది. మీమాటలు చూడగా మారాజు చూచెనని మాకు మాటవచ్చు. పాపులారా యూరకనోరుమూసికొని యుండుఁడు. అని కింకరులు శంకలేక నారకులందఱయు బిడిగుద్దులు గ్రుద్దుచు, సింహనాదంబులు సేయుచు, క్రూరాస్త్రములం గొట్టుచు, నారాచంబుల నొందుచుండంగని సానంపంపు సమవర్తి కిట్లనియె. ఓయము

డు పతివ్రత్వము శౌచము. కనుగొనలనిప్పులుంచి మొఱంగుచుండు రుద్రపీడు
ఖిలులబలుదెబ్బగులపినుతించి పాశుపతులనిందించినవారి లోనున్న ముండు
వీడు సత్యమెట్టిదో యెఱుగడు. శాంతి యెన్నడు లేదు; శౌచమున్న
వాడు విధినిషేధంబులెఱుగడు. దుష్ట స్త్రీల పొంద గోరెడు వీడు. వాడు
పెద్దలం గాసిపెట్టె. వీడు కాసుకయిన నీతిమాలును మోముతామర నవ్వు
చందనము. హృదయము గస్తూర వంటిదియు గంపీడు ఘాతార్థ శ్రో
సనుడు వాడు పెద్దలం గని దండము పెట్టడు బ్రాహ్మణ ధనాపహార
ముసకు వాడు వెను దీయడు వీడింట నల్లి పెట్టను వాడు నబ్బరల
డును మఱియు వినుముపాపకీహింసకులు పరవనితాసక్తులు శునకసూక
ర బిడాలాది పధానక్తులు నిఖిలాగమ కేగీయు మూసయ శరత్రభద్రి
రుద్రాక్ష భూషణములును నుదరపోషణార్థ నానావికార నీచవేష భాష
ణములును సర్వకాల తయిలాభ్యంజన రంజనములును గుహ పరిత్యాగులు
కుటిలబోధులు విషప్రయోగులు ద్యూతవినోదులు సకల జనవివాదులు
బాలవృద్ధాతురులకంటె ముందు భుజించు వారలును సంగర పరాఙ్ముఖు
లును మొసలు గాగిలు దుర్మార్గులు నగుడం జూచి సత్త్వాతకంబు
లాకకొన్న నెప్పియ ద్రోహవాసి యమ్మహానుభావుండోహో ని శ్రీ
ద్ధదేవుండు ఘోరాగంబున కెరగిన డవ అగు జూచిన పాతకుల కంటె
నినుమడి ముమ్మడి నిడుముల బడు చున్న వారం జూచి సానందుండు వి
స్మయ మూనమానసుండయి యుండె. అట్టి నరకంబున యమకింకరు
లు భయంకరాకారులయి నీచమతులం గొందఱం బట్టి పట్టించి గాలిన
శూలంబుల లోహస్తంభముల నాలింగనం బొనర్పించియు గొందఱకు
వ్వాల కుండంబుల దొర్లించియు, గొందఱం దయిల ఘటంబుల నుడికింపు
చును, గొందఱ నుల్కా-పాతంబుల బాలుపరచుచు, గొందఱ పంజా లెత్తి
కాల్చుచు, గొందఱ మంటలలో బెట్టి కమల్చుచు, గొందఱి చరణాంగు
ళుల నేరంపి నెలపి క్క వస్త్రఖండంబుల జుట్టి దీపియ లుపుట్టించియు,
గొందఱ దస్తవాలు కారాసుపమీరిడ బాలించియు గొందఱ జిహ్వల పరిప
క్వమాగ్గపాషాణఖండంబుల నెరయ విడియించియు, కప్పుకొండెదవి

డు పతితత్వమె శౌచము. కనుగొనలనిప్పులుంచి మొలంగుచుందురువీడు ఖలులబలు దెబ్బగులవినుతించి పాశుపతులనిందించినవారి. లోనుత్తముండు వీడు సత్యమెట్టిదో యెరుగడు. శాంత మెన్నడు లేదు; శౌచముసున్న. వాడు విధినిషేధంబులెరుగడు. దుష్ట స్త్రీల పొందు గోరెను వీడు. వాడు పెద్దలం గాసిపెట్టె. వీడు కాసుకయిన నీతిమాలును మోముతామర నవ్వో చందనము. హృదయము గత్తెర వంటిదియు గలవీడు ధూర్తాగ్రే సరుడు వాడు పెద్దలం గని దండము పెట్టడు బ్రాహ్మణ ధనాపహార మునకు వాడు చేను దీయడు వీడింట నల్లి పెట్టను వాడు దబ్బరలా డును మరియు వినుముపాక్షిహింసకులు పరవనితాసక్తులు శునకసూక ర బిడాలాది వధాసక్తులు నిఖిలాగమ వేదీయ మానయ తిరస్కారభద్రి రుద్రాక్ష భూషణములును నుదరపోషణార్థ నానావికార నీచవేషభాష ణములును సర్వకాల తయిలాభ్యంజనరంజనములును గుడు హరిత్యాగులు కుటిలబోధులు విషప్రయోగులు ద్యూతవినోదులు సకల జనవివాదులు బాలవృద్ధాతురులకంటె ముందు భుజింపు వారలునుసంగర పరాఙ్ముఖు లును మొసలు గాగిలి దేవాగ్నిగుర్వాదులపై ద్వేషం జూపి తత్తత్పాతకంబు లాకకొన్ని మెచ్చియచ్చటువాసి యమ్మహానుభావుండొడ్డగని శ్రా ద్ధదేవుండు పురోభాగంబున కరుగనిడిన అతని జూచిన పాపకర్ముల కంటె నినుమడి ముమ్మడి నిడుములు బడు చున్న వారిం జూచి సానందుండు వి స్మయ మానమానసుండయి యుండె. అట్టిసమయంబున యమకింకరు లు భయంకరాకారులయి నీచమతులం గొందఱం బట్టి పట్టించి గాలిస శూలంబుల లోహస్తంభముల నాలింగనం బొనర్పనునియు గొందఱసి ష్టల కుండంబులం దోప్పించియు, గొందఱం దయిల ఘటంబుల నుడికింపు చును, గొందఱనుల్కాపాతంబుల బాలుపరచుచు, గొందఱ పంజులెత్తి కాల్చుచు, గొందఱ మంటలలో బెట్టి కమల్చుచు, గొందఱి చరణాంగు ళుల నేరండతైలసిక్త వస్త్రఖండంబులం జుట్టి దీపయలుముట్టించియు, గొందఱ దస్తవాలు కారాసులమీద బారలించియు గొందఱజిహ్వల పరిప క్వమూత్రపాషాణసంపదలంబుల నేరయవిసయించియు, చెప్పుకొండబడవి

లించి యాచిచ్చున మండిపోవ గొందఱు మెడబట్టి నూకుచును, అఖండ
గండోపలంబుల గొందఱఁగొట్టుచును, గొందఱిని చండంబులుమండిపడ
సీసంబుగాచి పోయుచు, గొందఱమంట పర్వతంబులనెక్కించుచు గొం
దఱ క్రిమికీటకనిబిడ దుర్గంధదుష్కూపంబుల ద్రోయుచు, తద్వేదనల
కు సహింపలేక దలలెత్తిచూచి రాలురువ్వుచు, నిట్టులనేకవిధంబుల బా
ధలుపెట్టుచున్నం బెట్టులిక్కేలంబడువారును, మూర్ఛలమునుగువారు
ను, రోదనంబు సేయువారును, హాహాకారంబు సేయువారును, బొట్ట
నవ్రేళ్ళు గఱచికొని భటులయడుగుల పయిబడువారును, గట్టల్కఁబట్ట
పచ్చినం దప్పించుకొని యెండోరులమఱుగుసొచ్చువారును, గట్టడికట్టు
కొని యీడ్చిన నీడిగిలంబడి లేవలేనివారును, క్షుధావేదనలోర్వక చ
దికిలబడి మోదుకొనువారును, గటాబుద్ధిలేక పాదరక్షలతో విరూపా
క్షునివాసంబు ద్రొక్కితిమి, తత్పాదంబులం నిశితక్రకచంబుల ద్రో
యనాయె, ననిపలవించువారును, గర్వంబున, శర్వానిలయంబున నండ
జయానలతో గంధర్వవినోదంబు లాచరించితిమి. తత్ఫలంబునకై యి
నుపమంగలంబుల సర్వాంగంబుల వేపంజొచ్చిరి- యనువారును, శైవ
నిర్మాల్యంబాఘ్రాణింపమైతిమి, నిశాతహేతివ్రాతంబుల ముక్కులుగో
యంబడుచుంటిమి, శివపూజా కుసుమంబు లపహరించితిమి, శిరంబులధ
రించితిమి, కానమస్తకంబు లుక్కునారసంబుల జెక్కలు చేయబడితిమి,
పరస్త్రీల యధరామృతపానం బొనర్చినందులకు దంతములుడుల్చి విషం
బుపోయంబడితిమి, యన్యస్త్రీల గామంబుసంజూచితిమని గోరుగండ్లంగ
న్నులు పెక్కలించిరనియు, బర్ధలలన కుచంబుల నఖంబులుంచితిరిగాన
గాలినదబ్బనం బులివెయని గ్రుచ్చిరి. యితరతన్వంగులంగూడియనంగ
సంగరసుఖం బనుభవించితిరని కత్తులచే నండసహిత గుహ్యాంగంబుల
ఖండింపబడితిమి. పెద్దలంగని యాసనంబులవిడిచి లేవమికినవలశిఖా
చ్ఛన్నాయస్సురంగంబుల నెక్కితిమైనం బ్రాణంబులుపోవు మొండిప్రా
ణము లెట్లుంబోవు, వంటయిలుసొచ్చినకుందే లెందుఁబోవు, గానపాము
నకాశించి గాలంబునకుంజిక్కిన మీనంబుకరణి తుచ్ఛసుఖంబునకుం

బాల్పడిన మనకు దత్పాపంబు సహస్రవిధంబుల ననుభవింపనయ్యెడు, వెక్కసంబగు బాధలకు దాళలేక వెక్కి వెక్కి యేడ్చువారును, నై నారకులాకాల దూతలంజూచి, యోపుణ్యాత్ములార మేమీకోతలకు రోతలకు, నీకాల్పులకు నీయవస్థకు, నోర్వుదుమే, మీబిడ్డలము, మాకిపుడు దిక్కుమీరె, రక్షింపుడు, ఒకకత్తివ్రేటున జెగ్రేయుడు. ఒకమారగ్నింగాల్చి కడతేర్పుడు, ఒకమాటును శూలములతో చించివేయుడు. ఒకమాఱు తైలపక్వంబున నంత మొందింపుడు పలువిధముల పలుతపవలు బాధలబడలేము మీశరీరములవంటి శరీరములు మావిగావు. కావున నికనైన మమ్ము మీకోనగాలంచన్ని విడువుడనిరి. మఱియు ధర్మరాజుంజూచి దేవా యీపాపంబులు మేమెల్ల ననుభవింపంజాలము నీపాదంబులం జూడంగంటిమి. యికమాకీబాధల మాన్పనేయనివేడిరి. రాజ్యములక్కఱలేదు, భోగములక్కఱలేదు, మాటలక్కఱలేదు, ఇకనెన్నడు పాపంబొనరింపబోము, పుణ్యంబులె చేయుదుము. మమ్ముంగావుము, పుణ్యాత్ములంబ్రోచుట పుణ్యంబుగాదు. మమ్ముంబోని కృపణులంబ్రోచుటే ధర్మంబు అనినారకులు సాసండుంగిని మ్రొక్కి యోయయ్యలార యాప్తులార మీరలీ నరకమను ఘోరవ్యాధి మాన్పవచ్చిన సిద్ధులా, మీపాదసందర్శన మాత్రంబునన మాకు సౌఖ్యంబుకలిగె. నిక్కంబు మీరేనిపరేతరాజుతో జెప్పరే. యతడానతిచ్చిన నీదూతలబాధకొంతమాకువగ్గును, బ్రతుకగలుగుదుము. అని యిట్లాడుచు బహుదుఃఖంబులంబొరలుచున్న నారకులంజూచి భటులోహో మీరిలాగున నజపనగునె, మాకు రాజ్యమక్కఱలేదు, భోగమక్కఱలేదు. వదలితిరేని పాపంబులంజేయము. పుణ్యంబులొనర్తుమని విరక్తివచనంబులాడితిరి. ముక్కుకోనికుసుపు మానినమీదట దాసరయ్యపూజమాటయన్నట్టులున్నది. నెమిలి కన్నీరువెట్టినను వేటకానికి జాలికలుగదు. మీరెంతబతిమాలినను, గాసినొందినను మాకుగనికరముపుట్టదు. మందుకైనను మాయొద్దదయలేదు తలగొట్టుమనగా జెవికిమందడిగినట్లున్నది. మీమాటలాడుట ఈచిల్లరనరకములకే యోర్వలేమనుచున్నార

ప్పుడే యేమాయె. ఓహో సూచీముఖాదినరకము లాచంద్రార్కమును భవించినను దీఱవు. మనవిచెప్పబోయి పెట్టగొడవచ్చుకొంటిరి. అని మహోగ్రహంబున శమనకింకరులు నరకస్థుల బాధింపందొడంగిన నీశ్వరాయని సానందుండు దయామయుండయి యమునింజూచి వీరలేయే పాపములొనర్చిరి చెప్పుమనియె. అనిన నంతకుండిట్లనియె.

యోగిపుంగవా వీరిపాపంబులు నోటనుడువ శక్యంబుగావు. ఎత్తినట్లు కొన్ని చెప్పెద జిత్తగింపుము రాజులేనిచోట్ల వీడు ఘనాభిమా బ్రాహ్మణుంజంపె. కొండెముచెప్పుట కులహాని నరహాని, కొండెమువినగానే కోపమువచ్చును. కొండెమువినువాడు, కోపముగలవాడు ముప్పుదప్పించుకొనలేడు. కొండెమువినువాడు కుండగోళకులని పెద్దలుచెప్పెదరు. రాజుకొండెగాండ్రను చేర్చనేని చెడిపోవు రాజ్యంబువోవును, కావున రాజది నెఱిగి రాజ్యముచేసవలెను భాగుపడగలడు. రాజ్యమేలుచు, ధర్మమువదలి దుర్మంత్రులంగూడి పుణ్యాలగువారింబూజింపక సంప్రదాయంబులు వదలిదుర్మార్గుండై రాజ్యంబుచేసెనేని యారాజు రాజ్యభ్రష్టుండగు, నంత్యంబున నరకంబునొందు దుష్టులగు రాజులకు గతులుండునే. అట్టివారలకు నరకంబులె సిద్ధంబు. పుణ్యులగు శ్రీకంఠముఖ్యభూపాలురకు స్వర్గంబుదొరకె. ఈరాజు బ్రాహ్మణస్త్రీలందెచ్చి భోగించెం గావున దీనినరకంబులంబడె. అవిదుస్సహములయియుండు. రణభీతులయి శిబిరములజొచ్చినవారిని భయంబునంబారిపరచినవారిని కోచబారినవారిన్ని, కైదువులువదలినవారిని, చంచీరలంబడవులిదువారి, ని, భయపడికొండలెక్కినవారిని, నడుములబడినవారిని, బ్రతుకాసచేచెట్లకుబారికినవారిని, మరుగుజొచ్చినవారిని, ఏమరినవారిని రక్షింపక యుద్ధభూమియందు వెతకివెదకిపట్టిచంపిన రాజాధములువీరు. మహాపాపులు చూచితే పాపాత్ములకు వీడుమణిమయాభరణములిచ్చెను. వీడుదుర్వ్యాపారమునకై విలవిలగొట్టుకొనును. అగమ్యాగాములు, మద్యపులు, ధర్మంబుదప్పచెప్పినవారు, బంగరుదొంగిలించినవారు, ముఖ్యులపయినిందమోపినవారు, పుణ్యముమ్మికొన్నవారు, గృహదాహకు

లు, అన్నములో విషముబెట్టువారు, దేవతావిగ్రహంబులు కరగించిన వారు, శైవాభరణంబులుమ్రుచ్చిలిపొట్టబోసికొనినవారు వారు. వీడు పశువధంబు సేసె వీడుదశమహాపాతకుడు. వాడు లేశమాత్రంబు దాక్షిణ్యంబులేనివాడు, వీడుశిశుహంత వీడుపాపభీతిలేక గజదానములుపట్టిన వాడు వాడురజకింబొందినవాడు. తండ్రిచచ్చినపుడు, తల్లి వృద్ధయై యూరకుండకపట్టి చిచ్చునందోసినవాడు, వీడు భార్యతో కలహపడి యాత్మహత్యగావించికొనియె. వీడు స్త్రీలునిద్రింప రాత్రులయందు మానభంగంబు నలిపబూనినవాడు, వీడు శివాలయంబున నుత్సవంబులం జెడగొట్టినవాడు వాడు శైవనిలయంబుల రాలుదెచ్చి యింట్ల గడపలుగబెట్టె వీడు స్త్రీమాటలునమ్మి కులంబుపయి నలిగి వెలిబడియె. ఇతడు నదీతటాకాది శీతలజలంబుల స్నానంబాడ శారీరబలంబుకలిగియు సుకుమారుడై యుష్ణజలస్నానంబాడువాడు వాడు. శిష్టానుమతంబేని, దేవయోగ్యంబేని గాని కూడుగుడిచినవాడు. వీడు తాజదివినవిద్యయొరులకుంజెప్పని నేర్చిన కుక్క. అని యిత్తెరంగున బహుళఘోరకర్మంబులు కొన్నిచెప్పినపని సానందుండాశ్చర్యంబునొంది, ధర్మాత్మాసముద్ధుడవగుటంజేసి నీవేమిచేసి నవలదని వక్కాణింప బ్రహ్మాదులకుం దరంబుగాదు. ఈజీవులుపడుదురవస్థల నీశ్వరుండెఱుంగు. నడయుటుండనిమ్ము. ఇంకొకసందియంబు డెందంబు నం బాధసేయుచున్నది. ఎయ్యవంటేసి పసిన, తోసిన ముక్కలుగోసినను, నలగగొట్టినను, చీల్చినను, నారకులు చావరు గారణమేమని మరియు వీరిశరీరంబులు భూమిం గాల్పబడియె. వీరికి దేహబంధంబు లెట్లుగలిగె నీవుత్రికాలవేదివి. సర్వజంతువులమర్మకర్మంబులు నీచేతజిక్కియున్నవి. నీవెఱుంగని రహస్యంబుండదు. జీవదేహసంబంధం బెట్లు ప్రవర్తించు జీవస్వరూపం బెయ్యది. దేహస్వభావం బెట్లు. పిండోత్పత్తియెట్లు. దానికి శరీరబంధమోక్షంబు లెట్లు ఇట్టిరహస్యములెఱుకనుగలవవి నాకెఱుంగజెప్పము. అనిన యముండిట్లనియె.

విశ్వంభరుండు పరంజ్యోతిస్స్వరూపుండు, శుద్ధసత్వుండు, జగత్సృష్టిస్థితిసంహారకారకుడు, చిదాకారుడు, ఆదిమధ్యాంతరహితుడు.

మంగళదాయకుడు, అప్రమేయుడు, అభవుడు, అష్టమూర్తియు నగు శంభునియంగంబుల భూతప్రపంచంబు పూర్ణంబయియుండు, చరాచర జీవసంఘంబులందు జీవాత్మయె. పరమాత్మయగు రెంటికి భేదంబులేదు. వటబీజన్యాయంబునను వహ్నియందు విస్ఫులింగంబులు పొడమినవడువున జీవులు మహాదేవునంశములని యెరుగుము. రజ్జువునందు సర్పభ్రాంతికలిగినట్లు నిరుపాధిక పరబ్రహ్మంబునందు మాయాసంబంధంబునం జేసి జీవస్వభావము ప్రసిద్ధంబయ్యె. అట్టిజీవుండిట్టివిశ్వంబున శాంభవీమాయామోహితుండయి యనాదికర్మవాసనావశమునం బ్రారబ్ధంబునను సరించి చరాచరశరీరధారియై సుఖదుఃఖంబులు జీవాత్మకులేకున్నదైనను మహదహంకారభూతంబులైన యంతఃకరణంబునం బ్రమత్తుండై వృథాకృతంబగు సుఖదుఃఖమోహదోషంబాత్మకులేదు. విద్వాంసుండయిన భూసురోత్తముండు సురాపానంబుసేసి యొడలెరుంగని చందంబున దుర్జయంబగు మాయాప్రకృతివలనగలుగు భ్రాంతిం జేసి జీవకోట్లు యజ్ఞాదిపుణ్యవిశేషంబులస్వర్గంబును బ్రహ్మహత్యాదిపాపంబులనరకంబులు ననుభవింతురు. ఇట్టిసర్వప్రపంచంబు మిథ్యయని యెఱింగి పండితులు జరాయుజాండజోద్భిజములు, జంగమంబులలో పశుపక్షిమృగాది తిర్యగ్జంతువులకభివ్యక్తిలేకుండుటం జేసి యవిపుణ్యపాపంబులం బొందవు. చతుర్విధజన్మంబులలోన జరాయుజంబముఖ్యంబందు మానుషదేహంబు ముఖ్యమని చెప్పబడు. అదిదుర్లభంబు తదుత్పత్తిక్రమము జెప్పెద నాకర్ణింపుము. సతిఋతుమతియై చతుర్థదినంబునం దానంబాడి మగనిమొగము గనుటతగవు. ఇతరుంజూచెనేని యట్టిపుత్రుం డుదయించు పదియాఱుదినములు ఋతుకాలము అందు బేసిరాత్రులసంగమించిన నింతిపుట్టును. సమరాత్రులయినం గొమరుండు కలుగును. సంధ్యాసమయంబులనపుంసకుండుగలుగు పదియాఱవనాడు సంగమించెనేని రాజుపుట్టును. పురుషునివీర్యంబధికమయ్యెనేని పురుషుండుపుట్టు. స్త్రీరక్తంబధికంబైన స్త్రీకలుగును. రెండుసమమైన నపుంసకుడగు పిండంబుకుడిప్రక్కనున్నం బురుషుండగు ఎడమప్రక్కనున్న స్త్రీయగు న

దుమనున్న నపుంసకుండగు. స్త్రీకి మనంబున గార్యభావంబుగలిగిన బురు
షుండు జనించు, లజ్జాభయంబులు దోచిన నింతిపుట్టు. రెండుంగలిసిన
షండుండు కలుగు. కారణములేక కార్యముకలుగదు. అశ్లిష్టపురుషుని వీ
ర్యంబు స్త్రీగర్భంబునందుబడి స్త్రీరక్తముతోఁ జేరి పెనఁగొనును. అదసూక్ష్మ
చర్మమునంబడుంగాఁ బుస గర్భంబేర్పడును. మొదటినెల జీవుండు పడను
గను బుద్బుదముగను, రెండవనెల పిండరూపముగనుండును. నాలుగవ
నెలనవయవములేర్పడును. అప్పుడు గొంతవిచారబుద్ధియుదయించును.
గర్భవాసమున జీవుండు వేదనంబొందును. ఐదవనెల మనస్సుబుట్టును.
మాంసము, రక్తము, నరములు, ఎముకలు, నఖములు, రోమములు
నాఱవనెల నేర్పడును. ఏడవనెలయందుబలము సత్త్వమేర్పడి పూర్వ
జ్ఞానంబుదయించు గర్భనరకంబునకు దుఃఖించును. తల్లి జఠరాగ్ని వేడిచే
దనువుడస్సి ప్రక్కయెముకలు రంపమునంబోలి తాఁకగాఁ బొలుచు జీము
నెత్తురిదాఁపుచుసూక్ష్మంబులగు క్రిములు మేనుగఱవ నొరలుచు, మలమూ
త్రశ్లేష్మంబులందబడి పొరలుచు, ఉలికిపడుచు చేతులు చెవులమూసికొని పద
మునసందులఁగాలు దోయిమునుముకొని యుండును. అపుడు దనపూ
ర్వజన్మకర్మంబులఁ దలంచు దుఃఖించు మున్ముందుగలుగుదుర్గతులకు వెఱచు
పూర్వకర్మవాసనల నంతరించు. దీనికి దెంపులేదనియెంచు. ఇటు ప్రార
బ్ధానుభవంబుల నెఱుఁగుచు. అవిశ్లోకింపుము దైవమా గర్భస్థదుఃఖంబులెల్ల
మాను. ఇకమీఁద జన్మంబుగలుగని మార్గంబుగనుటయుత్తమంబు
అని వివేకంబునకలిగి మోక్షమార్గంబాలోచింపుచుండు. అష్టమమా
సంబున దేహంబుదయించు రక్తంబుపానంబుసేయును. అదియె సంజీవనం
బై మాతృగర్భంబునం జలనంబుగలిగించు అప్పాంగంబులంగదలిం
పలేక మావిచేజుట్టబడితల్లి భక్షించు నన్నరసంబు హృదయనాడీముఖం
బునంజారి నాభిఁజేరు దానంబ్రతికిబలముజెందు. అంత నవమమాసంబు
నం బ్రసూతిసమయంబునం గుక్షివివరంబు వెల్వడి యధోముఖుండయి
యోనిద్వారంబున మలమేధోరుధిరసిక్తాంగుండయి జంత్రపుసూత్రము
వలన దప్పిజాఱిన బొమ్మవిధమున భూమిపడయింబడు అప్పుడు శరమను

లైదుపవాయువులు దశవాయువులందు ప్రాణవాయువు ముఖ్యంబు. అదికంఠగోళమునకు గ్రిందునాభికిమీదను సంచరింపుచు, నాసికారంధ్రములను, నాభీకుహరమున, హృత్పద్మమున వ్యాపించియుండు, అదియె భాషాశక్తికి మూలకారణము. అపానవాయువు, గుదస్థానమున, మేఢ్రమున, గటిస్థలమున, జంఘాయుగ్మమున, జఠరంబున వృషణముల నూరుల విహరించును. అదిమలమూత్రవీర్య విసర్జనములకు మూలము వ్యానంబుదృక్కోణ కర్ణరంధ్రములమెలఁగి ప్రాణాపానవ్యాపారములం గూడియుండు ఆమూఁడువాయువులం దేక భావముగాసమాన వాయువు జఠరాగ్ని సహచరత్వముగైకొని యన్నపానాదిరసమును దేహమందు సమముగా బంచిపెట్టును. సర్వనాడీమార్గంబుల దిరుగాడును దానవాయువు కరచరణాద్యవయవముల జరియింపజేయును తృషాక్షుధావ్యథలంబుట్టించును. ఉపరివాయువులు చర్మరోమరక్తమాంసమేదోస్థిమజ్జాదిసప్తధాతువులను విహరించియుండును. తేజస్సువలన, రూపంబు దీపనశక్తి, ప్రకాశము, సౌర్యము, బుద్ధిసూక్ష్మము, కోపముపుట్టును. జలములవలన జిహ్వాయు, శైత్యము, శరీరద్రవము, గలుగును. పృథ్వీవలన ఘ్రాణంబుగంధము ధైర్యములుదయించు, తత్వంబులలో భూమిప్రధానము. అదిసస్యంబుల కాలయంబు భూమింబుట్టినవస్తువులుజీవులకు జీవనాధారంబగు, కావున పృథ్వీభూతంబు ప్రధానంబని పెద్దలు చెప్పదురు. జ్ఞానద్వగాదిధాతువు లుత్పన్నంబులయ్యె. జంతువులుదిన్న వస్తువులు జఠరాగ్నివలనం బక్వంబగు. అవియె యన్నమనంబడు అదభక్షణేయను ధాతువువలనం బుట్టెంగాన నన్నమనబడును. ఆయన్నమున నంత్యభాగము పురీషమగు అదియె యన్నములోనిపిప్పి. అన్నసారంబు మధ్యమాంశమై మాంసమగు సూక్ష్మాంశముమనస్సయ్యె. కావున మనమన్నమయంబనంబరగె. ఉదకాహారంబు మూత్రమగు అందుమధ్యమాంశంబురక్తంబు. సూక్ష్మాంశంబు ప్రాణంబు కావున, ప్రాణాఆపః యనివేదంబులు వచియించు. అగ్నికనిష్ఠమగు నంశమున శల్యములుమధ్యమాంశమున మజ్జసూక్ష్మాంశమున వాక్స్ఫురణ కావున దేజంబఖిల

లోకములకు నభిన్నాత్మకంబు శోణితంబువలన మాంసము దాన మేదస్సు గలిగె. దానంగీకసములుగల్గె. అందుమజ్జ దానశుక్లంబు దానవాతాది ధాతువులుండి శతాన్నారంబున నరములుగలిగె. మఱియు శరీరము, పది దోసిళ్ల జలము, తొమ్మిదిదోసిళ్ల రసము, ఎనిమిదిదోసిళ్ల రక్తము, ఏడుదోసిళ్ల పురీషము, ఆఱుదోసిళ్ళ శ్లేష్మము, అయిదుదోసిళ్ళ పైత్యము, నాల్గు దోసిళ్ళమూత్రము, మూడుదోసిళ్ల మజ్జయు రెండుదోసిళ్ళ మేదఃపంకంబును, అరదోసిలి శుక్లంబునుగలదు. తద్వీర్యంబుగదా దేహమునకు మూలము, అదియును గాక జలము రుచికరము, త్రిగుణంబు, నవకంబున జతుర్విధములై షష్టి శతత్రియ శల్యములు గలిగియుండునని బుధులు చెప్పుదురు. అస్థిసంధులు నన్నూటపదిగలవు. అవి రౌరవంబులు, ప్రసవంబులు, సేచనంబులు, నులూఖఖండములు, సముద్గనములు, మండలములు, శంఖములు, ఘాతములు, వాయసతుండనునవి జీవకాన్న కీకసంబులంగూడి కాయంబున్న విధాస్థిసంధులు బెన్నోండు. సర్వాంగము లమీద మూడుకోట్ల నేబదిలక్షల రోమకూపములుగలవు. లోకంబుల నీశరీరంబుకంటె సారంబైన పదార్థంబులేదు, దేహాభిమానంబు సంబట్టువడి సాహంకారులై పాలుమాలి జీవులు మహాపాతకోపపాతకములు జేయుచున్నవారు. ఇట్టిదేహాలంకారంబు మోక్షాపేక్షగలిగిన మాన్యులకుగాని యన్యులకు బెన్నలుపన్యసింపంబోము. మహాత్మా నీకెఱింగిన నిమ్మహానీయరహస్యంబు ప్రకాశించునట్లు నింక జీవస్వరూపంబు చెప్పనవినుము. నిరహంకారుడు, జన్మయుడు, నిర్వాణదాయకుడు, మహాతేజస్వి, మహాయోగి సమస్త చరాచర పరిపూర్ణుడు, ఆనందరూపుడు, సూర్యచంద్రాగ్ని నేత్రుడు జగత్కల్యాణుడగు శివుడు, లోకమునాడించును లోకముదానై యుండు. ఇవియతనికి లీలలని యార్యులు వచియింతురు. సమస్తజగములకు శివుడె కారణంబు బీజంబు అతడచ్యుతుడు, శక్తిమయుడు, ఆద్యంతరహితుడు, అఖిలలోకనాయకుడు. అతనిమాయచాటుట మానవునకు శక్యంబుగాదు. ఎవ్వని ననుగ్రహించు వానిచే బుణ్యకార్యంబులు చేయించు ఎవ్వానియెడ ప్రీతిగల్గదు వానిచే బాతకములు

చేయుదు, సంశయాత్మునకు మోక్షంబులేదు. కావున సంశయమానాభిమానములు వదలి వేదాంత వాసనగలిగి మోక్షమార్గంబు సజ్జనుండు వెదుకందగు, వానికి మోక్షంబు సిద్ధంబు. అట్టివాడు మనీయలు లాయఘుంటి కారణంబువినుము వేదాంతవిద్యాభ్యాసకులు పాపంబులం బోదోలి ముక్తికాంతంగైకొని సహర్షులగుదురు. తత్వవిచారముకించి న్మాత్రమయినం జేసి చేని యెట్టిపాతకంబులైనంబోవును. దూదిరాశిలో నిప్పువేసిన నశింపదె తూలరాశి. దర్పణంబునం బ్రతిబింబంబు దోచినట్లు సమస్తజగంబు ఈశ్వరమాయంగలుగు. ఆశైవమాయ బ్రహ్మాదిస్తున్ను లు గడువలేరు. యోగులీవిశ్వంబు శివమయంబని తలంతురు. అట్టి యోగులయెడ దయకలిగి మహేశుండు ధర్మవిజ్ఞాన వైరాగ్యభక్తులంబు ట్టించు కావున సృష్టాశ్రమంబులకంటెనక జనులు ముద్రాం బూనిపందగు. శంభుదాస్యంబులేక సంసారబంధము వీడదు. శివధ్యానంబులేక తాప త్రయములణగవు. ఈశ్వరభక్తిచేగాని దేహాభిమానముపోదు. సూరి కీర్తనవలనగాని సంశయములుపోవు, కావున దనిపేరిసి మోహంబు వ గులుకోక, యద్వైతధ్యానం బవలంబించి యోగంపంగంబు నుండునేసియ ట్టివాడు పుణ్యాత్ముడగు దానము లక్కరలేదు, ధర్మములక్కరలేదు, తపము, జపము లక్కరలేదు. ఏమియు నక్కరలేదు. కాయక్లేశములవలన ఫల ములేదు. శంకరునందు భక్తికలిగిన నన్నియుగలవు. ఎన్నిదోషములు న్నను దాశ్యత్వముండునేని వానినెల్లహరించు, అట్లుభవభక్తి గలిగిన భవబంధంబులుపోవును. పాపము లొనరించినను శివపదసరసిజములభ క్తి గలిగెనేనివాడు చిదంబరమొందును, కోటిజన్మములకుగాని యీశ్వ రపదభక్తి గలుగదు. కావున శివభక్తులకు భవంబులుండవు. సంసార ము దుఃఖహేతువగును. అయినను శివభక్తులంజూచి రేని మర్త్యులంకరు లు భయమంది వారున్నచోటికింజనరు. కావున నమశ్శివాయ, సమ స్తాంబాయయని నుడివినవారికి కైవల్యంబుదొరకును. శివుడానందస్వ రూపుండు దేహములందుజీవస్వరూపుండై యుండు అదివివరింతువినుము శ్రీమహాదేవుండు జీవస్వరూపుడై సర్వజగముల వ్యాపించియున్నవాడు

ఆతఁడు పరంజ్యోతి, బ్రహ్మాదుల కెఱుంగరాఁడు సకలధర్మ సాక్షియై యుండు. అతఁడు వేదాంతవేద్యుఁడు విశ్వమయుఁడు విషయాతీతుఁడు నిత్యుఁడు అనంతుఁడు నిర్మలుఁడు నిర్గుణుఁడు అతని వర్ణింపఁదరముగాదు. అతనిం దెలిసినవాఁడు మోహవిముక్తుండై యుండు, కావున శివభక్తివలయును, సర్వముమాయయె. ఒకటియు నిత్యముగాదు. సర్వము స్వప్నమువంటిదె. కలలోఁజూచిన వస్తువులు మేలుకొన్నప్పుడుండునె అట్లమిథ్యాప్రపంచంబు నిలువదు. ఇది దెలిసినవాఁడు తానెబ్రహ్మంబై వెలుగొందు. విశ్వేశ్వరుఁడు సర్వాంతర్యామియని భావింపవలెను. పరమాత్మకు శరీరములు భిన్నములు, స్వమాయయున నానావిధజీవత్వము వహించియుండు జ్ఞానేంద్రియపంచకంబును, అంతఃకరణచతుష్టయమునుగూడి యేకోనవింశతితత్వములు లింగశరీరమయ్యె. తల్లింగశరీరమునం బ్రకృతికలిత చైతన్యంబు ప్రతిబింబించుటం జేసి వ్యవహారమున జీవుండనంబడియె. ఆజీవునకు క్షేత్రజ్ఞ పురుషనామములు, ఇహపరసుఖములు జాగ్రత్స్వప్నాద్యవస్థలుగల వెల్లంజేసి యుపాధిసాంగత్యంబున సుఖము మాలిన్యంబుండునట్లు మనోబుద్ధ్యహంకార చిత్తంబులందుండు వాని దోషములు జీవాత్ముఁడాలోకించు. తద్దేహసంబంధమున జీవాత్మలు అంతఃకరణంబునకు మాలిన్యదోషసంప్రాప్తియయ్యె. తదభిమానంబునం దేకీభావంబైన దేహాదులకు బద్ధుండగు జీవాత్ముండు సుఖదుఃఖములఁబొందు మధ్యందిన మార్తాండకిరణము మరుభూమిం జనించెనేని మూఢాత్ములకు జలంబై తోచుకైనడిని, గ్రహింపఁబడని సూర్యముగ్రస్తుండైనట్లు జీవాత్మనిర్లేపప్రభావుండయ్యును, సుఖదుఃఖములోనగు తెఱఁగునదోచుటది యవిద్యాదోషమని తెలియవలయు. పిండాండమున నఖశిఖపర్యంతము వ్యాపించి జీవాత్మ భ్రూమధ్యంబున దేజరిల్లు.

పురమను నభిధానముగల మాంసపిండము నాభికుపరమునకు బొడవుకంఠనాళమునకు క్రిందుమధ్యాస్థిహృదయంబు గావున తన్నాళమునం గూడుకొని సారసకోశముతీరు ననధోముఖంబయిన దాని సూక్ష్మద్వారమునందభ్రప్రకాశమని చెప్పఁబడు దహ్మహానీయప్రదేశమున వా

లాగ్రశతతమభాగంబయి జీవుండొప్పు నట్టిసూక్ష్మరూపుండగు ప్రత్యగాత్మ యవ్యయుడు, కదంబపుష్పకేసరంబుల రీతిని హృత్పద్మంబుననుండి నానాముఖంబుల దేజరిల్లు, అనేకశరీరంబుల ధరించునాడులు శరీరరహితములు. నాడులు డెబ్బదిరెండు వేలుగలవని యోగులు వక్కాణింతురు. ముఖ్యనాడులేకోత్తరశతము. అవి దశేంద్రియంబులం బ్రవేశించి తద్విషయంబులకభిముఖంబులయి యనాది కర్మహేతువుం జేసి స్వప్నాదినిజభోగంబులనుభవించుకొఱకు మహానదులు తీర్థంబులనుభవించు నందొక్క నాడి యూర్ధ్వగతంబయి యంతంబులేక సుషుమ్నాఖ్య ప్రసిద్ధంబయియుండు, ఆనాడియందు జీవంబువిడిచినవాడు పుణ్యాత్ముడు. ముక్తిస్థానంబు జేరును. యోగులువానిం జన్మయుగా ధ్యానింతురు. రాహువదృశ్యుండయ్యు రవిమండలంబు సందోచు తెఱంగున జీవుండు లింగదేహంబున నణగి కానరాక వ్యాపకుండయియుండె ఘటమొకచోటికి గొనిపోబడునపుడందలి యాకాశంబును గదలును. ఘటభిన్నంబయిన గగనమునకై యాకాశమందె కలియును. లింగదేహంబుననున్న జీవుండు. పూర్ణుండయియుండు। కాయంబువిడుచుట యారోపణమాత్రంబె కాని ధర్మముగాదు. సూర్యుడన్నిలోకంబుల వెలుంగునట్లు జీవుండు జ్ఞానంబు పేర్మిగర్మానుబంధప్రాప్తంబులగు భోగంబులనుభవించుకొఱకు గళేబరంబు ధరియించె. లింగశరీరంబు చెడదు. సుఖదుఃఖరూపకర్మరహితుడయినపుడు జీవుండు మోక్షంబునొందు. ఘటమునాకాశమునని ఘటాకాశమని పేరు గలిగినట్లు లింగదేహంబుంబట్టి జీవుడనంబరగె. లింగశరీరమునశించెనేని జీవుండు నిర్లేపుండయి యానందస్వరూపంబునొందు కావున వాసనాస్థితింబట్టి జీవేశ్వరభేదంబు భ్రాంతియె కాని వేరుకాదు. వినుము విజ్ఞానంబున స్థూలసూక్ష్మకారణశరీరములు నిర్మూలములయిన జీవాత్మ స్వయంజ్యోతిర్మయుండగు సూర్యుడొక్కరుడు సర్వభూతములందు నెట్లు ప్రేరకుడయి విహరించునట్టి చందంబున దేహేంద్రియాదులకు బరుండగు పురుషుడివ్విధమున జననమరణదుఃఖములు కలిగి మెలగినట్లు [illegible]సంబంధంబునం బరిభ్రమించునట్టిది స్వప్నతుల్యంబని భావింపం

దగు దేహేంద్రియంబుల నాత్మబయలయ్యె మోహమాత్రంబునంగల
సినట్లుదోచు. స్వస్వరూపజ్ఞానేంద్రియంబయ్యేనేని స్వయంప్రకాశుండ
యి వెలుగు సత్యంబిత్తెఱంగున నాచేతంజెప్పంబడిన పరమరహస్యం
బు తొల్లి దండకారణ్యంబున రాఘవునకు విశ్వరూపకుండయిన శివుండా
నతిచ్చెనిది, వేదాంతసారంబు, మహనీయంబు. ఎవ్వరేనియు వినినంబ
ఠియించినంబుస్తకంబున లిఖియించిన నాత్మజ్ఞానంబుకరతలామలకంబై
యుండు, దీనినిసందేహించిన నరుండెన్ని మార్గంబులదలచినం బవిత్రుం
డుగానేరడు. అనివేదశాస్త్రంబులు ఘోషించుం గావున సహజంబై యొ
ప్పమీరెఱుంగని బ్రహ్మవిద్యావిశేషంబెద్దియేనియుంగలదె బాలునిము
ఖవాక్యంబులు తలిదండ్రులు వినగోరినట్లు మీరునన్నడిగితిరి. అత్యంత
సంతోషంబయ్యె. ఇకనెయ్యదికర్తవ్యంబనిన సానందుడాత్మగతంబున
ఇతనివాక్యములు సత్యములు. జగదుపసర్గాదులు భగవల్లీలలు, నా
రకుల ఘోరవేదనలు చూడగనే వినగనే నామనోధైర్యంబుచెడియె.
కావున కార్యాద్వైతము భావింపనివానింబశువందురు. భావాద్వైత
ము ముఖ్యము. కార్యము, భావమును సమమని తలపదగదు. ఒకడు
బాధపడుచున్నాడనేని యాబాధశివుడు పెట్టుచున్నాడని తలచువాడు మ
నుజాధముడగు అనికొంతతడవాలోచించి యమునికిట్లనియె. నీపలుకులు
సత్యంబులు నీవర్తనము శుభము. నిర్వాణప్రదంబు. నీవుపుణ్యాకరం
బగు నుపాఖ్యానంబుచెప్పితివి. నీచరిత్రమాచంద్రస్థాయియై నెగడుగాక
ఇట్టి గుహ్యతమంబగు విషయంబు చెప్పితివి గావున నానందితుండనైతి
నిన్నొక్కరహస్యంబువేడెద. దాచకచెప్పుము. ఈపాపులుమహాఘోర
నరకంబులంబడి కుళ్ళి బాధనొందవలసినదె. ఎన్నడయిన ముక్తిగల
దా. అనినంజిఱునవ్వెలయ జలజాప్తసుతుడిట్లనియె. ఇంద్రబ్రహ్మవిష్ణు
వులు మొఱలాలింపలోకోపకారంబుగా దాల్చిన గాలకూటముభారమని
విడిచిన నాడుశివుండు మముంజూచు, నపుడువీరికి ముక్తికలుగు, గరుడ
కిన్నరగంధర్వోరగాదులుకన్నియఁదెచ్చి వినాయకునికింబెండ్లియొనర్చిన
నాడువీరికి సుఖంబుగలుగు. సూర్యుండపరాద్రినుదయించి పూర్వగిరిన

స్తమించిననాడు వీరలకు ముక్తిగలుగును, అగ్ని జల్లనయిననాడు లవణస ముద్రమందు మధురత్వమొందిననాడు, వీరకిదేహబంధంబువీడు. అనిచెప్పి యూరకున్న సానందుండు మందస్మితంబుచేసి తనలోనిట్లనియెంచె. ఇత నికి శైవవేదాంత వాసనలేదుగాబోలు నున్న నిట్లనడు కేవలాద్వైతభా వనగలవారికి కర్మకాండంబేల పశులకు బుద్ధులుచెప్పగల పెద్దలకు నీచ ములగు గుణములందొక్కటియుండు ఇదిగాక యితడెల్లప్పుడు పాపాత్ము ల దోడతెచ్చి కొంచమైనం గనికరములేక నరకములంద్రోచి బాధింపు చుండె. శైవాగమ శైవ మంత్రంబులసత్త్వ యితనికేమి తెలియును. శైవ మంత్రంబుల నశింపని పాతకములున్నవా, శతకోటి మహాపా తకంబులను పర్వతంబులకు శంభు మంత్రము వజ్రము. అజ్ఞానాం ధకారమునకు సూర్యకిరణంబు శంభుమంత్రము. అపవర్గంపరామేఘ ములకు జంఝానిలము శంభుమంత్రము. అఖిలవేదాంతమధ్య ప్రకాశ మానవాయకమంత్రము శంభుమంత్రము సప్తకోటి మహామంత్రముల కు రాజుపంచాక్షరి. అట్టిపంచాక్షరీమంత్రంబువిన్నబఠించినజనులకునర కముండునె. సంసారబంధముండునె. పంచాక్షరీమంత్ర మూలమున రు ద్రాధ్యాయంబు ప్రసిద్ధకెక్కె. అందుంబట్టి సప్తకాండంబగు యజుస్సు వేదంబులమధ్యం బ్రసిద్ధంబయ్యె. పంచాక్షరీ మాహాత్మ్యంబున వేదం బులకు జీవంబుగలిగె. అదియగస్త్యుడును రాముడును పాసించిరి. సర్వ పాపహారమగు పంచాక్షరీమంత్ర మహిమయముడెఱుగడు, కటకటా యమునికి దిక్పాలకత్వ మెట్లువచ్చునో తెలియదు. ఆపంచాక్షరీమం త్రమీనారకుల పాపంబులు వోగొట్టి వీరల నరకంబునుండి యుద్ధరింప లేదె. అనిమఱియు శమనునకిట్లనియె. శివుంబూజించువారల జెప్పనేల, యెవండేని శివలింగమునకుం జెంబెడునీళ్ళతో నభిషేకించి కొంచెముప త్రిబెట్టిపూజించెనేని యట్టివాని వంశ్యులందఱు శివసాలోక్య మందుదు రు. శివుంబూజింపంగాంచన కుసుమమైనలేదా. బాలచంద్రు ధరియిం చిన హరునర్పింపదూర్వయైనదొరకదాపత్రితోనైనంబూలతోనైనను మానాథుబూజించిరేనినీనగరిచూడరు. శ్రద్ధనైననశ్రద్ధనైనశివునింబూజిం

భిసవారు నీలోకముంజొరరు వీరలకాపాటి భాగ్యంబును లేదే. ...ం చెమంత విభూతిమైన లేదె. దానంబోదె నరకోపద్రవంబు. భస్మమహిమంబు కాలాగ్నిరుద్రోపనిషదంబున ్వివరింపబడియె. ఈవిభూతి కాలాగ్నిరుద్రుని వీర్యమని చెప్పుదురు. అతిధరించువాడు వీర్యవంతుండగు మఱియు విభూతి ధరియించెనేని మద్యపాన, గురుభార్యా గమనాదిమహాపాతకములు పటాపంచలగును. గోరెదు భస్మమైన వీరికిగలుగదే రుద్రాక్షధరుండు రెండవరుద్రుండని చెప్పుదురు. కోటిబ్రహ్మహత్యలు కోటియగమ్యాగ మహాపాతకములు ఒకసారి మహాదేవా యన్నవడగు మనుజుని నూఱేండ్లలో నొకమాఱయినననదె. అదిమెచాలును ఒకశివరాత్రినాడు జాగరము చేసెనేని వానిపుణ్యంబునకు మేర లేదు. అట్టి సుగుణసంబంధము వీరిలో నొక్కరియందు నుండదే, సోమవారవ్రతంబు నొనర్చినవారికి శివుండు వశ్యుడై యుండు అట్టిపుణ్యంబు వీరియందు లేదె ప్రదోషపూజాపరులు లేరె. అరుణాచల మరుణాచల మరుణాచలమన్న వారికి శివలోకంబుగలుగు వీరిలో నన్న వారు లేరె. శ్రీచిదంబరస్వామిని జూచిరేని శంభుసన్నిధిఁ జేర గలుగును. గోకర్ణము, కాశీయాత్రలు చేసినను, శ్రీశైలశిఖరముచూచినను జనులు ముక్తులు సత్యంబుగ నగుదురు. నూఱుకోట్లపశువులు, తురంగములైదుకోట్లు, మేరువంతబంగారును, నాలుగుకోట్లు, కలభములును శ్రోత్రులగువిప్రులకిచ్చిన ఫలంబు, ఒకసారి శివనామముచ్చరింప గలుగును. అట్టిపుణ్యంబు వీరిదగ్గఱనించుకైన లేదె. అనిన దానికి ధరుండిట్లనియె. యోగివర్యా నీమాటలమోఘములు, ధర్మశాస్త్రనిరూపములైయున్నవి, ఎవ్విధంబుననేని వీరికి శివస్మరణాదులందొక్కటియేని గలెనేని యిట్టులుందురె. వేఱేవాదా నామాటలుబోలె. తొల్లి శ్వేతుడను విప్రుండు జారకాంతకై పూవులుగోయుచు, నొకపువ్వు నేలంబడి మస్నంటిన శివార్పితంబనియె వానికిగొప్పపదవిగలిగె మీరడిగినప్రశ్నంబుల కుత్తరంబుగా నితిహాసంబుగలదు వినుపింతువినుము. అనిననిన తనయుంజెప్పుమని సానందుడగు నతండిట్లనియె. కాంపిల్యపురమున యజ్ఞదత్తుడను ద్విజుడొకడుండెను. అతడుప

శ్రీ సానందోపాఖ్యానము.

క్షితీసురుడు నిర్మలచరిత్రుండు యజ్ఞదీక్షితుండు విద్యానిధి. అతడుమహా శాంతమూర్తి బ్రహ్మవంశమునకు కిరీటంబుంబోలెనొప్పు, మహాసుకుమార సుందరశరీరుడు. అతనిభార్య సీతాసతికైనయగు విమలవిమల నాబ్రసిద్ధిం దనరె. అతనికి నొక్కకుమారుండు గలండతనికి దండ్రియుపనయనంబొనర్చి గురువునొద్ద విద్యాభ్యాసమునకై యొప్పగించె. ఆ బాలకుండు వేదశాస్త్రములు చదువడు. ప్రాతస్స్నానంబు సేయడు గాయత్రి జపింపడు. ఎపుడును దురాచారుండై విటులంధూర్తులంగూడి వాస్మథశాస్త్రవిచారణాదక్షుండై, వారాంగనామందిరంబులందూరి ధూర్తులంజేరి జూదంబుగోరి యాడుచుండు. తిండివేళకు నింటికివచ్చు వచ్చితల్లితో నచ్చికబుచ్చికలాడి తిండితినిబోవుచుండు. కలుగక కలుగక కలిగినకొడుకు గనుక నతనిచెడునడకలు జననిజనకునికి దెలియనియదయ్యె. ఇట్టిగారాబిడ్డడు దినదినమింటగలుగు ధనముసొమ్ములు దొంగిలివేశ్యలకు బెట్టుచుండు. తల్లిమెఱింగియు ప్రేమంబునంబట్టి నేమియుననదు. భర్తయడిగిన నిపుడె యన్నముదిని చదువబోయెననును. ఇట్లుప్రతిదినము జరుగుచుండె. ఇట్లుండనొకనాడు తల్లికుమారుం జేరదీసి తండ్రిమీ తండ్రి మహాకోపియని యెఱుంగుదువుకదా సాధుశ్రేగ్నదళ పాలమున నిలువదనువిధమున నీదుర్వర్తనమతండు వినెనేని నీకును నాకును ప్రాణంబులకువచ్చు. రాజునకు దెలిసెనేని మాన్యక్షేత్రములు లాగికొనును నీవంశంబునకు కీర్తినశియించు. కావున దుర్మార్గుల సంపర్కంబు నిగ్రహించి మంకుతనంబుమాని యింటంగల పదార్థంబులువ్యర్థంబు సేయకబుద్ధిగలిగి యుండుము. నీకులేమి గలిగిననొక పూటకైన నీకన్నదానంబిచ్చు వారుగలరె. అనిన నక్కుమారుండు వినినట్లయుండి భోజనంబుసేసి శీఘ్రంబయెందేని చనియె. నాడుసోమయాజినదికింజని స్నానంబాడి నిత్యానుష్ఠానంబొనర్చి ధౌతవస్త్రంబుల వదలదాలిచి సమిత్కుశాదులు సంపాదించుకొని వచ్చునపుడు ఒకవిటునిచేతనున్న యుంగరంబు జూచి కుండలములు గదల తలయూచి యిదినీకెట్లు వచ్చె దీని నాకు రాజుదానమిచ్చె. రాజెరింగెనేని మోసమగును. ఈవజ్రపుటుంగ

రము పీనికెట్లు వచ్చె. నిదానింపక కానిస్థిరపర్చ రాదని యావిటుంజేర బిలిచి నీకీయుంగరమెక్కడిది చెప్పుము. చెప్పవేని రాజుతో జెప్పిదండనము చేయింతు. అనిన వాడు వెరపున్నొందియిట్లనియె. దండమయ్యా నాకు దండనయేల నీకుమారుడు విటశేఖరుండయి జూదములాడుచున్నాడు అతడు నాతో జూదమాడినాడు. ఈయుంగరమతడు పందెములో బెట్టినాడు నేను గెలిచినాను. మీసుతుని నదపాజ్ఞలలో నుంచక యెవరిని బెదరించెదవు. ఎవరి సొమ్ము పుచ్చుకోవలెననుకొంటివి చాలును జాలునని యవ్విటుండరిగె. అంత నాపారుండచ్చో నిల్వగా లూదలేక మిక్కిలి కోపంబుగలిగి గొణుగు కొనుచు భార్యపయి నలుక గలుగ నింటికి వచ్చి పాదప్రక్షాళనం బాచరించి భార్యంబిలిచి యేమే మాటాడవు. రావేమే నాయుంగరము దెచ్చి పెట్టుము. అదిపెట్టుకోక గాని భగవదారాధన చేయను. అనిన నాపె యిట్లనియె. విభూతి పెట్టుకొమ్ము పోడిబట్టలు కట్టుకొమ్ము హోమంబు గానిమ్ము పూజగానిమ్ము భోజనమయిన పిమ్మట నలంకారమ్ము కావచ్చు నప్పుడిచ్చెద కుతుపవేళయయినది. అభ్యాగతులునచ్చియున్నవారు. మీకు కోపమునకు సమయము గాదు. చిన్నవాడు ఆకొనవచ్చును, భోజనము గానిండు వేగము అనిన సోమయాజిభార్య కిట్లనియె. చాలును లేసేటక్కరి తనమంతయు దెలిసినది. ఇదియేక యాటనేవా నీవునీకుమారుడు గూడియిల్లు పాడుచేసినారు కట కటా నేనే నాటినుండియో సంపాదించిన వస్తువులన్నియు నేమయిపోయెనో నీవు స్త్రీవా కావు రాక్షసివి భార్యవా వీడు పుత్రుడా శత్రువు మీరి క్షణరిబ లేచి పొండు పోకేని చంపెద. మీపొత్తుచాలును. చాలును. అని యిల్లు గలయవెదకిన మున్నుదా సంపాదించిన ధనములు నగలు వస్త్రములు గానరావయ్యె అంతనయ్యావ నీదేవుండయ్యో యయ్యభాగ్యుని మూలమున నేనుగుదిన్న వెలగకాయ విధంబుననయ్యె. నాయిల్లు సర్వ శూన్యం బయ్యెనని ధైర్యంబు నిలుపలేక యులపయి జవికిలబడి పెద్దయుం బొద్దునకు లేచి వేడి నిట్టూర్పు లడరంగ నలిపడి యొక్క దండంబు కేలనిడికొని యిల్లాలినిల్లు వెడలదరిమె. అప్పుడప్పడ

తి మిటిమిటి యెండలో గాళ్ళుగాల దల్లడింపుచు బుట్టింటికిం జనియె. యజ్ఞదత్తుని కొమరుండా వృత్తాంతము విని శోకంబు గలిగి కట కటా దలువమా యెట్లుచేసితివి, ఇంక నెట్లుంటికి బోదునని పగలెల్ల నొక్క చోడాగి రాత్రి తిరిగి తెల్లవారిన పిమ్మట నాయూరు విడిచి యయ్యయ్యో పరదేశినయితి నేచేత జెల్లని కానయిన లేదు. నాకు విద్యయేమి యు రాదు. విద్యరానివానికి విభవమెట్లబ్బును విద్వాంసుని సర్వజనులు బూజింతురు. విద్వాంసుండు రాజాస్థానం బూజితుండగు నాకు విద్య రాకున్నను దల్లి దయగలిగి ప్రోచు సమస్త వేద శాస్త్రంబులందు దల్లియే కదా మొదటి వేల్పని జెప్పంబడియె దల్లిలేనివాని బ్రతుకేల తనకే దికావలసినను దల్లిని గదా యడుగవలయు మనుష్యులకు దల్లియే యుండవలయు నేనెట్లు బ్రతుకుదు వోరుడని తెలిసెనేని రాజు దండించునని యాయూరు వాసి చనిచని మధ్యాహ్నంబగు నంతకు రెండామడ నడచి యొక్క యరణ్యంబున నెండవేడిమికి దాళలేక యొక్క మహావట తరుచ్ఛాయం జేరి యిట్లనితలంచె తల్లి ప్రతిదినము పెందలకడం బ్రేమతోడం బెరుగు వంటక ముప్పడాలు పచ్చళ్లు కూరలు పిండివంటలు పెట్టుచుండె. అట్టిపుడెవ్వరు పెట్టెదరు. నేనాకలికోర్వజాలనని చింతింపుచుండె. ఇంతట సూర్యాస్తమయంబయ్యె. అంతంగొంతవడికి శివార్చకులు దెచ్చునైవేద్యగంధం బాఘ్రాణించి విమలాకుమారుండు సంతసింపుచు వారివెంటనంటిచని శివాలయద్వారంబుచేరి, వారితో గోపురప్రాకారంబులుదాటిచని యమ్మంజుల సరసపదార్థసంపన్నంబయిన యన్నంబు నాకెట్లుదొరకునోయని విచారించి యొక్కచక్కి నివసించియుండె. ఆదినమున మహాశివరాత్రిగావున భక్తులుపవసించి శివసన్నిధిం జాగరణం బొనరింప నెంచి పుణ్యతీర్థంబుల మునింగి ధౌతవస్త్రంబులు ధరియించి భస్మరుద్రాక్షమాలికాధరులై శైవపంచాక్షరీజపంబుగావించి ప్రదక్షిణ నమస్కారంబులుగావించి మహాభక్తియుక్తులై నిర్మలచిత్తులై గర్భగృహాంబుజొచ్చిన యన్నాంబు జంబులకానందంబు గలుగంగందర్పదర్ప హారింద్భాంచిరప్పుడు శుభాంగము సకలదేవతా హృదయాబ్జభృంగమును,

కృపాబ్ధితరంగమును, భక్తరక్షణోపాయరస ప్రసంగము, శివాతనుసంగముసగు లింగముంజూచి పూజాద్రవ్యంబులుగట్టి వేదవాదంబులు చెలగబహిర్ద్వారంబున భేరీమృదంగకాహళ నిఖిలవాద్యవిశేషములు ఘోషింపం బరమోత్సాహంబున, శివునికి నభిషేకంబొనరించి దిగంబరునకంబరంబిడి, గంధసింధురదనుజధ్వంసికిగంధమిడి, ఫాలాక్షునకక్షతలిడి సుమాస్త్రశత్రునకు గుసుమములువెట్టి జగద్దీపమునకు దీపంబువెట్టిధూపమర్పించి వేదవేద్యునకు నైవేద్యమిచ్చి యిట్లు వివిధోపచారములదృప్తింబొందించి నిటలన్యస్తహస్తులయి భజింపుచుండిరి. శ్రీకంఠామహేశ్వరా క్షేమంకర భీమా, భర్గా, గౌరీకాంతా, రుద్రావిద్యాకల్పామునీంద్రరక్షకాయ మహాదేవా విశ్వరూపాయని నమస్కరింపుచు స్తుతింపుచుండిరి. ఇట్లనేక విధములం గాళీవిభునింగైవారములు సేయువారును, ఫాలాక్షునకు బ్రదక్షిణంబులుగావించువారునునిందుధరునకు సాష్టాంగదండంబులు సమర్పించువారును నందికేశ్వరు పొందనిలిచి నృత్యంబు సలుపువారును, పంచాక్షరీమంత్రరాజము జపించువారును బంచముఖుహృత్పద్మంబున ధ్యానించువారును. బ్రతియామంబునం బరమేశ్వరుమృణ్మయలింగంబులావాహనంబుసేసి నిర్వ్యాజభక్తి ప్రతార్చనాది షోడశోపచారములం బూజించువారును. శివనామాంకిత గద్యపద్యముల బాడువారును, బావనశైవపురాణములు చదువువారును, తత్ప్రసంగమ్ములం బ్రొద్దుపుచ్చువారును, శైవరహస్యమహిమాతిశయములదలచి యోచించువారునై బ్రహ్మతత్త్వస్వరూపము నా శివరాత్రి వేగునంతకు జాగరణంబుసేసి కొందఱు మాటలాడుచును దెప్పిపొల్లాడువారును, గొందఱొండొరుల మీదఁబడి శరీరంబులు పడువారును గొందఱు నక్షత్రంబులు చూచి వచ్చి కూర్చుండువారును గొందఱాపులించుచు దూలిపడి యిట్టటుతిరుగువారును గొందఱిట్లుకునికిపాటుపడుటకా యిక్కడికివచ్చినారన్నలికిపడి యక్కడినుంచి లేచిపోవువారును. అట్టిచోటనింకొకడువచ్చి విశ్రమించువాడును. గొందఱింతపర్యంతంబు మేల్కొనియుండి కొంచముసేపులో డెల్లవారును నింతమాత్రములో వ్రతభంగంబేలచేసికొందుర

న్న మీరుతూగిపోలేదా యనువారును, మఱియు నానాప్రకారములం బ్రజలు చొక్కి సోలి నిద్రాపరవశులయి యున్నంతయజ్ఞదత్తుఁ డిది సమయమని తలచియెవ్వరు చప్పుడు వినబడకుండ మెల్లన నడచి గర్భగృహంబులం జొచ్చి, దీపమ్మాఱిపోవుటకు సిద్ధముగానున్నం జూచి తన పంచెకొంగు చప్పునజించి వత్తి చేసివేసి నెయ్యివోసి దీపంబు బలపఱచి పానవట్టంబు దగ్గఱనున్న బంగరుగిన్నె యపహరించి పాఱిపోవుచుండగ తొందరచే నొక్కని ద్రొక్కె. వాఁడు వెంటనే లేచి దొంగదొంగ యదిగో బంగరుగిన్నె. యెత్తుకొనిపాఱిపోవుచున్నాఁడని కేకలువేసె. అంతం దలవరులు నలుప్రక్కలచుట్టికొని శస్త్రములతో నాబ్రాహ్మణుంబట్టికొట్టిరి. అంతనయ్యజ్ఞదత్తుమృతుండయ్యె. అప్పుడు యమకింకరులు దూరదూరముననె నిల్చి భయభక్తిసంభ్రమంబులం బ్రణమిల్లి శైవకింకరులకిట్లనిరి. ఓ మహామహులారా, శైవకింకరులారా, యీపాపాత్ముని కడకేలవచ్చినారు. వీఁడు వర్ణాశ్రమధర్మవిహీనుఁడు. పితృద్వేషి, చోరుఁడు శైవనిర్మాల్యాపహారి, జూదరి, పరస్త్రీసక్తుఁడు, వీఁడు యమలోకార్హుడు మీరుకొంచెము నిదానింపుడు, వీనిమీఁదదయ యముసహింపఁ జూపదగును. రాజులుస్వతంత్రులు గనుకధర్మముం జూడరు. వీఁడు పంచాక్షరిజపియించెనా, శివునిపాదపంకజములు మరణసమయంబునస్మరణకుఁ దెచ్చెనా శివపూజలుచేసెనా, ధర్మసూక్ష్మత్వమేదయిన గలదా, మీదాసానుదాసులమగు మాకీవిషయంబుఁ దెలుపుఁడన్నం బ్రమథులిట్లనిరి. శైవధర్మసూక్ష్మతం దెలియుట సామాన్యంబె. తన్మహిమ బ్రహ్మవిష్ణువాసుకిగురుసురేంద్రులకైన నశక్యంబు దెలిసినట్లయుండును దెలియదు. తెలియఁబడనిదైనను తర్వాత దెలియును. వినుము. వీఁడన్నంబుదొరకనందున శివరాత్రినాఁడుపవసించుటగలిగె. శివపూజ తా జేయకున్న నొరులుచేయుచుండం జూడగలిగె. అన్నముకొఱకు సమయమెప్పుడగునని తెల్లవాఱువఱకు జాగరముచేసె. అన్నపాత్రికనుపడుటకై శివసన్నిధిదీపంబు బాగుచేసె. శివలింగములదర్శించె. తత్కథలువినియె. శివాలయంబున మహాలయంబునొందె. ఇంతకంటె సుకృతంబులెవ్వి, కావున నీమహానుభావుం

డు, శివభక్తాగ్రేసరుడు. యమునినరకలోకము జూపదగడు. శివకైం
కర్యంబుం జేయదగినవాడని వానిని దివ్యశరీరము బ్రవేశపెట్టిరి. మఱి
యు నోయమకింకరులారా, యింకమీరు వచ్చిన దారింబట్టిపొండు మీ
మాటలిచ్చటజెల్లవు. ఈపరీక్షలన్నియు మీకేలయని యావిప్రునివిమా
నంబున నెక్కించుకొని కైలాసమునకుగొనిపోయిరి యమకింకరులు
విస్మయావిష్టచేతస్కులయి సర్వేశుమాహాత్మ్యంబుగొనియాడిబళిబళీ యిం
ట్టి పాపాత్మునకుస్థిరంబునానందంబునగు కైవల్యంబుదొరకెననిరి. ఈ
కథ విన్నవారలు మోక్షముపొందగలరు. కావున నీయుపాఖ్యానంబు
పరమపావనంబు. మఱియు నిమ్మహాశివరాత్రి ప్రభావంబునంజెందినవా
డొకండు మోక్షంబునొందెను. ఆకథంజెప్పెదవినుము. శాకలదేశమున
మందకీలుడను కిరాతనేతగలడు. వాడుమహాక్రూరుడు, నిఖిలమృగపక్షి
ప్రాణాపహారి. వాడొకనాటిప్రొద్దుట సడనికిబోయి వేటాడు శునకము
లం దోడ్కొనిచని వలలుబోలు మున్నగు సాధనంబులంపన్ని కాచియు
యున్న నొక్కమృగంబేని పక్షియేని వానికిదొరకదాయె. ఇట్లుదినమం
తయు వాడెంతయులసియశ్రమంబుసేసినను గష్టంబుఫలింపదయ్యె. రాత్రివ
చ్చె. అప్పుడ్వానిమానసంబు మహావిషాదంబునొంది యిట్లనివితర్కించె ద
రిద్రుడు లోభివానిని వేడంబోయినట్లయ్యెనేడు. నేనెన్నడువేటరానె.
మృగాదులు దొరకవైనాబలముచాలదా, సాధనములమోఘములయ్యె
నా, యయ్యయో, యేనెట్టివేళయిలువెడలితినో, యొకయొలుకయైన
దొరకదా పందివలకు దగిలి పాఱిపోయె, జింకయుఱికియు దప్పించుకొని
పోయె, చీకటిబలముగుచున్నది. మిణుగురుబురువులుబయలువెడలె పా
ములు బుస్సుమనుచుం బుట్టలనుండి వెడలె. భూతప్రేతపిశాచనాదంబు
లును సంచారములును భయంబుగొల్పుచున్నవి. ఇట్టిరాత్రినేనేమి చే
యుదు. ఆకలిమెక్కువయ్యె దప్పిహెచ్చుచుండె. ఇంటనాలుబిడ్డలేమయి
రో, నాకైయెట్లు పరితపింపుచుండిరో, నేనింటికిబోతినేని పిల్లలేమితెచ్చి
తివని యడుగుదురు. ఆలు పిట్టలేవి మెకాలేవి, యేమాంసముదెచ్చినావ
ని యడుగుదురేమి చెప్పుదునని తలంచుచు నచ్చటనుండి కొంతదూరపో

టికి జేరి యచ్చటవిమలసలిలరమణీయంబగు నొక్కకొలనిం గాంచి దాని యొద్దుననొక్క మారెడుచెట్టుంజూచి యీరాత్రి జలపానార్థంబువచ్చు మృగంబులు నీచెట్టుమీదనుండి బాణంబువేసి కొట్టవచ్చుననియెంచి యీ చెట్టెక్కి విల్లెక్కు పెట్టి దిశలాలోకింపుచుండె. అంతకంత రాత్రియైనకొల ది మంచుపట్టి వానవలెగురియుచుండె అపుడు వానిదృష్టికి వృక్షముప త్రములడ్డంబయ్యె. అపుడా కిరాతుడు తనకునడ్డంబయినయాకులందుత్రిం పి క్రిందబాఱవైచుచుండె. అవియొకశివలింగంబుపయి బడుచుండె. ఇ ట్లుతెల్లవారువరకు బిల్వపత్రములుదుత్రించి శివలింగముపయిబడుచుండె. ఇట్లు పగలుపవాసంబును, రాత్రిజాగరణంబును, బిల్వపూజనంబును జే యుటచే కిరాతునకు నాడుశివరాత్రి గావున శివరాత్రివ్రతఫలంబుసిద్ధిం చెను. కొన్నాళ్ళకువాడు మృతినొందెను. వానిని నాభటులు పట్టుకొని తేబోయిరి. వారింగొట్టి శివభటులా కిరాతునికి దివ్యశరీరంబిచ్చి విమా నంబెక్కించి తీసికొనిపోవుచుండిరి: అపుడు నాభటులు శైవకింకరులకిట్ల నిరి పాపాత్ముడగు నీయెఱుకకే యెఱుకచే గై లాసంబుకలిగె. మమ్మేల యడ్డువెట్టెదరు. మీరీతనికొనిపోవలదన్న నీశ్వరకింకరులిట్లనిరి. శివ రాత్రిజాగరణంబు కోటిసంవత్సరతపఃఫలంబునతిక్రమించు. శివరాత్రి యుపవాసంబు నూరుయజ్ఞంబుల ఫలంబును మించును. శివరాత్రినాడు శివుంజూచినేని గంగాస్నానఫలంబగు బిల్వపత్రములతో శివరాత్రినాడు శివుంబూజించుట. శంఖసంఖ్యయగు నుత్తమ ద్విజులబూజించినట్లగు కాబట్టి శివరాత్రిమహిమయిట్టిది. ఈసంగతి మీదొరకుజెప్పుడని వార రిగిరి. కావున మహాశివరాత్రివ్రతమిట్టిప్రభావముగలది. ఇదియెఱుకయె ఱుగకయె చేయగలిగె. కావున నెఱిగి చేసినవారిపుణ్యంబునకు మేరగల దె, ఇంకొక యితిహాసంబుగలదది మిగులవిచిత్రంబై యుండు వినుడు తొ ల్లి మహారాష్ట్రదేశమున వేదనాధుడను నొక బ్రాహ్మణుడుండెను. అ తడు సన్మార్గప్రవర్తకుడయి జగత్ప్రసిద్ధుడయియుండె. అతనిభార్యదుశ్శీ ల దుశ్శీలయె. ధర్మద్వేషిణి, అధర్మనిరతురాలు, జారిణి, ఎప్పుడత్త మామలదిట్టుచుండు. కన్నుసన్నల చేసన్నలవన్నెకాండ్రంజేస్సు. నిమి

షమునకొక వేషము వేయుచుండును. భర్తనదరగొట్టెను. ఎప్పుడుజూ
చినను బారుగింజనే తిరుగుచుండును. కొన్నాళ్లకొక్క శూద్రుంగూ
డి దేశాంతరమునకు లేచిపోయెను. అక్కడతనవిటునియెడ మక్కువలే
క యాటక్కులాడి పెక్కువగల నగలబెట్టుచుబట్టలగట్టుచుగంధముబూ
యుచు బైటజాతి గుబ్బలుబయలుపడనటించుచు వికవికనగుచు జార
లకు మోహముపుట్ట దేనెలూరుమాటలాడుచు కొంతకాలమచటనుం
డి యింకొకవిటునిం గూడి వేఱొకచోటికేగ. వెనుకనెధనికుడగు శూ
ద్రవిటుడు మొఱయిడుచు గటగటా నను వీడుటేయిదినాయమా నను
నేలుకో గదవే మదవతి యనియాక్రోశింపంగ రాతవిటు నిగను గి
లు అంతవాడు వాడి యమ్ములం బరగించి శూద్రుని దీర్ఘనిద్రితుం
జేసె. కిరాతుని తోడ గూడి యాచేడె యొక యరణ్యంబు జొచ్చె.

ఇట్లు నిషాదుం గూడి యనంగ సంగరంబునం జొక్కుచు వల్ల
భునుల్లంబు పల్లవింపంజేయుచు మాంసంబులు భుజియింపుచు మద్యము
సేవింపుచు నిచ్ఛావిహారంబుననుండె. ఇట్లు కొంతకాలముగ. ఒకనాడా
యడవిలో నాజన్నని తిరుగంబోయిన నొక్కయూదనఘదుఘదు మంద
రాంగుడు చూడనయ్యె, వానితోడ నామాయలాడియిట్లనియె. నేను
బ్రాహ్మణస్త్రీని నన్ను కిరాతుండీలు చెడగొట్టె. నినుం జేపడననియా
యిలవేలుపుతో వానియింటికేగి వానితో [illegible] గొన్నివేం
డ్లుండె. ఆపాటింపనైన [illegible] భర్త్య
ములవిషంబిడి నాశించెను. అంతనాప్పుడా [illegible] వేఱొకపురంబుజే
రె. అక్కడనున్న [illegible] విధవ [illegible] గలంగూర్చుచుండు.
విధవలకు గర్భంబులైనవారికి పిచ్చిత్తిరమునద్ప్చుచుండు. ఇట్లా చెడిపె
యెవ్వరుంజేయని మహాపాతకంబులు చేయుచు గొన్నియేండ్లక్కడనుం
డె. ఒకనాడు మహాశివరాత్రియగుట శ్రీశైలనాథుందర్శింప గొంద
ఱుజనంబులు శ్రీశైలంబునకుం బయనంబయిరి. వారివెంబడి దుష్టు
యు దవిలిపోయె. శ్రీశైలశిఖరము పాపాత్ములకు గానరాదు. ఆమార్గ
మధ్యమునందుదుష్టులకు దృష్టిమార్గంబైన శ్రీశైలశిఖరముగనుపడదయ్యె.

తైర్థికులాకులట నేదేనివిధమున మల్లికార్జున దేవుసన్నిధి వీథిలోఁగూర్చుండబెట్టిరి. ఆకలిదప్పులు బాధింపం బెద్దయెలుగున నఱచుచుండె. నాడుశివరాత్రిగావున నెవ్వరుభుజింపరు. ఒక్కశివభక్తుండు పూజార్థంబు శ్రీదళములును, జలంబులును గొనిపోవుచు దానిచేతనొకదళమును బుడిసెడు జలముంబడవేసెను. అవియాహార యోగ్యములు గామినెఱింగి శైవభక్తుండూరుచు బత్త్రోదకంబులం బొఱంజిమ్మె. అవియచ్చటనున్న సనాతనపావన శివలింగముపైబడియెను. కావున శివరాత్రియుపవాసమును, జాగరణమును, శివపూజయు లభించెను శ్రీశైలమునకు వచ్చుటయు దటస్థమయ్యె. కావున శైవకింకరులు మనీయకింకరులం బాఱందోలియా లలనందివ్యాభరణ భూషితంజేసి విమానముపై నెక్కించికొని దేవతాబృందము గంధర్వులుగొలువ శివలోకంబునకుం గొంపోయిరి. శివరాత్రి ప్రభావంబున నాయింతి మహాపాపములువలన ముక్తయై గౌతమాది మహర్షులకు నందరాని శివసాయుజ్యంబునొందె. శైవధర్మరహస్యము లీకరణిప్రకాశమానములై వెలుగొందు. ఇంకనొక్క యితిహాసముచెప్పెద నాకర్ణింపుము. కళింగదేశమునం గళింగనాథుడని యొకరాజుగలడు. అతడుదారుడగు మహావిభముగలవాడు. అతనిపట్టపుదేవి సౌందర్యవతి వసువర్ధనియను పేరిట నొప్పు, అదిమిగుల గామంబుగలదై పరపురుషులకొఱకయి జతనంబు చేయుచుండు. ఒకనాడు పౌరోహితుడు రాజగృహమునకు వచ్చెను. రాజింటలేడు. ఇట్లాపురోహితుంగూడుచు రాజభార్య యిష్టవినోదంబుననుండె. ఒకనాడు కిరాతులు కొందఱు వన్యంబులు గొనుకదెచ్చి రాజుంబొడగాంచి యర్పించి రాజును వేటకు వేంచేయుమని విన్నవించి నిలిచియుండిరి. అపుడాపృథివీశుకాంత యాయొఱుకుంజూచి కనుసైగచే లోనికిబిలిచె, పిలిచినవాడు నలుకక యాచిలుకలకొలికి కడకరిగె. అదియు వానిం జేరబిలిచి యోగిరము వెట్టించి వానిలో బహువిధబంధంబులగూడు మనోజసుఖ మహార్ణవమగ్నయయి పరవశయైయుండె. ఇట్లున్న భార్యంజూచి రాజాగ్రహగ్రస్తుండై యొఱలోని ఖడ్గంబుదీసి చంపను

కించి మఱల బశ్చాత్తాపంబుగలిగి స్త్రీహత్యయనిజంకి వారల నిద్దఱిం
బురంబు వెడలంబంపి తారాజ్యంబేలుచుండె. ఆరాజుభార్య బోయం
గూడి వనంబున విహరింపుచు గొన్నాళ్ళకు గర్భిణియయ్యె. ఆనిషాదు
నెడబాయక మద్యంబుగ్రోలుచు మాంసంబుదినుచు నుల్లాసంబునం బ్రొ
ద్దుపుచ్చుచుండె. రాజభార్యయయ్యుం బూర్వజన్మకృత దుష్కృత
వశంబున నీచవర్తనకలదయ్యె. ఇట్లుండి యొకనాడా జారిణియొక్కస
రోవరమునకు నీర్గాడనేగె. అక్కడసుందర సుకుమార శరీరుండును న
వయౌవనుండునునగు నొక్కవిప్రకుమారుడు తటస్థపడియె. వానింజూ
చి మరులుగొని వానింగవిలి వానింగూడుమని వేడికొనియె. వాడును
దానిరూపునకాశించి సంభోగించె. పూర్ణగర్భవతిగావున దద్దోషంబున
వాడాక్షణంబ మృతుడయ్యె. అట్లుమృతుడైన బ్రాహ్మణకుమారుంజూ
చి యామెలవయులికిపడియె. కొంతసేపటికి దానికినొప్పులెత్తి యొక్క
బిడ్డంగని యాబిడ్డ నొక్కచెట్టుక్రిందంబెట్టి యింటికింజనియె. బ్రాహ్మ
ణకుమారుని సోదరివిధవ తనతమ్ముడు రాడాయెనేయని త్వరపడి యు
డుగులజాడంబడి యక్కడికేతెంచి చచ్చిపడియున్న వానింగని మొత్తుకొ
ని నేడిచి శస్తకుదాన యుపశమించుకొని కట్టెలుపేర్చి యందుందమ్ము
నింబెట్టి చిచ్చిడివానిని దహించి స్నానంబాడివచ్చుచు గావుకావనియే
డ్చుచున్న బాలుంజూచి తలయూచి విస్మయంబంది యింటికిందెచ్చి జల
కంబార్చి యిమ్మహారణ్యంబుననున్న వీడుదిక్కులేకున్నవాడు మ్లేచ్ఛకు
లసంభవుండుగాడు. సంకరజాతుండుగాన శంకరుండనిపేరిడి పెంచు
చుండె. వసువర్ధనియు గిరాతుండు, నిర్ధనుడు దుర్భలుండు నయ్యెననివిడి
చి ద్వీపంబులు చూడవేడుకగలిగి యోడపయనంబయి కొందఱు కోడ
గాండ్రంగూడి చనుచుండె. సంద్రమునగొంత దూరమరుగనొక్క తు
పానుగొట్టి వోడమునిగె. అందుండచ్చినవారిని మద్భటులేగి దారుణ
వారుణ పాశబద్ధులంజేసి తోడ్తెర, నీశ్వరకింకరులు దివ్యవిమానమొ
క్కటిపట్టుకొని యంబరతలంబుననిల్చి మేముపట్టుకొన్న వసువర్ధనింబట్టు
కొని తమవిమానమునం గూర్చుండబెట్టుకొని పోవుచుండిరి. ఈపాపాత్ము

రాలికి కైలాసమీయవగునా, యేపుణ్యమొనర్చినది, చెపుమనిన శంకరకింకరులు కొంకకమందహాసముసేసి యిట్లనిరి. శంకరశంకరాయని శివనామస్మరణ చేసినవారికి శివుడుముక్తినిచ్చు. శంకరుని గన్నతల్లికిముక్తియిచ్చుట యబ్బురమే. ఈసతికొడుకునకు శంకరుడను పేరుగలదు. కావున దీనిందోడితెమ్మని మాకాదేశంబొసఁగె. మీకేనికిం జెప్పవు పొండనిరి. కాబట్టి శివనామోచ్చారణ మాహాత్మ్యంబెవ్వరుకొనియాడగలరిం కొక యితిహాసము చెప్పెదవినుము. యమునానదీతీరమునం గాంచనాకరమున నొక్కచక్కని పట్టణముగలదు. అట్టికళింగదేశమున సుధాముడను నొకరాజుగలడు. అతడు కీర్తిమంతుడు ధర్మాత్ముడు మహాశూరుడు శత్రువులగెల్చి నిష్కంటకంబుగ రాజ్యమేలుచుండె.

ఆరాజునకుమారుడు నవయౌవనవిలాసియై మహావిటగ్రామణియై విహరింపుచుండు, వీనివ్యాపారంబులంజూచి జనులు వీడురాజశేఖరుడు గాడు, విటశేఖరుడని పిల్చుచుండిరి. వీడెప్పుడుమారీచ వేశ్యలంగూడియు భుజంగులంగూడియు విహరింపుచుండు. ఒకనాడీకుమారుడు కస్తురివాసన ఘుమ్మఘుమ్మన నెరయగోణాము మొలనుగట్టి సిగవేసిమొల్లని పట్టుబొందు దానిపైనిజుట్టి వక్షఃస్థలమున గంధములందిపైని సీదువ్వలువయొల్లెవాటువేసికొని విటులుపరిహాసకులు నటులు జూదరులు వెంటనడువ, సిగ్గును వెఱపునులేక వేశ్యావాటికకు వచ్చుచుండు ఆవేశ్యాబృందమునందు బద్మముఖియును యౌవనవతియునగు నొకమహాజీవ యందముగల్లదై పల్లవిక హృదయపద్మములం గరంచుచు సునందయను నామంబున విహరింపుచుండు. ఈరాజశేఖరుడా రాజముఖింవలచి కృత్రిమవర్తనములం గృతకనడులం గంధర్వకేళీలోలుండై విహరించు. ఇట్లుండ నొకనాడా రాజశేఖరుడా మందయానతో బాలయుక్కవెట్టికొని యింటికివచ్చియుండె. తనప్రియురాలికై యెదురుచూచుచు నెపుడువచ్చునో యేమూలనుండివచ్చునో నామచ్చకంటి కటకటా నను విడిచితే నేనెట్లోర్తునెట్లుబ్రతుకుదు నియధరమీవే, నీకౌగిలిబట్టనియ్యవే, యనివియోగవేదన కోర్వలేకయుండె. ఇంతటరవిగ్రుంకె. చంద్రుడుదయించె. అంతంగో

ప్రౌఢాకాంతాకుమారుండు మఱింత చింతనొంది చంద్రుఁడెట్టి మందగం
ధవహుండుమాఱి మాఱునాఁడియారాత్రి వేగివేగిన సుగంధందలంచుచుదా
నియింటికై రాజమార్గంబునం జనుచుండె. అప్పుడు శరీరమునం దెల్ల
నీవిబూదిరాచి కంఠమున రుద్రాక్షలుధరియించి ఫాలంబునం దిర్యక్త్రిపుం
డ్రంబు వెట్టి స్ఫటికాక్షమాల కేలంబట్టి యొకకేలఁగమండలువు ధరించి
వ్యాఘ్రాసను నామములుచ్చరింపుచు రెండవ సదాశివుండని జనులుభ్ర
మింప నొక్కసిద్ధుఁ డెదురయ్యె, వానింజూచి రాజశేఖరుఁడు సభక్తికం
బుగ సాష్టాంగవందనం బొనరించి యిట్లనియె. ఎందుండివచ్చితిరెచ్చ
టికి విచ్చేసెదరు నామమెయ్యదియనిన సిద్ధుఁడిట్లనియె. అరుణాగిరినుండి
వచ్చెద. హిమనగమున కరిగెద. నాపేరుస్వచ్ఛందుఁడు నిన్నుంజూచ
నీవృత్తాంతమంతయుఁ దెలిసె. వినుము నీకొక్కమేలు చేయుదు. ఒకచె
లియనుమోహించితివి. అదినిను బిలువకున్న తహతహ పడుచుంటివి.
భయపడకుము నీకొకభస్మఘుటికనిచ్చెద. అదినీవొరిన నెలతలకు నొడ
ళ్ళపయి జల్లితివేని వారు నీ వశ్యలగుదురు. అనితన కక్షపాలనున్న య
మూల్యసంపుటస్థితి భసితఘుటికం దీసి యతనికిచ్చి వెండియుం జని
యె. రాజశేఖరుఁడా సిద్ధునిస్తుతింపుచు నింటికిం జని ప్రహృష్టమానసు
డై మృష్టాన్నములమెక్కి, శుచిరగంధమాల్యాంబర భూషితుండై వే
శ్యాగృహంబున కొక్కరుండ పోవుచుండె, వేశ్యాగృహంబు దరిజేరు
డు నొక్కకాలాహి కాలు బట్టికఱచె. అట్లయినను ప్రియురాలిం జూచు
వేడ్కయు భోగింపవలెనను కౌతుకంబును ద్వరపెట్ట పాముకాటును బా
టింపక దానియింటికింజని సిద్ధుడిచ్చిన భస్మంబిద్దఱు నుదుటదాల్చిరి. త
న్మహిమంజేసి యాసుందరికారాజశేఖరునందుం దగులుమిగిలె. అట్లిద్ద
ఱన్యోన్య ప్రేమభరంబునం గుసుమాస్త్రక్రీడారతిం జొక్కియుండిరి. స
ర్పవిషంబు వీనునివీర్యంబునంబడి కామినికిం దలకెక్కి యిద్దఱు నొక్క
క్షణంబునం గాలధర్మంబునొందిరి. అప్పుడు యమభటులను దర్వాత
శైవభటులునువచ్చిరి. శైవభస్మాను లేపనదేహులై యుండంజూచి
యామ్యభటులుచేర భయమొందిరి. దరింజేరరైరి శైవకింకరులాదంప

తుల దివ్యవిమానమున నెక్కించికొని శివలోకంబుం జేర్చిరి. కావున సానందా భస్మ మహత్వంబిట్టిదిసుమీ, ఇంకొక్క యితిహాసంబు సెప్పెద వినుమని యముఁడిట్లనియె. తొల్లి శివభక్తుఁ డొక్కరుండు వలువచెంగున రుద్రాక్షంగట్టి విప్పనుఱచి యూవస్త్రముం జాకికి నుదుక వేసె. ఆరజకుఁడా బట్టయుదుకుచు నందలి ముడివిప్పి యందున్న రుద్రాక్షందీసి తన పాగచెఱగునంగట్టి చుట్టుకొనియె. వాఁడుకట్టెలు దేర నడవికేగి కుఠారమునం బెద్దమ్రానొకటి నఱకుచున్ననది వానిపైఁ గూలె. దానవాఁడుమడిసె. అంతవానిని శమనకింకరులు పట్టంబోయిన శైవభటులదలించివానిం జేకొని రపుడు మాభటులీలోభికి నేపుణ్యంబున భవునిలోకంబుకలిగెం జెప్పుఁడనిరి. వారిట్లనిరి వీఁడురజకుఁడుగాఁడు పావనుఁడు వీనితలగుడ్డయందొక రుద్రాక్షగలదు దానం జేసి శివసాలోక్య మాలోకింపం బాత్రుండయ్యెనని వానిని దివ్యవిమానారూఢుం జేసికొనిపోయిరి. మఱియు వినుము. తొల్లి పుళిందదేశమున మూకుఁడను కిరాతపతి యొక్కఁడు గలఁడు. వాఁడొకనాఁడు రుణోదయమున మేలుకాంచి చల్దిదిని ధనుర్బాణంబులుపూని యరణ్యమునకరిగి వేటాడుచుండె. అయిన నొక్కమృగంబుదొరకదు. పలంబడదు. ఊరింబడదు పక్షికిదగిలియ్యు దొరకదు జాగిలంబు లూరకయెవచ్చె. ఇట్లుండంగిరాతుం డుస్సురనుచు నాకసంబునం బాఱుచున్న యొక్కహంసంబుంజూచి నిశాతశాయకం బొకటివిడిచె. తద్బాణపాతవేగంబున రాజహంస పద్మవనంబునంబడియె. దానినోటనున్న హేమపద్మంబుజలంబుతోడ నొక్కశివలింగంబు పయింబడియె. అంతంగాలాంతకుండు కరుణ్యారసభరితాంతఃకరణుండయి యమ్మహాలింగ మధ్యమునసుండి బ్రహ్మాదిదేవతలు స్తుతియింప ఋషులు రుద్రసూక్తంబు పఠియింప. వృషభవాహనారూఢుండై కానుపించి యిట్లనియె. కిరాతనాథా నిన్నుమెచ్చితి.

నీకిష్టంబగు వరంబడుగుము. ఎంతకాలమునుండియో యిక్కడనుంటి. ఎవ్వరుపూజింపరయిరి. ఇన్నాళ్ళకు జలాభిషేకంబును బూజయు నీవలనగలిగె. శిశిరసలిలము శిరమునబడియె. ఒడలుచల్లనయ్యె. ఉల్లముపల్ల

వించె. బహుయుగములనుండి యిట్లుంటి నీప్రమద్భక్తులతో నుత్తముడ వు. వరంబు వేడుమన్న నెఱుకకులదత్సన్నిధానవిశేషమున నెఱుకకలిగిన డవడవడకుచు నిట్లనివినుతించె. జయకైలాసవాసా, జయవాసవాదిసుర లోకవంద్యా, జయమానసపీయశోవిశాలా, జయనీయభక్తహృదయనివా స, జయహీరపటీరతుషారచారుతరాకారా జయవైరివీర వారభీకర, హితమునీంద్రరక్షావ్రతా, యని చాగిలబడి మొక్కి పలుమఱుబ్రస్తుతు లొనర్చె. మఱియు స్వామీ నన్ను మన్నింపుము. హంసంబుం గరుణిం పుము. మీకుజలంబుం దెచ్చిన యంచను బొట్టనింపుటకై చంపితినా పల నదయగలిగెతి. భాగ్యము కలిగె. అనినపని గిరీశుండు కిరాతునాత్మశు ద్ధికి మెచ్చి హంసంజూచి చేతులనిమిరి యిట్లనియె. మరాళరాజమా నీపు ష్పంబు నుదకంబు మాళిరింబునంబడియె. నీకనంతమహిమగలిగె. ఉత్త మలోకంబులు కలిగె. నీకిష్టమగువరము గోరికొమ్మనుడు హంసముశైవ సేవాపరాయణత్వము గలిగి యిట్లనియె, గంగోత్తమాంగా. కరుణాం తరంగా, వామదేవా, శివా, భవ, సోమ, భీమ, సోమకోటీర, శర్వ, భర్గ, శంబర, చిన్ముద్ర, భద్ర యోగనిద్రా, రుద్ర, భవహర, భు వనవరేణ్యా, బుధజనగణ్యా, మోక్షప్రదా, ఫాలేక్షణా, యనినుతించి మహాత్మా కిరాతునికి ముక్తిభుక్తులనిమ్ము. వాడుకోరినవరములిమ్ము జ లమును జలజమును నీకొఱకుదేరలేదు. నాపిల్లల మేతకుదెచ్చు చుంటి. పుణ్యాత్ముడగుకిరాతుండుగొట్టిన విడిచితి. నీలింగంబుపయింబ డియె. ధన్యంబనైతి కరుణింపుము, నేనువరముగోరదగను. ఎఱుకగోరి నవరములిమ్మనిన నమ్మరాళరాజంబుపలుకులకలరి హరుడు, కిరాతా ని న్ననుహంసంబును మెచ్చితి. మీకింక జన్మంబులేదు. సాయుజ్యమిచ్చితి. అనివారలంబలికి శివుండంతర్ధానంబునొందె. అనినసానందుండు హ ర్షపులకాంకితశరీరుడయ్యె. యక్షుండు మఱలనతనికిట్లనియె. ఈపాటి ధర్మసూక్ష్మమైన నీపాపులయందులేదు కావున నీరోళ్లు మహాశైవసాలో క్యంబుజేరగలుగుదురు. అనిముందునడిచి యచట మహారౌరవాదినర కములంబడి దుఃఖింపుచున్న యాన్నులంజూపినవి సుతుడిట్లనియె. అది

కొందఱు కింకరులు మంసలాంగంబులం గండలు చెక్కుచున్నారు. అంకుశములం బొంకములం గాచుచున్నారు. కొందఱం గరపత్రంబులం గుచమండలములు దఱుగుచున్నారు. కొందఱం గ్రొవ్వాడిబాడిసెల మాంసంబులు చెక్కుచున్నారు. వంకకత్తులం గొందఱ నాసికాకర్ణదేశములం గోయుచున్నారు. కొందఱం గేశబంధంబులం బాశంబులం గట్టి కశలం బెట్టి మోదుచున్నారు. కొందఱ నసలాకులు నుదరప్రదేశంబులం బెట్టుచున్నారు. కొందఱం జిఱుతసూదికత్తుల వాతెఱలు చీలికలు చేయుచున్నారు. కొందఱి దేహంబులు బండలపయిం బెట్టి నడకత్తులతో నఱుకుచున్నారు. కలగానుగులనిడి కొందఱ నాడుచున్నారు. శూలంబులం గొందఱి మదనాలయంబుల జొనుపుచున్నారు. వేడికొఱవులం గొందఱ శూడుచున్నారు. సన్నకుండంబులం గొందఱ ద్రోయుచున్నారు. తైలఘటంబుల గొందఱ నుడికింపుచు, భుగభుగ పొగలెగయుచు మండెడు నుక్కుస్తంభంబుల గొందఱ నంటగట్టుచు మంగలంబులం గొందఱం గతివేపాకు భంగిం గమలునట్లు వేపుచుం దందశూకములచే గొందఱ మర్మస్థానముల గఱపింపుచు, వృశ్చికకూపములం గొందఱం ద్రోయుచు, మలమూత్రక్రిమికీటకదుర్గంధ మహాంధకారబంధుర నిరయగుహాలలో బడనూకుచు. చండకరకిరణసంతప్త సైకతస్థలంబులం బులం గొందఱం బిఱబిఱం బొరలింపుచు సీసంబు గాచి కొందఱి ముఖగహ్వరంబులం బోయుచు, ఘోరవిషంబులు ద్రాగుమని కోడికత్తుల నాడింపుచు, గొందఱి దంతంబు లింతింతలుగా రాలమొత్తియు, గొందఱి కటిప్రదేశముల సీడ్చియు, గొందఱ విఱిచి కట్టియు, నిట్లనేక భంగుల భంజింపంబడి పాపాత్మకులగు నబలలు దుఃఖింపుచున్నం గనుంగొని సానందుఁ డాత్మగతంబున యముని నిర్దయతకు గోసి సమవర్తి! నీవు కృపామూర్తివి. నారాయణభక్తుండవు. నారీజనంబు నెడ లేశమాత్రము దాక్షిణ్యము లేదు, కారణమేమి, వీరీదుర్గతి నేల పొందిరి చెప్పుమన్న శమనుడిట్లనియె. ఈ స్త్రీలదురితములనేకములనేకవిధములు తత్ఫలంబనేక నరకములమూలమున ననుభవింతురు. ఈ లేమ తనమగని విడిచి యన్యపురుషుని మనసున దలచె. ఇదియాత్మమామల, బంధువుల, సజ్జనుల, దూలనాడెను. ఇది మహాకోపన

తనపెనిమిటి యన్యస్త్రీసంసక్తుఁడయిన నీగాంతమగనినప్రియములుపలి కె. మగడుజంగాలకుబెట్టుమన్న వెగటునొందిదాసరులకుబెట్టెనిది. విభుం డుగోపించి కొట్టినమఱలంగొట్టంజూచునిది అన్నముబెట్టునపుడుపం క్తి భేదముచేయు నీపలుభీజురాలు, ఇదిరాత్రిపగలు, పైగలచేతను, వగల చేతను, జాణతనముచేతను, విటులరప్పించి మన్మథకేళింఁదేలును, మగ డు, భాగ్యము గలిగి బలముగలిగి యున్నపుడు నీవేమన్మథునివంటివాఁడ వనికొల్చినది, భాగ్యము బలముంబోయిన నన్యుని మఱిగినది. ఇది దా సీదాసాదులకువట్టిమూసలుపెట్టి యింటిలోనివస్తువులన్ని దాచికొను దు ర్మార్గురాలు. మగఁడు మాటాడిన ఫెళఫెళమెటికెలువిఱుచుచు, దిట్టుచు బొట్లుపొడిచిన కలహశీలయీబాల, పురుషుఁడుచచ్చినంబీడవిఱుగడయ్యె ననిపరపురుషుంజేరె నీచెనటి, భర్తకుబెట్టక మునుపెపంచభక్ష్యాన్న ములు భుజించునీగయాళి. పెనిమిటికి బగవాఁడగువానితో సరసాలాడ బోవునిది. ఈనీచురాలు పెనిమిటికోపించునని పొరుగిండ్లకుంబోయి డా గును. మగఁడేమే యేమేయని నోటబదిమాఱులన్నంగోపించి పోపొమ్మ న్న, నాథుఁడు మాన్మథకేళికిరమ్మన్నంబాఱిపోవును. యీపొమ్మకూరాలు వండునపుడందున్న పురుగులనేతి పాఱవేయక కలిపివండును. ఇమ్మచ్చె కంటివంటకట్టియ్యలనున్న కీటకంబులదీయకయె పొయ్యింబెట్టు. ఇదిమ గనిదగ్గరికిరానీయదు. అదిబొంకులాడి. ఇది కండక్రొవ్విన మగనినోటికివ చ్చినట్లు తిట్టును. అదిపెనిమిటిపాలిటిమిత్తి. అదిపెద్దలన్నభయములేనిది. ఇదిగొడ్రాలు. అదిమృతవంధ్య. ఇదిగోళకులతల్లి. ఇదికుటిలాత్మురాలు యిది ముట్టయిననింటగలుపును. అదిహృదయేశునికిష్టముగాని పనులుచె ప్పి నిర్బంధించును. ఈశిఖండినింగనుంగొనుము. ఒక్కమగనినింటిలో నుంచు. ఒక్కనివాకిటబెట్టు. ఓకనితోనవ్వు ఒకనితోమాట్లాడు. ఓకని తోసయిగజేయు. ఒకనికిముద్దిచ్చు- ఒకనింగౌగిలించుకొనును- ఇకొక్క నింగూడును- ఇదిఅంకుమగలకు నెదురుపెట్టికూడును. పెనిమిటిసంపాద నగడిగిపెట్టును- పెనిమిటిమర్మంబులు వెలిసేయును- పుత్రులచుబుఁకొల్పి తండ్రితోబోరించును- బంధువులతోగలహించును- సురదాగునుమాం

సముదినును- ఈబోటియిరుగుపొరుగులవారు కలిమిగలవారలని యో ర్వలేమిగలదయ్యె- తనకులేమియె కాన నిత్యము పొరుగువారితో వివా దపడుచుండు నీపడతిజూడు. అమ్మాబిచ్చమన్నంబీదలంజూడగనే తల్పు గడుపెట్టునీమిటారి- బంధువులు మిత్రులు వచ్చిరామాటయిననాడదు. పాంథులంజూచి శయనాసనంబులడిగిననీయదీమాయలాడి-

అని యిట్లు స్త్రీధర్మంబు లెఱుంగంజెప్పి వెండియుదండధరుండప్ము నిమంపినునకిట్లను, ఈనారకులనుభవింపదగు నరకంబులిరువదియెనిమిది కోట్లుగలవందునే నెఱిగినకొన్నిటివివరించెద వినుము- అతిఘోరము, సు ఘోరము, మహాఘోరము, ఘోరము, తరళముభయానకము, కాల రాత్రి, భయోత్కటము, చండము, మహాచండము, చండకోలాహల ము, కరాళము, విరాళము, వజ్రము, త్రికోణము, పంచకోణము, ష ట్కోణము, దీర్ఘము, సప్తభావనము, అష్టభావనము, దీప్తము, మా యు, మహామాయు, రౌరవము, శీతము, మహాశీతము, తమము, ఉష్ణ ము. సుతీక్ష్ణము, సమ్యసంజీవనము, మహాపద్మము, శతము, అతిలోక ము, భీమము, [illegible], మహావేగము, ప్రకంపనము, సువిక్రమము, కాలసూత్రము, [illegible]నము, సూచీముఖము, నేమి, ఖాదనము, సు ప్రతీకము, కుంభీపాకము, కూపము, అంగారరాశి, భవము, అసృక్పా య్రహాదము, అనిష్టాలయము, తుండశకుని, సంవర్తకము, మహాసం వర్తకము, పంకలేపము, మూత్రవిష్ఠాకూపము, పూయకూపము, శా తనము, శిలాశకటాలింగనము, ద్విపాదము, అతిజరంతిమంబు, అతిదుః ఖంబు, మహాదుఃఖము, కశ్మలము, నానాయంత్రము సమ్మోహము, అతిభంగము తప్తశూలము, హాలాహలము, అతికూపము, ఏకపాద ము, మలము, మలపర్వతము, ప్రపూరణము, తప్తశిలాతలము, మొదలుగాగల మహానిరయములునింకంగలవు. అనిసానందుండు లో నెట్లనుకొనె. శివపంచాక్షరి నారకులందఱు వినునట్లు బిగ్గఱగబలికెద, అదివీరువినిరేని సమస్తపాపములవలన విముక్తులయి నరకమునుండి తొ లగిశివలోకము నొందగలుగుదురు. అనినిశ్చయంబునొంది తహారాకా

శంబున నాకాశకేశునినిల్పి, కనులుమూసి శంకరాభక్తవశంకరా, నీ
యపారకరుణంజేసి యీనారకులు నరకమునుండి విడివడుదురుగాక, అని
శివసాన్నిధ్యము గల్పించుకొని, సమస్తకళ్యాణాభిరామమును, సప్తకోటి
మహామంత్రసార్వభౌమమును, నిఖిలవేదవేదాంత ముఖ్యనాయకరత్న
మును, నిర్వాణసౌఖ్య సామ్రాజ్యరత్నమును, సకలకలుషారణ్యదావ
పావకమును, నగుప్రణవసహితపంచాక్షరీమంత్రము, మహామేఘగంభీ
రరవంబున నుచ్చరించె. అంతధర్మప్రసంగాది మహామునులుగూడనమ్మ
హామనురాజమునుచ్చరించిరి. తద్ఘోషంబులష్టావింశతినరకవాసులకుగర్ణం
బులంజొచ్చె. తత్క్షణమయముడు నివ్వెఱపడిచూచుచుండ నారకులు
సకలపాపనిర్ముక్తులయి రుద్రగణాకారములుదాల్చి విమానారూఢులయి
నిజాంగదీప్తులు దిశలవెలుగ భసితాంగరాగులును. భస్మరుద్రాక్షధా
రులును, జటామండలమండితులును, గంగోత్తమాంగులును, శూలపినా
కధారులును, గజాజినవ్యాఘ్రచర్మపరిధానులును, లలాటనేత్రులును,
హాలాహలకంధరులును, భుజంగహారకేయూరులు, వృషభధ్వజులు, స
ర్వజగంబు "శివాత్పరతరంనాస్తి" యనువాక్యముగానేవంకజూచినశం
కరాకారంబయి తేజరిల్లం బరమానంద కందళిత హృదయారవిం
దుండయి సానందుండు నారకులందఱం గయిలాసంబునకు రాననుగ్ర
హించి దండధరు సుఖంబుండు మని దీవించి తానును మునిజనములతో
విమానమెక్కి నారకులం దోడ్కొనిపోవుచుండె అప్పుడుకోటి దశకోటి
శతకోటివిమానములు కైలాసాభిముఖంబుగ బోవుచుండె.

ఈరుద్రగణ విమానములంజూచి దేవతలు పుష్పవర్షము
గురిసిరి. దేవతాభేరులు మ్రోగెను. అప్సరసలాడిరి. ఇట్లునారకుల వి
మానములతోజని సానందుండు కైలాసపర్వత పూర్వప్రదేశంబున వి
మానంబులు నిల్పిడిగ్గి, రుద్రలోకము రుద్రగణములతోజొచ్చి పోవు
చో నెడనెడగలుగు శివయోగిపుంగవులంగని మ్రొక్కుచు, భవుభవనం
బుకడంజేరి బ్రహ్మాదిదేవతలును, మునిపుంగవులు, విప్రవరులు. గొల్వ
హీరమణిపీఠమున మహాదేవీసమేతుడయి మహాదేవుడు గొలువున్నం గ

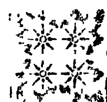
న్నులారం గనుంగొని యానందబాష్పవిహితనేత్రుండై సానందుండు సాష్టాంగవందనం బాచరించి ఫాలకీలితకరకమలుండై యిట్లనివినుతించె. మేరుకోదండా, పుండరీకాక్షకాండా, యార్తజనత్రాణ, యఖిలకల్యాణగుణా, మేణాంకధరా, ధరాధర కుమారికాధరా, కాలకూటాహార గజాసురసంహారా, ముక్తిదాయక, భక్తమందార, దిగంబర, కైలాసవాసా, యాదిమధ్యాంతశూన్యా, యమరవరేణ్యా, దివ్యలక్షణా, దక్షాధ్వరధ్వంసకా, నిటలనేత్ర, తారకబ్రహ్మనామ, దేవానీకఖిలాధినాధుఁడవు. నీమహిమవర్ణింప వేదంబులుంజాలవు. బహువిధభేదంబులగు జీవులయందుండి బ్రహ్మంబవయి వెలింగెదవు. తేజోమూర్తివగు నిన్నును తింప నేనెంతవాఁడ, నీదయచేతనేకదా యీదురంతపాపులు నరకంబువదిలి నీపదవనజంబులు చేరగలిగిరి. అనికొనియాడిన నగజామనోహరుఁడా సానందుంగౌగిలించుకొని తొడపై గూర్చుండఁబెట్టికొని, కరుణాకటాక్షముల నీక్షింపుచు వత్సానీభక్తికి సంతసించితి. గొప్పసాహసకార్యముచేసితివి. ఒరులిట్టికార్యము చేయజాలరు. నీవునాపుత్రుఁడవు. ఈనారకులకు నాసన్నిధి యిచ్చితి. అందఱిందుండఁదగు అనియెనట యముఁడును సానందునివలన దనలోకంబు శూన్యంబయి తనకుబని లేకున్న నలిగియే నిక్కడనేమిచేయుదు. శివునిలోకంబున కేగి యతనింగాంచి యీవృత్తాంతంబుచెప్పి యమపాశంబును, దండంబు నతనికర్పించివత్తునని మహిషవాహనమెక్కి గృధ్రకేతనముగ్రాల చిత్రగుప్తాదిమిత్రులును, కవ్యవాహనప్రముఖ పితృదేవగణంబులును, వీరసేనప్రముఖ కింకరవర్గంబును, మతంగాదిమహర్షులును, బలిసికొలువ బయలువెడలి యుత్తరాభిముఖంబుగం జనిచని స్ఫటికేశ్వరు లోకంబుగాంచి బహిర్ద్వారంబు నలువలయంబుం డిగ్గినందికేశ్వరునకుం బ్రణమిల్లి, యతనిచేసను జ్ఞాతుండై చొచ్చిపోయి పురోభాగంబున శస్తచామీకరకుడ్య ప్రకాశితంబును, పద్మరాగకుట్టిమ ప్రభావిరాజితమును, దేదీప్యమాన కనకాంబరవితాన భాసమానమును మరకతమణి కవాటద్వారగేహళీ నిరాఘాటకంచుకితంబును, ఇంద్రనీలనిటంక ప్రకీర్ణకంబును, వైడూర్యవా

తాయనంబును, విద్రుమస్తంభసంభృతంబును, సాంద్రచంద్రకాంచనసో
పానవిస్తారంబును, లంబమానప్రసూన దామాభిరామంబును సచ్చిదా
నందమయంబునగు మహాదేవుని సభామంటపంబున, చతుర్ముఖశతముఖ
శతమఖావరజ ప్రముఖనిఖిల బర్హిర్ముఖులును, ద్వైమాతురకుమారము
ఖర కుమారులును, భైరవవీరభద్రకాలాగ్ని రుద్రాదిరుద్రులును, సన
కసనందన సనత్కుమారసనత్సుజాతనారదవిశ్వామిత్ర వసిష్ఠమార్కం
డేయ, కుంభసంభవ ముఖ్యసనాతన యోగీంద్రులును, భృంగిమహాకా
లాది ప్రమథగణంబులును, బరివేష్టించికొలువ మాణిక్యసింహాసనమ్ము
నం బరమేశ్వరుం డీశ్వరీ సమేతంబుగా నిండుకొలువై యున్నం గన్నులపం
డువుగాదర్శించి, దండధరుండు కాలదండకాలపాశంబులు ముందటబెట్టి
సాష్టాంగవందనం బాచరించి, సంభ్రమంబునం గరసరసిజంబులు మో
డ్చి యిట్లని స్తుతియించె.

శివా, శివానాయకా, శృంగారగుణాకరా, గంగాసనాథా, స
త్కర్మబోధా, ముక్తిమార్గాధారా, భవవిదూర, పాపహరా, హరా
మస్తకస్థితచంద్రా, కరధృతసారంగ, తనుకాంతిజితచంద్ర, దర్పకభం
గ, వైరివిరామయని యనేకవిధముల బొగడి దీనాననుడయి యిట్లనియె.
ఓపార్వతీశ్వరా శర్వా యిక నాయుద్యోగ మేరికై సనిమ్ము. నాపురంబీతా
పసుల మూలంబునం బాడువడియె నేనేల నేల, నాపురికి బాపడే తెంచి నార
కులం బరీక్షించి వారి మొఱలాలకించి తనమంత్రప్రభావంబున నందఱి
నారకుల నీలోకమునకుం దెచ్చె. చిత్రగుప్తుడు లెక్కలు దెచ్చినాడు. వీ
రలపాపములువినుము. ఒకనాడైనం బుణ్యంబుచేసి యెఱుగరు. నీపూజచే
యరు. నీయందు భక్తి లేదు నీచిహ్నలు ధరింపరు. విభూతిపూయరు. కట
కటా యీపాఱుడెంతపుణ్యమున కొడిగట్టుకొనియె. మార్కండేయుని
కై నన్ను శిక్షించితివి. నాటనుండి నాభటులు శివభక్తులజోలికిబోరు. పా
డువడిన రాజ్యంబునేనొల్ల నన్నుం బన్నగభూషణుండపసగి యిట్లనియె. ధ
ర్మరాజా సానందుండు మహానుభావుడు కృపాసముద్రుడు పరులబాధ
జూడజాలక పంచాక్షరీ మంత్రప్రభావంబునం బాపులపాపంబులు పా

యుంజేసి ముక్తుంగావించె. ముత్యంబులైన జలంబులు మరలజలంబుల గునె. నాలోకమునకు వచ్చినవారెట్లు గ్రిమ్మఱ నీపురికివత్తురు. నీవుపొమ్ము. నీకుమరల నరకమునకు మర్త్యభూమినుండి పాపులురాగలరు. నెమ్మదినొంది వారింబాలింపుము. నీకేర్పడిన రాజ్యంబునకు నీవెకర్తవు. పొమ్మన్న యముండు శివునికి నమస్కరించి యనుజ్ఞగైకొని తనపరివారంబుతో నిజలోకమునకేగెను. అనిసూతుండు శౌనకాదిమహామునులకుజెప్పె. ఈచరిత్రవినిన వ్రాసిన జదివినవారికి శివానుగ్రహమువలన సమస్తభాగ్యములు గలుగును. తుదను శివసాలోక్యముసిద్ధించు. ఈసానందోపాఖ్యానము నెవ్వరేమికోర్కెతో జదివిన వారలకాకోర్కె లీడేరు. నరకార్తినొందరు. శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

సంపూర్ణము.

ప్రచురపత్రిక.

కోవిదులారా! ఈక్రింద నే విన్నవించు విషయములను మీరు గ్రహించి మీస్నేహితులకు గూడ దెలుప బ్రార్థితులు. నేనిచటికెనిమిదిమైళ్ళ దూరముననున్న కాకినాడ వాస్తవ్యుడను. గోలకొండవ్యాపారిని. నాపేరు మంగు వెంకటరంగనాధరావు. ఆంధ్రవిద్యాభివృద్ధిగోరి నేనీగ్రంథవ్యాపారమును జేయుచున్నాడను. నాకడ 3 పైసలు మొదలు 4 రూపాయలవరకు విలువగలిగి సమస్తవర్ణములవారికిని, బాలురు యౌవనులు వృద్ధులు నగు స్త్రీపురుషులకందఱకు ననుమోదకరంబులగు సంస్కృతాంధ్ర గద్య, పద్య, మిశ్రమాది గ్రంథములు వేయివిధముల గ్రంథములు గలవు. వీనియందచ్చుతప్పులుగాని స్ఫుటలోపములుగాని లేక దళసరికాగితములపయి ముద్రింపబడి స్వల్ప మూల్యమునకే యివివిక్రయింపబడుచున్నవి. తెలియనివారు కొందఱిది ధనార్జనాపరతచే వేసిన వేషమనియు నీగ్రంథములు చెన్నపురి గుజిలీయంగడిలో నమ్ముడు పోనిగుట్టలలో వేలమువేయగా చౌకగాగొని మఱలనీయన యిచ్చట నమ్ముచున్నారనియు నాపైనొకయపవాదమును వేసియున్నారు. నాగ్రంథములు 1913—1914 సం॥రములలో ముద్రింపబడినవనియు నాకడదప్ప మఱియెక్కడను నాగ్రంథములితరస్థలములందు దొరకవనియు వక్కాణించి చెప్పగలను. గ్రంథములనుజూచినను దేటపడగలదు. గ్రంథములు కథకుదగిన శైలితోడను బాకముతోడను నొప్పుచుండును. స్త్రీలకుపయుక్తములయిన హరిశ్చంద్రోపాఖ్యానము, శ్రీకృష్ణభక్తసంవాదము, నలచరిత్ర, శశిరేఖాపరిణయము, సానందోపాఖ్యానము, సింహాచలపద్మనాభ, కాంచీక్షేత్రమహాత్మ్యము, అధ్యాత్మరామా

యణము, విశ్వగుణాదర్శము, పతివ్రతలచరిత్రలు మున్నగు ననేక వచన ప్రబంధములుగలవు. కొనిచదివి చూచినచో వానిప్రాశస్త్యముమీకే విశదముకాగలదు. నాగ్రంథములను నేను బొగడుచున్నాడనని యెంచవలదు. నాగ్రంథముల పట్టికయందు జెప్పబడినదిగాక యితరగ్రంథములు కూడగలవు. వలయువారువ్రాసినచో బంపగలము. మాకొకముద్రాక్షరశాలకూడగలదు. ఆంధ్రగీర్వాణ పురాణ గ్రంథము లెవ్వియైన నచ్చొత్తింపగోరినవారికి తగిన వెలల కచ్చొత్తించి యీయగలము. లేక పుస్తకముల కాపీరైటు మాకొసంగినచో నచ్చొత్తించి కొన్ని ప్రతులువారికిత్తుము. రిప్లయికార్డు వ్రాసిన జవాబీయబడును.

గో దా వ రి జి ల్లా. కా కి నా డ.

ఇట్లు విధేయుడు,

మంగు వెంకటరంగనాథరావు.

ప్రకటన.

మావద్ద ౧౦౦ రకముల పెద్దచ్చుశతకములు. ౧౦౦ రకముల హిందూస్త్రీలపాటలు ౫౦ జాతులకథలు యింకా అనేకవిచిత్రములగు ఆంధ్రగీర్వాణ గ్రంథములు తప్పులులేకుండ దళసరి కాగితములపై ని ముద్రించి చవకధరలకు విక్రయించబడుచున్నవి. అర్ధణా ష్టేంపులుపంపితే కేటలాగు పంపుచున్నాము.

గోదావరిజిల్లా, కాకినాడ.
శ్రీ వేంకటేశ్వరవిద్యాసాగరప్రెస్సు.
మేనేజరు, మంగు వెంకటరంగనాథరావు.

£00